

Oulu

Kulttuuriympäristön teemayleiskaavan arkeologinen inventointi 2023

Osa 1

Keskeisen kaupunkialueen vanhastaan tunnetut kohteet

Antti Purmonen
Taneli Leinonen
Arttu Tokoi
Ville Laakso

Maanala Oy

Sisällys

Tutkimuksen perustiedot 5
1. Tausta ja tutkimustehtävä 6
2. Menetelmät 6
3. Yleiset havainnot 6
3.1. Tutkimushistoria 6
3.2. Topografia 7
4. Kohdekuvaukset 11
4.1. Kiinteät muinaisjäännökset 11
1. Näppärinkangas N (255010041) 11
2. Mikonkangas luode (1000040602) 13
3. Myllykorpi 1 (1000010449) 15
4. Myllykorpi 2 (1000010450) 17
5. Pikisaari (1000012453) 19
6. Oulunsuu Kiviharju 1 (1000011916) 21
7. Linnansaari (1000006101) 23
8. Palokangas (1000006068) 25
9. Talvikangas 1 (1000006844) 27
10. Myllykorpi SW (1000007131) 29
11. Myllykorpi (1000007265) 31
12. Parsiaismaa NW (1000007132) 33
13. Halosenharju 3 (1000007127) 34
14. Halosenharju 2 (1000007126) 36
15. Myllykoskenkangas N (1000007267) 38
16. Pyyryväiskangas (1000007272) 40
17. Myllykoskenkangas SSW (1000007071) 42
18. Matosuo (1000007129) 44
19. Kalikkakangas (564010027) 46
20. Merisuo E (564010071) 48
21. Oulun vanha asemakaava-alue (1000006102) 49
22. Metsokangas (564010039) 50
23. Karhunkaarto (1000007263) 52
24. Kalikkaharju (1000007264) 54
25. Halosenharju 1 (1000007268) 56
26. Vesankangas (564010054) 57
27. Tahkokangas (564010023) 59

28. Oulunsuu Kastelli (564010044) 62
29. Majakangas (564010076) 63
30. Myllykoskenkangas E (1000007125) 66
31. Myllykoskensuvanto (1000007130) 68
32. Sääskensuo SE (564010077) 70
33. Kiviharju 1 (564010000) 72
34. Vasikkaniitty SW (564010072) 74
35. Kiviharju 2 (564010053) 77
36. Savikorpi (564010073) 80
37. Jylkynkangas (564010062) 82
38. Mökinmaa (564010075) 84
39. Hirsikangas (564010056) 86
40. Valkiaisjärvi W (564010057) 88
41. Navettakangas (564010074) 90
42. Kiikeli (1866) 91
43. Pyöriäsuo Metsokangas (564010037) 92
44. Välikangas (564010022) 94
45. Vesalanmäki N (1000020377) 96
46. Plaatansaari (1000020378) 98
47. Parsiaismaa (1000007266) 99
48. Kalikkakangas E (1000021185) 101
49. Myllykoskenkangas S (564010043) 103
50. Letonniemi (1000020966) 105
51. Myllykangas (564010026) 106
52. Hupisaaret (1000027877) 109
53. Kuusisaari (1000028111) 111
54. Oulun tuomiokirkko (1000034326) 113
55. Kalikkakangas SE (1000040187) 114
56. Hahtiperän hylky (1000036870) 117
4.2. Muut kulttuuriperintökohteet 118
57. Sarvikangas 2 (1000016455) 118
58. Kontinkangas (1000043455) 119
59. Yrjänäinen (1000037310) 121
60. Kaijonharju (1000032093) 122
61. Kaijonranta (1000015530) 124
62. Vaakunakylä (1000038447) 126
63. Alakyläntie (1000037644) 128

64. Pateniemenranta 2 (1000026669) 130
65. Pateniemenranta 1 (1000026668) 131
66. Huikosenniemi (1000026667) 132
67. Huikkosenniemi 2 (1000032456) 133
4.3. Mahdolliset muinaisjäännökset 134
68. Piispanletto (1000028583) 134
69. Oulunselkä (1000032450) 135
4.4. Löytöpaikat 136
70. Valkiaiskangas W (564040058) 136
71. Nykänen (1000030126) 138
72. Tuiranhovi (1000020354) 139
73. Pateniemi (1867) 140
74. Lääninhallituksen tontti (564040045) 141
4.5. Poistetut kiinteät muinaisjäännökset 142
75. Sarvikangas (1000006061) 142
76. Pitkäsuo (564010038) 143
5. Yhteenveto tutkimuksen tuloksista 144
6. Lähteet 145

Tutkimuksen perustiedot

Kohde: Oulun Keskeisen kaupunkialueen yleiskaavan alueen vanhastaan tunnetut kiinteät muinaisjäännökset

Tutkimuksen tyyppi: arkeologinen inventointi

Tavoite: päivittää tiedot alueen muinaisjäännöskohteiden säilyneisyydestä ja laajuudesta

Kenttätyöaika: 24.7.–16.9.2023

Tutkijat: FM Antti Purmonen, HuK Taneli Leinonen, FM Arttu Tokoi ja FT Ville Laakso

Tilaaja: Oulun kaupunki, yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut

Aiemmat arkeologiset inventoinnit: ks. lukua 3

Raportin karttakoordinaatit on ilmoitettu ETRS-TM35FIN-järjestelmässä (korkeus N2000). Alkuperäinen arkistoaineisto digitaalisine valokuvineen: Maanala Oy. Raporttikopiot pdf-muodossa: Museoviraston arkisto, alueellinen vastuumuseo ja työn tilaaja.

Talletetut esinelöydöt: ei talletettuja löytöjä

Tulos: Alueelta tarkastettiin 61 arkeologista kohdetta. Kiinteistä muinaisjäännöksistä melkein kaikki todettiin säilyneisyydeltään aiempia tietoja vastaaviksi. Muissa kulttuuriperintökohteissa tuhoutuneita ja osittain tuhoutuneita kohteita ilmeni useita.

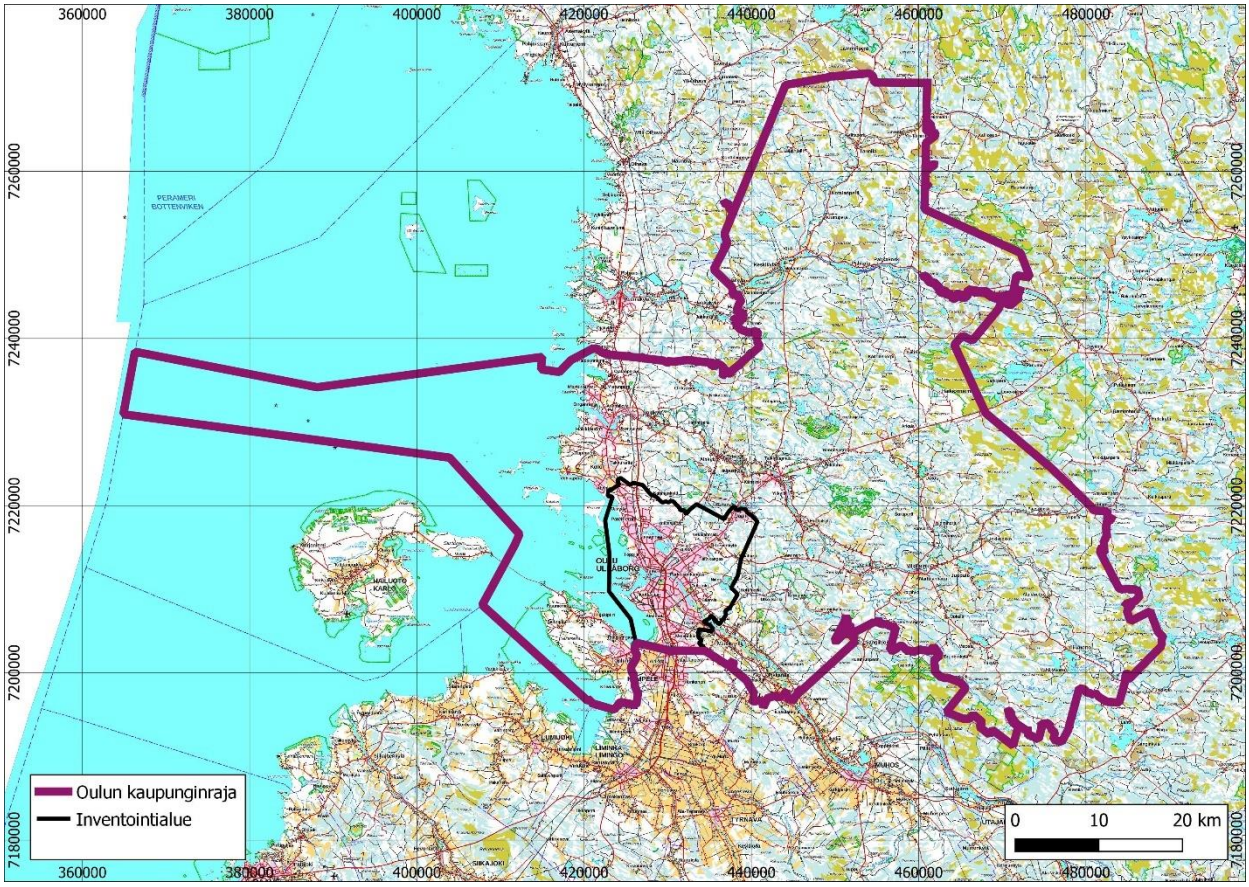

Kuva 1. Hankealueen sijainti (mustalla) Oulun kaupungin rajojen sisällä. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kansikuva: Kuopparakenne kohteella Mikonkangas luode. Kuvaaja: Taneli Leinonen.

1. Tausta ja tutkimustehtävä

Inventointi liittyy Oulun kaupungissa vuonna 2023 vireillä olleeseen kulttuuriympäristön teemayleiskaavaan. Kaavassa tarkastellaan koko kaupungin alueella rakennettuja kulttuuriympäristöjä, arvokkaita maisemia ja muinaisjäännöksiä.

Pohjois-Pohjanmaan museo edellytti hankkeeseen liittyen tehtäväksi arkeologisen selvityksen. Sen tarkoitus on palvella Kulttuuriympäristön teemayleiskaavan laatimista ja toimia yhtenä hankkeen perusselvityksistä. Tulokset otetaan huomioon teemayleiskaavassa ja selvitys palvelee välillisesti myös Oulun keskeisen kaupunkialueen yleiskaavan laatimista.

Selvitys jakautui kolmeen osaan. Oulun Keskeisen kaupunkialueen yleiskaavan alueella tehtävänä oli ajantasaistava ja täydentävä muinaisjäännösinventointi. Siinä oli ensinnäkin päivitettävä tiedot alueen vanhastaan tunnettujen muinaisjäännösten tilasta ja toisekseen etsittävä uusia kohteita erityisesti viideltä pienemmältä muuttuvan maankäytön alueelta (Ritaharjun pohjoisosat, Liikanen, Kiimingin yrityskylän laajennus, Välikylä ja Hiukkavaara). Nyt käsillä oleva inventointiraportin osa 1 kattaa selvityksen vanhastaan tunnetuista arkeologisista kohteista. Muuttuvan maankäytön alueille keskittynyt inventointi kuvataan osassa 2.

Kolmantena tehtävänä oli selvittää varhaisen historiallisen asutuksen sijainti koko Oulun kunnan alueella lukuun ottamatta entisen Oulunsalon kunnan aluetta, jossa oli tehty vastaava selvitys jo aiemmin. Tämän työn tulokset kuvataan inventointiraportin osassa 3.

Sopimus selvityksestä solmittiin Oulun kaupungin ja Maanala Oy:n välillä 14.6.2023. Maastotyön vastuuhenkilö oli arkeologi FM Arttu Tokoi, joka vastasi pääosin myös historiallisten lähteiden tutkimuksesta. Käytännön maastotyön tekivät pääosin HuK Taneli Leinonen ja FM Antti Purmonen. Projektipäällikkönä vuoden 2023 inventointihankkeessa toimi arkeologi FT Ville Laakso.

2. Menetelmät

Aiemmin tunnettuja muinaisjäännösrekisteriin kirjattuja kohteita oli alueella 81. Ne tarkastettiin maastossa lukuun ottamatta vedenalaisia kohteita sekä kohteita, joita ei ollut mahdollista paikallistaa tai jotka oli rekisteröity muina kuin arkeologisina kohteina.

Maastotöissä noudatettiin vakiintuneita arkeologisen inventoinnin menetelmiä. Työ tehtiin ns. kajoamattomin menetelmin. Havainnot dokumentoitiin valokuvin, sanallisesti ja satelliittipaikantimella.

Tunnettujen kohteiden tarkastamista vaikeuttivat joissain tapauksissa entisten inventointien ja tarkastusten koordinaattivirheet ja puutteelliset kohdekuvaukset.

3. Yleiset havainnot

3.1. Tutkimushistoria

Oulun keskustan alueelta tunnetaan erityisesti historiallisen ajan muinaisjäännöksiä, hylkyjä ja taajaman ulkopuolelta erityisesti esihistoriallisia kohteita. Kohteita on tutkittu useissa inventoinneissa ja kaivauksissa. Lisäksi varsinkin Pohjois-Pohjanmaan museo on tehnyt kohteilla tarkastuksia.

Historiallisen ajan kohteilla kaivauksia ja valvontoja on järjestetty muun muassa *Kuusisaaressa* (mj. rek.nro 1000028111) vuonna 2016, *Pikisaaressa* (1000012453) useaan otteeseen 2000-luvulla sekä etenkin *Linnansaaressa* (1000006101) jo 1900-luvun alusta lähtien. Eniten on tutkittu keskustan *vanhaa asemakaava-aluetta* (1000006102).

Sen sijaan varsinaisia arkeologisia inventointeja Oulun keskustassa ja sen tuntumassa on tehty vähän. Ainoat tehdyt työt ovat vuonna 2001 *Hupisaaaressa* tehty paikallinen inventointi (Ylimaunu 2001) sekä vuoden 2002 laajemmat kaupunkiarkeologiset inventoinnit keskustan vanhalla asemakaava-alueella (Ikonen & Mökkönen 2002, Kallio-Seppä 2007). Näiden lisäksi keskustan ulkopuolella on inventoitu paikallisiin maankäyttöhankkeisiin sekä

yliopiston opetustyöhön liittyviä alueita muiden muassa vuosina 2001 ja 2003 (Ikäheimo 2001; Ylimaunu 2004).

3.2. Topografia

Inventointialueen maasto on vaihtelevaa. Alue osuu Oulujoen suistoalueelle. Länsilaidalla se rajautuu mereen. Muita mainittavia virtavesiä ovat muun muassa Kalimeenoja, Jäälinoja, Hiirosenoja ja Juurusoja. Alueella on myös joitain pieniä järviä, joista merkittävimmät Kuivasjärvi, Pyykösjärvi sekä Jäälinjärvi.

Suuri osa seudusta on rakennettua kaupunkialuetta. Rakentaminen on peittänyt alleen muun muassa suuren osan vanhoista peltoaukeista, joita on nykyään jäljellä vain hajanaisesti.

Rakentamattomat alueet keskittyvät itä- ja pohjoisosiin. Niillä maasto koostuu pääosin ojitetuista soista ja rikkonaisista kankaista. Meren pinnan ollessa näillä tasoilla on maisema ollut pienten saarten kirjomaa. Alueen korkeustasot ovat välillä 0–51 m mpy.

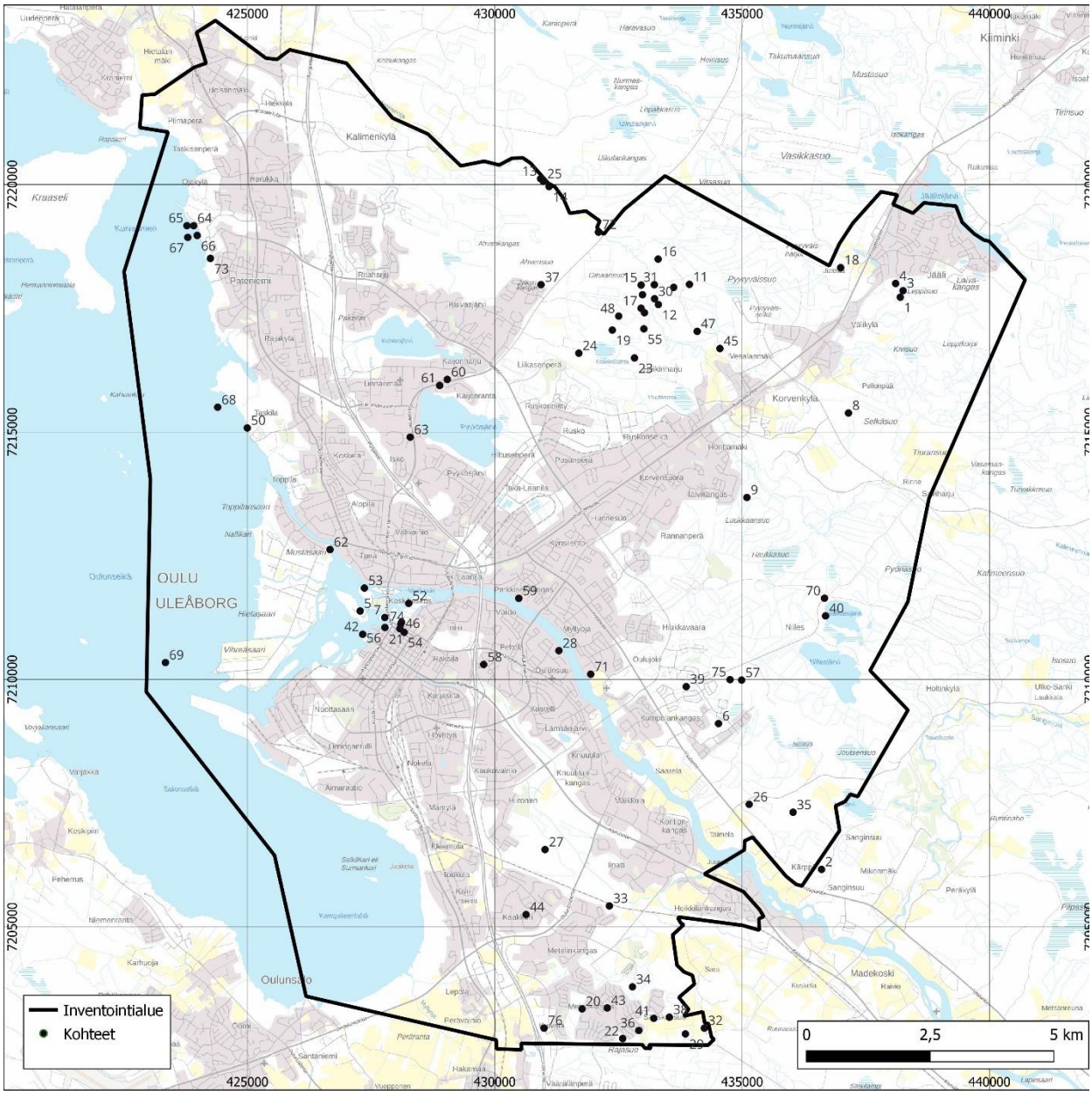

Kuva 2. Raportissa käsiteltyjen kohteiden sijainti. Numerointi viittaa raportin kohdenumerointiin.

***Taulukko 1**. Kohdeluettelo.*

Nro	Kohdenimi	Laji	Tyyppi	Rekisterissä	N	E
1	Näppärinkangas N	kiinteä muinais-jäännös	kivirakenteet, röyk-kiöt	255010041	7217717	438190
2	Mikonkangas luode	kiinteä muinais-jäännös	maarakenteet, kuo-pat	1000040602	7206162	436604
3	Myllykorpi 1	kiinteä muinais-jäännös	kivirakenteet, röyk-kiöt	1000010449	7217855	438251
4	Myllykorpi 2	kiinteä muinais-jäännös	kivirakenteet, röyk-kiöt	1000010450	7218000	438101
5	Pikisaari	kiinteä muinais-jäännös	teollisuuskohteet, pikiruukit	1000012453	7211384	427278
6	Oulunsuu Kiviharju 1	kiinteä muinais-jäännös	Keittokuopat	1000011916	7209108	434522
7	Linnansaari	kiinteä muinais-jäännös	puolustusvarustuk-set., linnat	1000006101	7211251	427776
8	Palokangas	kiinteä muinais-jäännös	kivirakenteet, rakka-kuopat	1000006068	7215383	437149
9	Talvikangas 1	kiinteä muinais-jäännös	Keittokuopat	1000006844	7213676	435096
10	Myllykorpi SW	kiinteä muinais-jäännös	maarakenteet, kuo-pat	1000007131	7217922	433615
11	Myllykorpi	kiinteä muinais-jäännös	maarakenteet, kuo-pat	1000007265	7217983	433934
12	Parsiaismaa NW	kiinteä muinais-jäännös	Pyyntikuopat	1000007132	7217551	433416
13	Halosenharju 3	kiinteä muinais-jäännös	tervahaudat	1000007126	7220093	431002
14	Halosenharju 2	kiinteä muinais-jäännös	tervahaudat	1000007127	7219926	431134
15	Myllykoskenkangas N	kiinteä muinais-jäännös	maarakenteet, kuo-pat	1000007267	7217988	432945
16	Pyyryväiskangas	kiinteä muinais-jäännös	maarakenteet, kuo-pat	1000007272	7218492	433301
17	Myllykoskenkangas SSW	kiinteä muinais-jäännös	maarakenteet, kuo-pat	1000007071	7217500	432956
18	Matosuo	kiinteä muinais-jäännös	tervahaudat	1000007129	7218321	436991
19	Kalikkakangas	kiinteä muinais-jäännös	kivirakenteet, röyk-kiöt	564010027	7217059	432376
20	Merisuo E	kiinteä muinais-jäännös	maarakenteet, kuo-pat	564010071	7203344	431764
21	Oulun vanha ase-makaava-alue	kiinteä muinais-jäännös	asuinpaikat, kaupun-git	1000006102	7211024	428081
22	Metsokangas	kiinteä muinais-jäännös	Keittokuopat	564010039	7202745	432584
23	Karhunkaarto	kiinteä muinais-jäännös	maarakenteet, kuo-pat	1000007263	7216495	432823
24	Kalikkaharju	kiinteä muinais-jäännös	maarakenteet, kuo-pat	1000007264	7216592	431699
25	Halosenharju 1	kiinteä muinais-jäännös	asuinpaikat, esihisto-riallinen	1000007268	7220062	430982
26	Vesankangas	kiinteä muinais-jäännös	Keittokuopat	564010054	7207477	435141
27	Tahkokangas	kiinteä muinais-jäännös	kivirakenteet, röyk-kiöt	564010023	7206563	431016

28	Oulunsuu Kastelli	kiinteä muinais-jäännös	puolustusvarustuk-set	564010044	7210582	431296
29	Majakangas	kiinteä muinais-jäännös	Keittokuopat	564010076	7202838	433853
30	Myllykoskenkangas E	kiinteä muinais-jäännös	asuinpaikat, talon-pohjat	1000007125	7217692	433229
31	Myllykosken-suvanto	kiinteä muinais-jäännös	tervahaudat	1000007130	7217975	433224
32	Sääskensuo SE	kiinteä muinais-jäännös	Keittokuopat	564010077	7202955	434235
33	Kiviharju 1	kiinteä muinais-jäännös	kivirakenteet, rakka-kuopat	564010000	7205424	432316
34	Vasikkaniitty SW	kiinteä muinais-jäännös	kivirakenteet, lato-mukset	564010072	7203789	432782
35	Kiviharju 2	kiinteä muinais-jäännös	Keittokuopat	564010053	7207317	436029
36	Savikorpi	kiinteä muinais-jäännös	Keittokuopat	564010073	7202908	432911
37	Jylkynkangas	kiinteä muinais-jäännös	asuinpaikat, varhais-metallik.	564010062	7217977	430934
38	Mökinmaa	kiinteä muinais-jäännös	Keittokuopat	564010075	7203177	433528
39	Hirsikangas	kiinteä muinais-jäännös	Keittokuopat	564010056	7209854	433869
40	Valkiaisjärvi W	kiinteä muinais-jäännös	asuinpaikat, varhais-metallik.	564010057	7211284	436686
41	Navettakangas	kiinteä muinais-jäännös	asuinpaikat, varhais-metallik.	564010074	7203154	433214
42	Kiikeli	kiinteä muinais-jäännös	alusten hylyt (puu)	1866	7210913	427331
43	Pyöriäsuo Metso-kangas	kiinteä muinais-jäännös	asuinpaikat, kivira-kenteet, rakka-kuopat	564010037	7203363	432273
44	Välikangas	kiinteä muinais-jäännös	hautapaikat, hauta-röykkiöt	564010022	7205250	430631
45	Vesalanmäki N	kiinteä muinais-jäännös	Keittokuopat	1000020377	7216686	434550
46	Plaatansaari	kiinteä muinais-jäännös	työ- ja valmistuspai-kat, pajat	1000020378	7211155	428115
47	Parsiaismaa	kiinteä muinais-jäännös	maarakenteet, kuo-pat	1000007266	7217033	434091
48	Kalikkakangas E	kiinteä muinais-jäännös	asuinpaikat, hist.	1000021185	7217341	432504
49	Myllykoskenkangas S	kiinteä muinais-jäännös	kivirakenteet, röyk-kiöt	564010043	7217410	433025
50	Letonniemi	kiinteä muinais-jäännös	alusten hylyt (puu)	1000020966	7215081	424997
51	Myllykangas	kiinteä muinais-jäännös	röykkiöt, keitto-kuopat	564010026	7217773	432986
52	Hupisaaret	kiinteä muinais-jäännös	kulkuväylät, ve-neenvetomöljät	1000027877	7211538	428259
53	Kuusisaari	kiinteä muinais-jäännös	teollisuuskohteet, 1700-l.	1000028111	7211846	427365
54	Oulun tuomiokirkko	kiinteä muinais-jäännös	hautapaikat, kirkko-haudat, kirkonpaikat	1000034326	7210953	428168
55	Kalikkakangas SE	kiinteä muinais-jäännös	Keittokuopat	1000040187	7217084	433013

56	Hahtiperän hylky	kiinteä muinais-jäännös	alusten hylyt (puu)	1000036870	7211050	427780
57	Sarvikangas 2	muu kult.perintö-kohde	taide, muistomerkit, hakkaukset	1000016455	7209987	434989
58	Kontinkangas	muu kult.perintö-kohde	tapahtumapaikat, rangaistuspaikat	1000043455	7210302	429775
59	Yrjänäinen	muu kult.perintö-kohde	taide, muistomerkit, tapahtumapaikat	1000037310	7211639	430485
60	Kaijonharju	muu kult.perintö-kohde	taide, muistomerkit, hakkaukset	1000032093	7216062	429040
61	Kaijonranta	muu kult.perintö-kohde	puolustusvarust., taistelukaivannot	1000015530	7215940	428886
62	Vaakunakylä	muu kult.perintö-kohde	asuinpaikat, sotilas-leirit	1000038447	7212625	426670
63	Alakyläntie	muu kult.perintö-kohde	puolustusvarust., taistelukaivannot	1000037644	7214895	428290
64	Pateniemenranta 2	muu kult.perintö-kohde	kulkuväylät, laiturit, hist.	1000026669	7219168	423913
65	Pateniemenranta 1	muu kult.perintö-kohde	kulkuväylät, laiturit, 1900-l.	1000026668	7219168	423778
66	Huikosenniemi	muu kult.perintö-kohde	alusten hylyt (puu)	1000026667	7218971	423985
67	Huikkosenniemi 2	muu kult.perintö-kohde	alusten hylyt (puu)	1000032456	7218932	423794
68	Piispanletto	mahdollinen mui-naisjäännös	alusten hylyt (puu)	1000028583	7215500	424399
69	Oulunselkä	mahdollinen mui-naisjäännös	alusten hylyt (me-talli)	1000032450	7210341	423343
70	Valkiaiskangas W	löytöpaikka	löytöpaikat	564040058	7211641	436664
71	Nykänen	löytöpaikka	irtolöytöpaikka	1000030126	7210106	431938
72	Tuiranhovi	löytöpaikka	irtolöytöpaikka	1000020354	7219038	432095
73	Pateniemi	löytöpaikka	irtolöytöpaikka	1867	7218507	424253
74	Lääninhallituksen tontti	löytöpaikka	Löytöpaikat	564040045	7211117	428099
75	Sarvikangas	poistettu kiinteä muinaisjäännös (ei rauhoitettu)	taide, muistomerkit, kalliomaalaukset	1000006061	7209996	434755
76	Pitkäsuo	poistettu kiinteä muinaisjäännös (ei rauhoitettu)	kivirakenteet, röyk-kiöt	564010038	7202955	430996

4. Kohdekuvaukset

4.1. Kiinteät muinaisjäännökset

1. Näppärinkangas N (255010041)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: varhaismetallikautinen

N 7217717 E 438190

Korkeus: Z/m mpy alin: 40,00

Löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Vesa Laulumaa inventointi 2020; Mika Sarkkinen inventointi 2003

Kohde sijaitsee Jäälinjärven lounaisrannalta noin 1,8 km etelälounaaseen, Kuusamontiestä (VT 20) noin 1 km kaakkoon, Välikylän ja Jäälin välimaastossa olevalla äestetyllä kivikkoisella mäntykankaalla. Kohteen koordinaatit korjattu röykkiön keskipisteen GPS-pisteen mukaisiksi ja niitä on siirretty n. 5 m suuntaansa.

Lounais-koillinen-suuntainen ja noin 11 x 4 x 1 m suuruinen soikea röykkiö (vuoden 2020 inventoinnin mukaan n. 10 x 5 m ja vuoden 2003 inventoinnin mukaan 7–8 x 4–5 m ja 0,6–0,7 m korkea) koostuu pienehköistä, 10–40 cm:n läpimittaisista, kivistä ja se on suhteellisen hyvässä kunnossa. Sammaloituneen röykkiön koillispäässä on jyrkkärajainen n. 0,5 m syvä ja 0,5 m sivuiltaan oleva neliömäinen kuoppa, jonka kivet on nostettu kuopan reunalle.

Kuva 3. Röykkiön koillispäässä oleva 0,5 x 0,5 x 0,5 m kokoinen jyrkkärajainen kuoppa. Kuva: Antti Purmonen.

Muinaisjäännösrekisterin mukaan äestyskone on runnellut röykkiön eteläosaa vuosituhannen vaihteessa. Nykyisin alueella kasvaa melko tiheään männyn sekä koivun taimia, myös röykkiön päällä, sekä jäkälää, varpukasveja ja sammalta. Röykkiön eteläpuolella kulkee itä–länsi-suuntainen polku.

Vuoden 2020 inventoinnissa röykkiön ympäristöön tehtiin koepistoja asuinpaikan löytämiseksi, mutta mitään merkkejä asuinpaikasta ei havaittu. Alueelta ei löytynyt asuinpaikan merkkejä myöskään vuonna 2003, kun äestysuria tarkasteltiin, joten on luultavaa, että sitä ei tällä alueella ole.

Röykkiöstä noin 200–400 m pohjoiseen on kahdella erillisellä saarekkeella kaksi erillistä Myllykorven röykkiökohdetta.

Taulukko 2. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7217717	438190	11 x 4 x 1 m	Röykkiö. Keskellä eteläreunaa on jyrkkärajainen 0,5 x 0,5 x 0,5 m kokoinen kuoppa

Kuva 4. Näppärinkangas N röykkiö kuvattuna lounaasta. Kuva: Antti Purmonen.

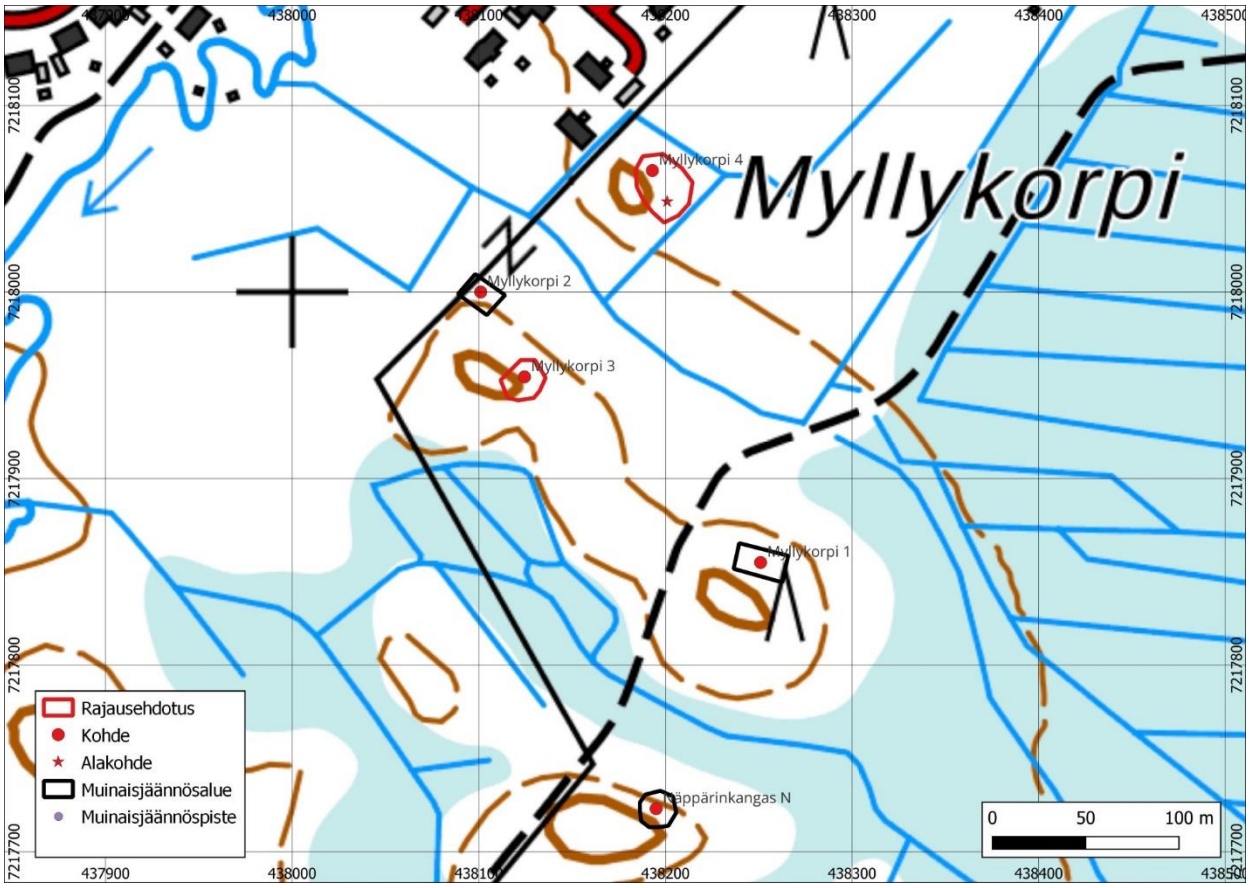

Kuva 5. Näppärinkangas N:n kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

2. Mikonkangas luode (1000040602)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: maarakenteet, kuopat

Ajoitus: Ajoittamaton

N 7206162 E 436604

Korkeus: Z/m mpy alin: 26,00

Z/m mpy ylin: 30,00

Löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Janne ikäheimo tarkastus 2020

Kuoppajäännöskohde osuu inventointialueelle vain luoteisimman kuopan (5) osalta. Muut viisi rakennetta ovat alueen ulkopuolella, mutta koko kohde tarkastettiin. Kuopat sijaitsevat rinteellä, joka viettää jyrkemmin lounaaseen ja loivemmin koilliseen.

Luoteisin kuoppa on hieman muita korkeammalla ja sen läheisyydessä on melko hiljattain äestetty hakkuuaukio, jossa äkeen ura ulottuu miltei kuopan pohjoisreunaan saakka. Itse kuoppa näyttää silti säilyneen ehyenä.

Muut kuopat sijaitsevat vastikään harvennetussa mäntytaimikossa, jossa kaadetut puut on jätetty metsään. Havainnointiolosuhteet taimikoissa olivat tästä johtuen huonot, sillä raivausjäte peitti maanpinnan kauttaaltaan. Kaikki paikallistetut rakenteet olivat ehjiä ja taimikon harvennus oli tehty raivaussahalla ilman koneellista hakkuuta. Vuoden 2020 raportin mukaista kuoppa 4:ää ei pystytty paikallistamaan muinaisjäännösalueen kaakkoiskulmasta. Mahdollisesti se on täynnä raivausjätettä.

Lisäksi todettiin yksi aiemmin havaitsematon, matalahko mutta selkeä kuoppajäännös (6), joka sijaitsi alueen luoteisimmasta kuopasta n. 35 m länsilounaaseen. Kairanäytteessä todettiin vahva hiilen ja noen värjäämä huuhtoutumiskerros. Kuoppa sijaitsee muista poiketen hiekkamaalla ja sen pohjalla ei vaikuttanut olevan kiviä. Kuoppa voidaan kairanäytteen perusteella tulkita esihistorialliseksi, mutta kivien puuttuessa se ei liene varsinainen keittokuoppa.

Kuva 6. Mikonkangas luode, luoteisin kuoppajäännös (kuoppa 5) idästä. Kuva: Taneli Leinonen.

Kuva 7. Mikonkangas luode, uusi kuoppajäännös (kuoppa 6) idästä. Kuva: Taneli Leinonen.

Kuva 8. Uuden kuopan (kuoppa 6) kairanäyte. Kuva: Taneli Leinonen.

Taulukko 3. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7206156	436601	3 x 0,6 m	Kuoppa (Ikäheimo 1)
2	7206156	436569	5 x 1 m	Kuoppa (Ikäheimo 2)
3	7206156	436563	3 x 0,5 m	Kuoppa (Ikäheimo 3)
4	7206139	436466	4 x 1 m	Kuoppa (Ikäheimo 6)
5	7206219	436448	4 x 0,8 m	Kuoppa (Ikäheimo 5)
6	7206214	436412	2,5 x 0,4 m	Kuoppa, uusi alakohde

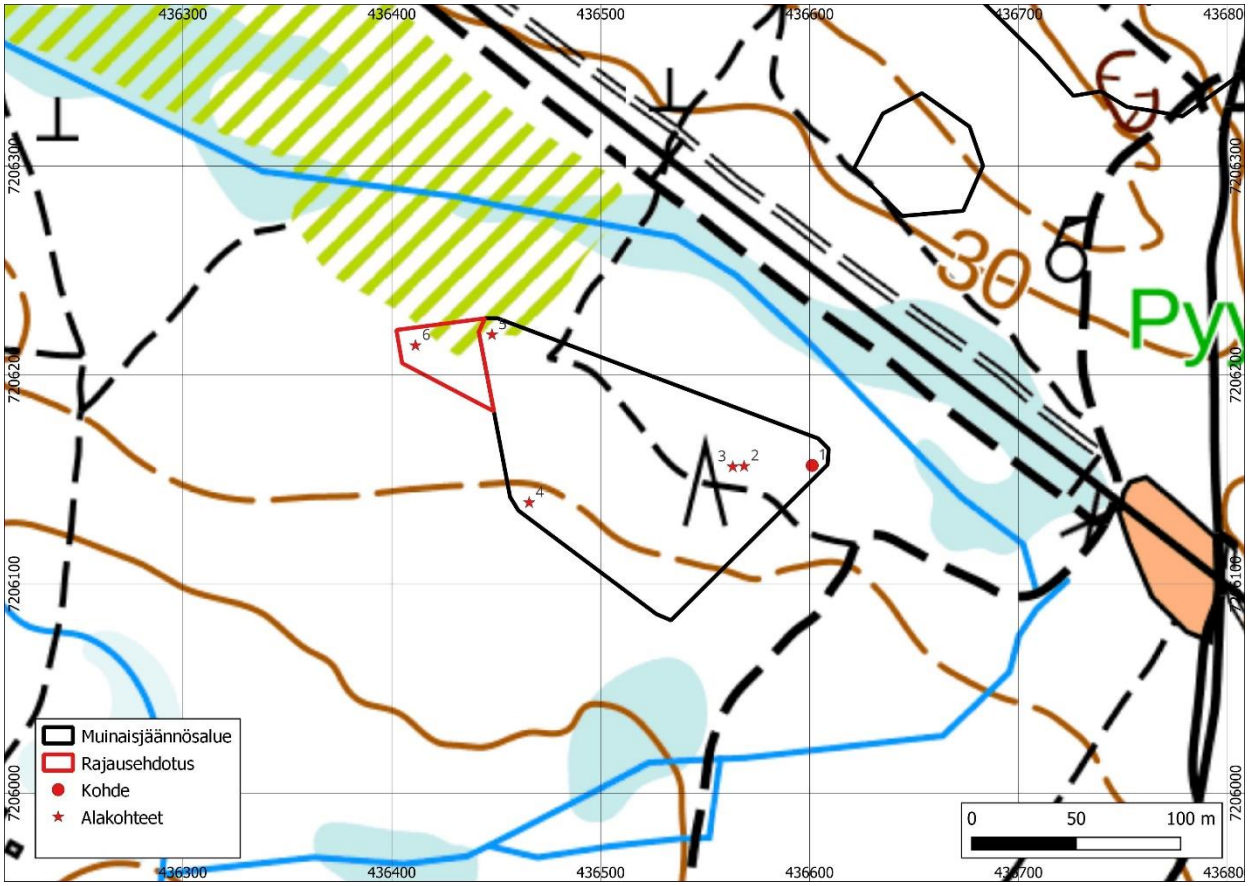

Kuva 9. Mikonkangas luode -alueen kartta, havainnot, muinaisjäännösalue ja uusi rajausehdotus. Tekijä: Taneli Leinonen.

3. Myllykorpi 1 (1000010449)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: varhaismetallikautinen

N 7217855 E 438251

Korkeus: Z/m mpy alin: 40,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Vesa Laulumaa inventointi 2020, Mika Sarkkinen inventointi 2003

Matala kaakko–luode-suuntainen röykkiö sijaitsee pienen kivisen moreenikumpareen päällä. Kohde sijaitsee pari kilometriä Jäälinjärvestä etelään, ns. Myllykorven peltoalueen eteläpuolella, joka on rakennettu asuinalueeksi.

Röykkiö on laelta tasainen ja säilynyt kankaan äestyksestä huolimatta likimain koskemattomana. Pari isompaa kiveä erottuu varvikon keskellä röykkiön lounaiskulmassa. Myllykangas 2 -röykkiö on noin 200 m luoteeseen ja Näppärinkangas N röykkiö vajaa 200 m lounaaseen.

Vuoden 2020 tarkkuusinventoinnissa röykkiön ympäristöön tehtiin koepistoja mahdollisen asuinpaikan löytämiseksi, mutta mitään merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä ei röykkiön lisäksi havaittu. Kohteelle tehtiin aluerajaus.

Inventoinnissa röykkiössä ei havaittu näkyviä vaurioita. Se on voimakkaasti sammaloitunut ja tiheän puuston sekä korkean aluskasvillisuuden seassa, joten kohdetta oli hankala havainnoida. Tästä johtuen rakenteen mitat on otettu kulttuuriympäristöpalveluiden nettisivuilta Laulumaan (2020) inventoinnin mukaan.

Kuva 10. Myllykorpi 1:n röykkiö. Kuva: Taneli Leinonen.

Taulukko 4. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7217852	438248	7 x 3,5 x 0,3–0,4 m	Röykkiö

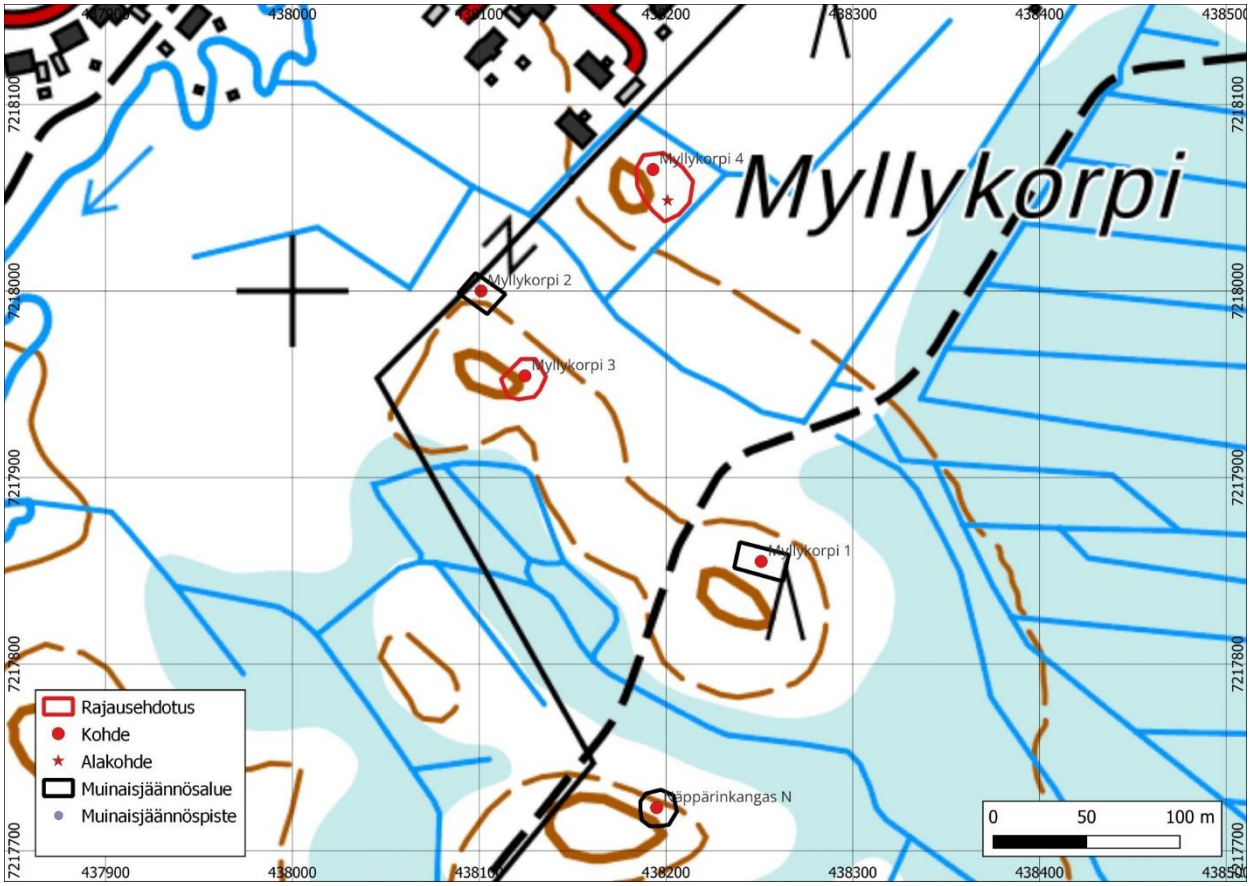

Kuva 11. Myllykorpien ja Näppärinkankaiden tunnetut sekä uudet muinaisjäännökset ja ehdotukset muinaisjäännösrajauksista. Tekijä: Taneli Leinonen.

4. Myllykorpi 2 (1000010450)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: varhaismetallikautinen

N 7218000 E 438101

Korkeus: Z/m mpy alin: 40,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: KM 40816

Aiemmat tutkimukset: Vesa Laulumaa inventointi 2020, Timo Sepänmaa inventointi 2016, Mika Sarkkinen inventointi 2003

Pitkänomainen kiviröykkiö pienen kankaan luoteispään laella Jäälinjärven eteläpuolella, Oulu-Kuusamo-tieltä noin 700 m kaakkoon. Kaakon suunnasta noin 200 m päästä on löytynyt toinen röykkiö (Myllykorpi 1) ja noin 300 m etelään kolmas (Näppärinkangas N).

Vuoden 2020 tarkkuusinventoinnissa röykkiön ympäristöön tehtiin koekuoppia, mutta mitään muita merkkejä muinaisjäännöksestä ei havaittu. Kohteelle tehtiin aluerajaus.

Röykkiö näyttää hyvin säilyneeltä, joskin se on voimakkaasti sammaloitunut.

Kuva 12. Myllykorpi 2 röykkiö kuvattuna pohjoisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Taulukko 5. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7218004	438095	11 x 3,5 x 0,7 m	Röykkiö

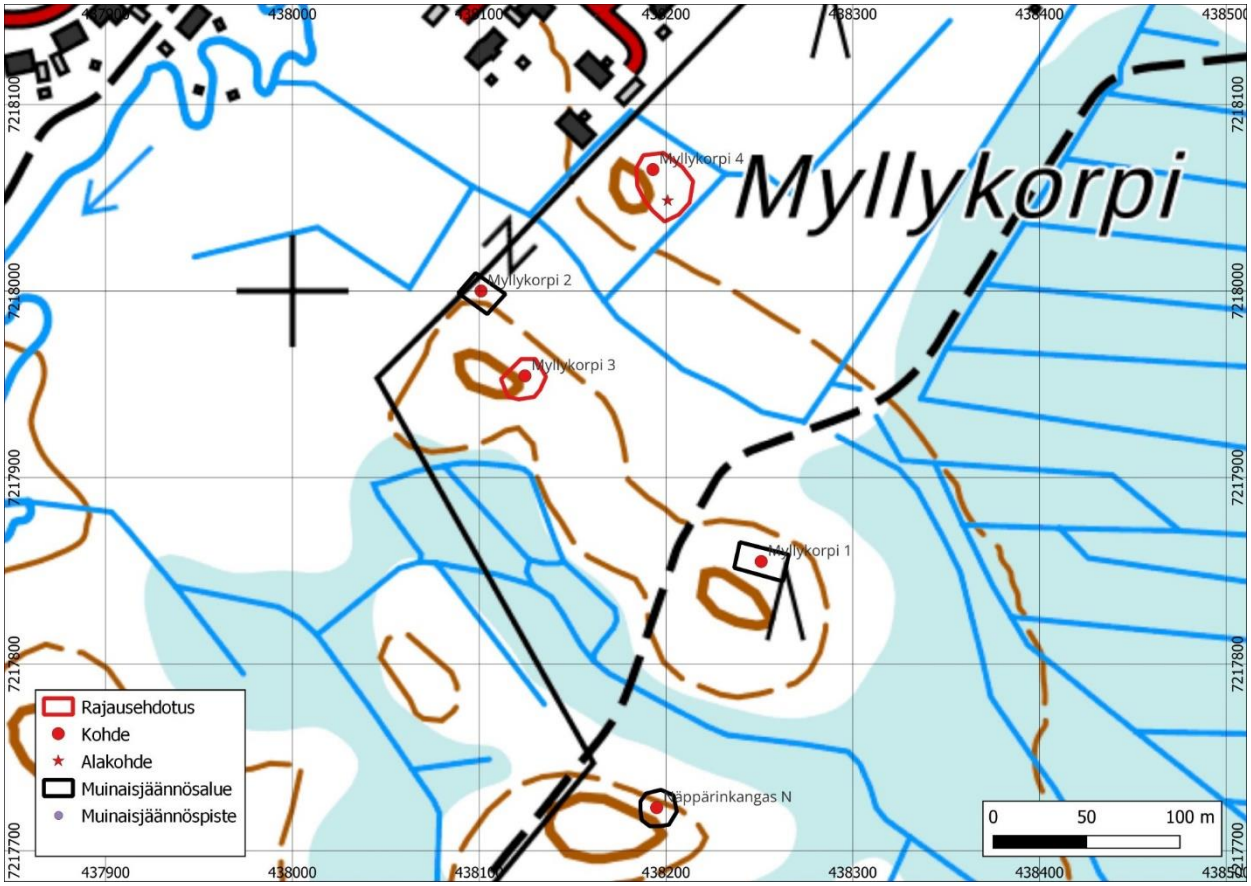

Kuva 13. Myllykorpi 2 sijaitsee kartan keskellä melko pohjoisessa. Tekijä: Taneli Leinonen.

5. Pikisaari (1000012453)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: teollisuuskohteet, pikiruukit

Ajoitus: historiallinen, 1600-luku, 1700-luku, 1800-luku

N 7211384 E 427278

Korkeus:

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: KM 43288: 1–39 (diarioitu 28.9.2021)

Aiemmat tutkimukset: Terhi Taipaleenmäki ARKE koekaivaus 2021, Marika Hyttinen valvonta 2012, kaivaus 2011; Timo Ylimaunu 2007 kaivaus; Vesa-Pekka Herva kaivaus 2006; Katri Arminen koekaivaus 2002

Oulun keskustan länsipuolella sijaitsevaan Pikisaareen perustettiin pikiruukki 1600-luvulla. Ruukki sijaitsi saaren pohjoisosassa, jossa maanpintaa peittää laajahko pikikerros. Kerros syntyi 1800-luvun puolivälissä ruukin palon yhteydessä. Pienpoltto loppui saaressa 1800-luvun jälkimmäisellä puoliskolla.

Pikisaarella sijainneita rakennuksia ja pikiruukki on merkitty useisiin historiallisiin karttoihin ja 1800-luvun ensimmäisen puoliskon palovakuutuskarttoihin. Alue on nykyään puistoa. Sieltä on löytynyt kaivauksissa pikipannun tiilinen perustus, uunirakenne, rännejä, rakennustenpohjia ja jätekuoppia.

Vuoden 2021 koekaivauksissa havaittiin, että tontilla 19 oli alueita, joissa 1800-luvun loppua vanhempia kerroksia ei ollut enää löydettävissä. Kulttuurikerroksia ja rakenteita dokumentoitiin vain vähän. Koekaivausten aikana ei tavoitettu vuoden 1763 rakennuskantaa tai venäläisten hautauksia.

Pikisaaressa sijainneen pikiruukin paikka on puistoalueella, Pikisaaren puutalojen ja joen rannan välissä. Vuonna 2023 kohde vaikutti edelleen säilyneen hyvin. Kohteella risteilee joukko polkuja, joissa saattaa nähdä pikijäämiä maan kulumisen vuoksi.

Kuva 14. Pikisaaren pikiruukin paikka. Kummun rinteillä, polulla erottuu pikijäämiä kuvattuna koillisesta. Kuva: Taneli Leinonen.

***Taulukko 6**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7211383	427278		Mj-rekisterin mukainen keskipiste

Kuva 15. Kartta Pikisaaren muinaisjäännöksestä. Tekijä: Taneli Leinonen.

6. Oulunsuu Kiviharju 1 (1000011916)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

N 7209108 E 434522

Korkeus: Z/m mpy alin: 31,00; Z/m mpy ylin: 36,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Janne Ikäheimo ja Timo Ylimaunu tarkastus 2008, Timo Ylimaunu inventointi 2001

Kiviharjun alueella on moreeniharjanne ja laajahko 20 x 5 metrin kokoinen kivirakka. Alueella kasvaa havuvoittoista harvahkoa metsää sekä jonkin verran pihlajaa. Aluskasvillisuutena on pääasiassa mustikkaa ja jäkälää.

Inventoinnissa alueelta paikannettiin neljä vanhastaan tunnettua varhaismetallikautista kuoppajäännöstä. Ne olivat hyvässä kunnossa ja ne sijaitsevat n. 40 x 100 m alalla. Halkaisijaltaan kuopat ovat n. 2–4 m ja 40–80 cm syviä.

Muinaisjäännösalueelle vievältä polulta löytyi juuri alueen ulkopuolelta yksi kvartsi-iskos sekä yksi uusi kivikuoppa, jonka ympärillä on kasattu valli lohkotuista kivistä. Kuoppaan ei kajottu lähemmin, mutta päällisin puolin tarkasteltuna se vaikutti enemmän resentiltä kuin esihistorialliselta.

Rakenteiden havainnointia hankaloittivat alueen lukuisat puolustusvoimien harjoittelussa syntyneet kuopat.

Kuva 16. Kivikuoppa 4 kuvattuna koillisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 17. 2 x 2 x 0,4 m keittokuoppa lounaasta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 18. Keskelle viettävä matala kuoppa lännestä. Kuva: Antti Purmonen.

***Taulukko 7**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7209090	434586	n. 2 x 0,4 m	Pyöreä kuoppa
2	7209097	434531	n. 2 x 0,4 m	Pyöreä kuoppa
3	7209089	434529	2 x 1,5 x 0,4 m	Soikea kuoppa
4	7209079	434495	3,8–4 m x 0,6–0,8 m. Vallit 0,4 x 0,4 m	Kivikuoppa
	7209103	434595		Kvartsi-iskoksen löytöpaikka

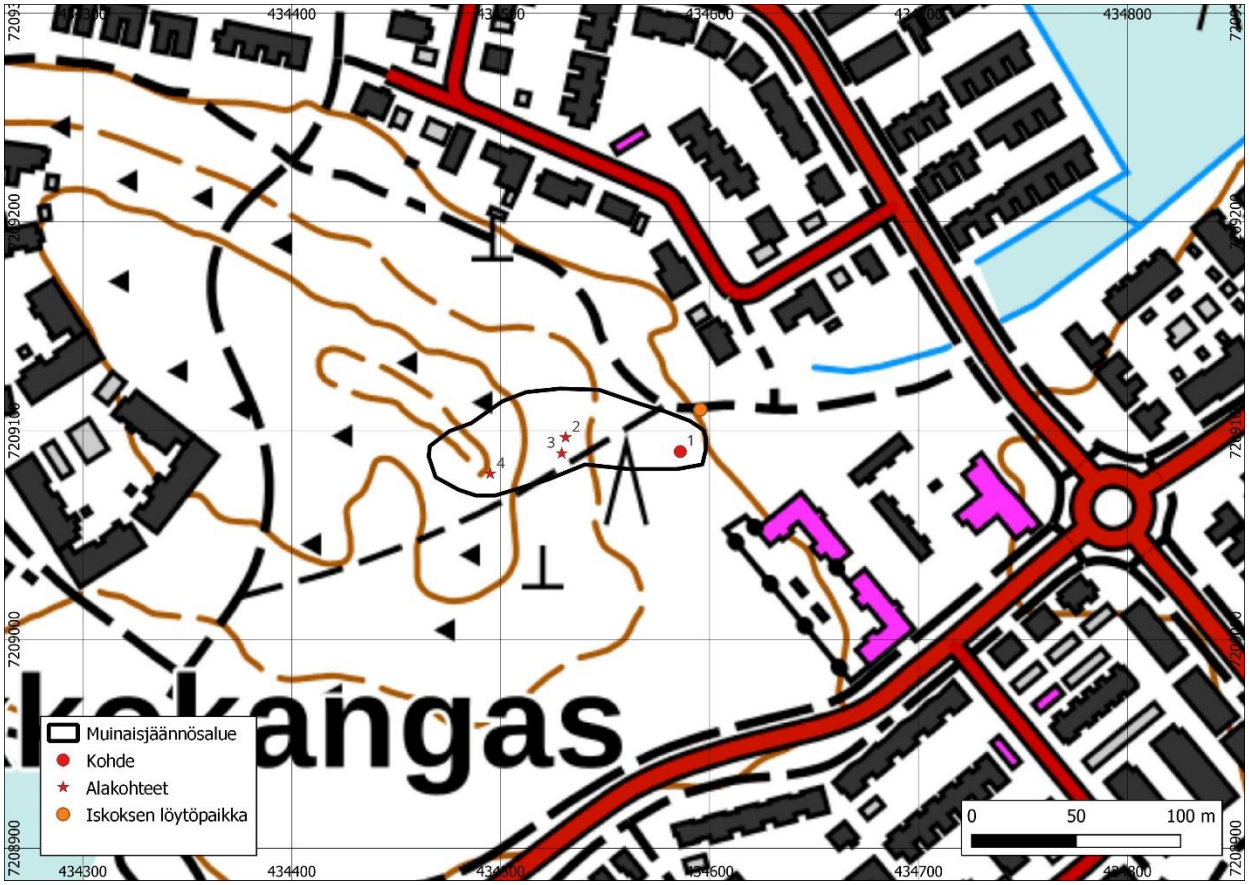

Kuva 19. Kohteen Oulunsuu Kiviharju 1 kuoppajäännösten kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

7. Linnansaari (1000006101)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: puolustusvarustukset, linnat

Ajoitus: historiallinen

N 7211251 E 427776

Korkeus:

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: KM 2005036: 1-97, KM 2008036:1-16, KM 41560:1-57, PPM 10144:1-305, PPM 10860:1-514, PPM 7495:27-36

Aiemmat tutkimukset: Matleena Riutankoski, Terhi Tanska, Tuija Väisänen valvonta 2018; Johanna Nordman tarkastus 2008; Mika Sarkkinen koekaivaus 2008; Selja Flink tarkastus 2007; Vesa-Pekka Herva ja Jari Okkonen koekaivaus 2005; Mika Sarkkinen tarkastus 2004; Aimo Kehusmaa tarkastus 1984; Aimo Kehusmaa ja Leena Lehtinen kaivaus 1982; Aimo Kehusmaa kaivaus 1980; Aimo Kehusmaa valvonta 1975; Aarne Kopisto tarkastus 1970; O. E. Kivistö tarkastus 1949; Nils Cleve tarkastus 1948; O. E. Kivistö kaivaus 1943; Juhani Rinne tarkastus 1907

Kohde sijaitsee Oulujokisuussa kaupungin keskustan pohjoispuolella Linnansaarella. Pääosin puistona olevan saaren itäreunalla kulkee joen ylittävä tie. Vanhan linnan jäännöksinä paikalla on kansliarakennuksesta jäljellä oleva kivikellari, jonka päällä on 1873 rakennettu Merikoulun havaintotorni.

Saaren etelälaidalla on linnan eteläsivustaa suojanneen vallin jäännös. Linnanvalli on nykyisellään noin 75–80 metriä pitkä ja 14–18 metriä leveä. Korkeutta sillä on enimmillään nelisen metriä. Jokseenkin itäkoillinen–länsilounas-suuntaisen vallin keskellä on kiviseinäinen porttikäytävä, ns. vesiportti. Portin pituus on 14 metriä ja leveys 260–285 cm.

Kuva 20. Kivikellarin päälle rakennettu Merikoulun havaintotorni kuvattuna lännestä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 21. Eteläsivustaa suojannut linnanvallin jäännös pohjoisesta. Kuva: Antti Purmonen.

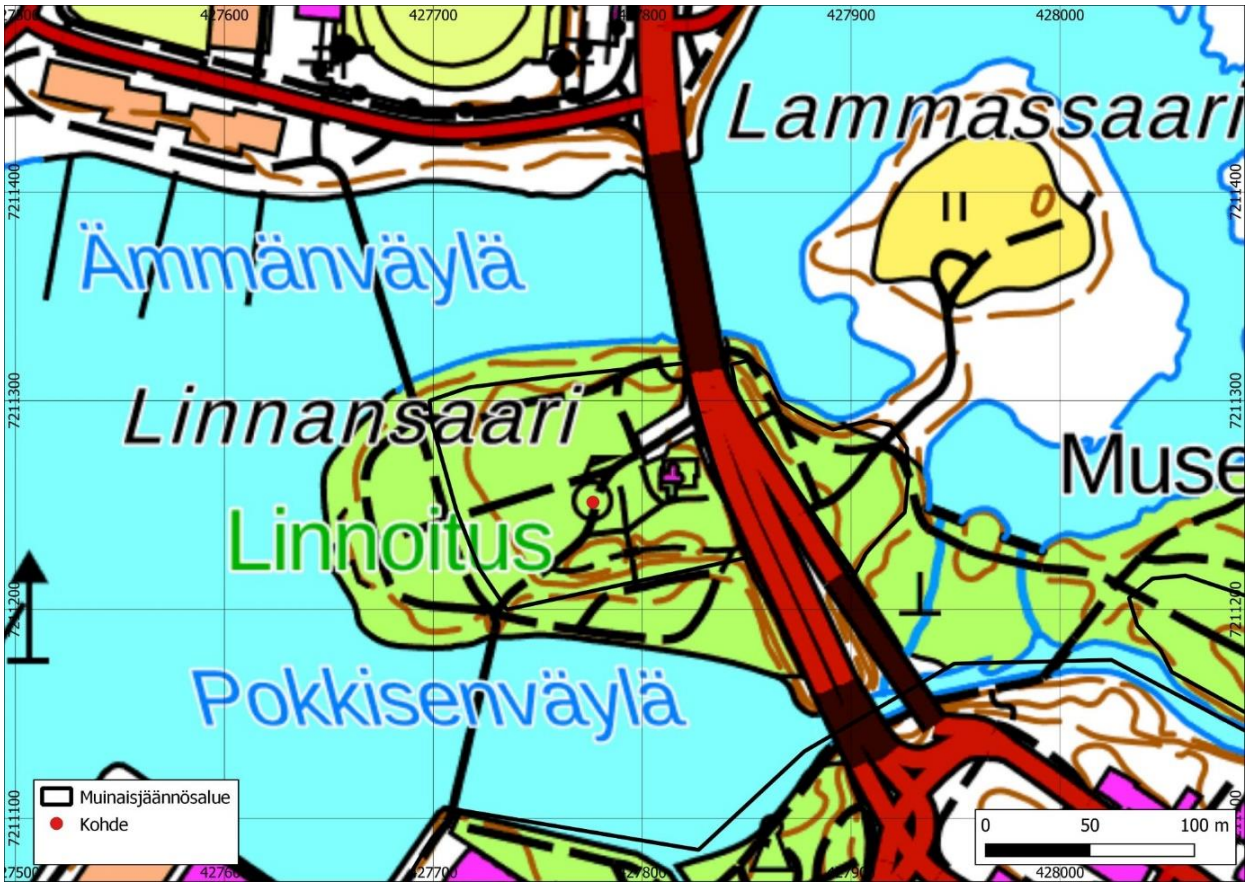

Kuva 22. Linnansaaren kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

8. Palokangas (1000006068)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: kivirakenteet, rakkakuopat

Ajoitus: esihistoriallinen

N 7215383 E 437149

Korkeus: Z/m mpy alin: 40,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Mika Sarkkinen tarkastus 2014; Mika Sarkkinen tarkastus 2006

Tunnetut rakkakuopat sijaitsevat Kuusamontien kaakkoispuolella kohoavalla Palokankaalla, sen itäpään korkeimmalla kohdalla olevassa luonnonkivikossa. Kohteet todettiin melko hyvin säilyneiksi. Lisäksi mitattiin ja dokumentoitiin kolme muuta kohdetta, jotka kulttuuriympäristön palveluikkunan perusteella oli jo aiemmin todettu, muttei dokumentoitu.

Kuoppien lisäksi alueella on epämääräinen painanne, joka on halkaisijaltaan 5–6 m. Siinä on n. 1 m leveät ja 50 cm korkeat päänkokoisista kivistä muodostuvat vallit. Melko säännöllisen pyöreän painanteen mahdollinen sisäänkäynti avautuu itään. Aukko on n. 2,2 m leveä ja kivet jatkuvat n. 2 m matkan muurimaisesti. Painanne tulkittiin moderniksi kivenottopaikaksi tai luonnolliseksi painanteeksi.

Kuva 23. Rakkakuoppa lounaasta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 24. Kuoppajäännös kuvattuna lounaasta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 25. Epämääräinen painanne lännestä. Kuva: Antti Purmonen.

Taulukko 8. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7215438	437227	n. 2 x 0,3 m	Pyöreä kuoppa, jonka reunavallin yli ajettu koneella. Kuoppa vaikuttaa reunavallia lukuun ottamatta vahingoittumattomalta.
2	7215391	437195	2 x 0,9 m	Pyöreä kuoppa
3	7215381	437154	4 x 0,5 m	Melko pyöreä sammalen peittämä kuoppa
4	7215381	437145	3–3,5 x 0,7 m	Pyöreähkö rakkakuoppa. Valli 30–40 cm. Vallin N-puolella 2 x 3 x 0,3 m kivilatomusta.
5	7215405	437080	2 x 0,5 m	Hieman epäselvä pyöreähkö kuoppa, mahdollisesti rakkakuoppa. Pohjalla ja seinissä kiviä, joista osa heiluu.

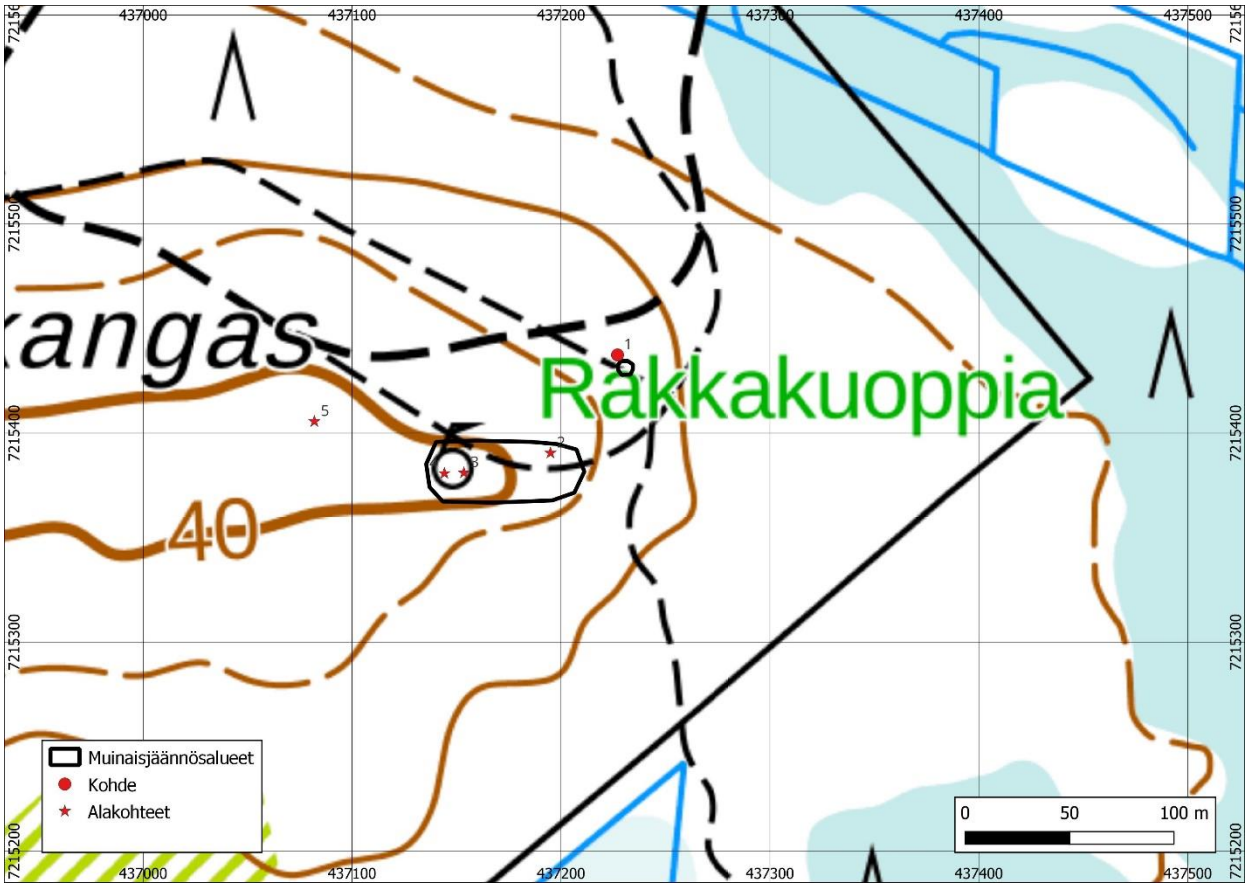

Kuva 26. Palokankaan kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

9. Talvikangas 1 (1000006844)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan, että koordinaattipisteet ja rajaus tarkastetaan

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat

Ajoitus: Varhaismetallikautinen

N 7213676 E 435096

Korkeus: Z/m mpy alin: 25,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Janne Ikäheimo inventointi 2003

Aiempien tietojen mukaan kohteen pitäisi sijaita Talvikankaan asemakaava-alueella, tasaisella kankaalla Hönttämäen asuntoalueen eteläpuolella. Maaperä on vähäkivistä hiekkamoreenia. Paikalla kasvaa tiheähköä mäntymetsää, jonka aluskasvillisuutena on puolukkaa, kanervaa ja jäkälää.

Kankaalla kulkevan metsäpolun itäreunalla pitäisi olla keittokuopaksi tulkittu kuoppa. Muodoltaan pyöreä kuoppa on halkaisijaltaan n. 3 m ja syvyydeltään n. 40 cm. Kuoppa löytyi polun pinnalla olevien palaneiden kivien perusteella. Kuoppaa tutkittiin koepistoin ja siitä löytyi palaneita kiviä ja punaiseksi palanutta hiekkaa sekä hiilensekaista maata sekä kuopan keskeltä että sen reunoilta. Kuoppa ajoittuu Oulun seudun rannansiirtymiskronologian perusteella varhaismetallikauteen.

Talvikangas 1 -muinaisjäännöstä ei inventoinnissa kyetty paikallistamaan. Jos muinaisjäännöspiste oli oikealla paikalla, se on jäänyt kuntoradan alle ja niin ollen tuhoutunut. Maastoa tarkastettiin ympäristöstä, mutta tuloksetta.

Koordinaattipisteessä N 7213765 E 435099 muinaisjäännösrekisterin koordinaattipisteestä 89 m pohjoiseen näkyy n. 3,5 m kokoinen kuoppa, joka voi olla Talvikangas 1:n kadoksissa oleva kuoppa. Piste suositellaan tarkastettavaksi tai vaihtoehtoisesti katsottavaksi tarkemmista vinovalovarjostuskuvista, kun ne ovat saatavilla.

Kuva 27. Kuvassa Taneli Leinonen seisoo GPS:n osoittamalla muinaisjäännöspisteellä. Kuva pohjoisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Taulukko 9. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7213672	435095		Muinaisjäännöspiste

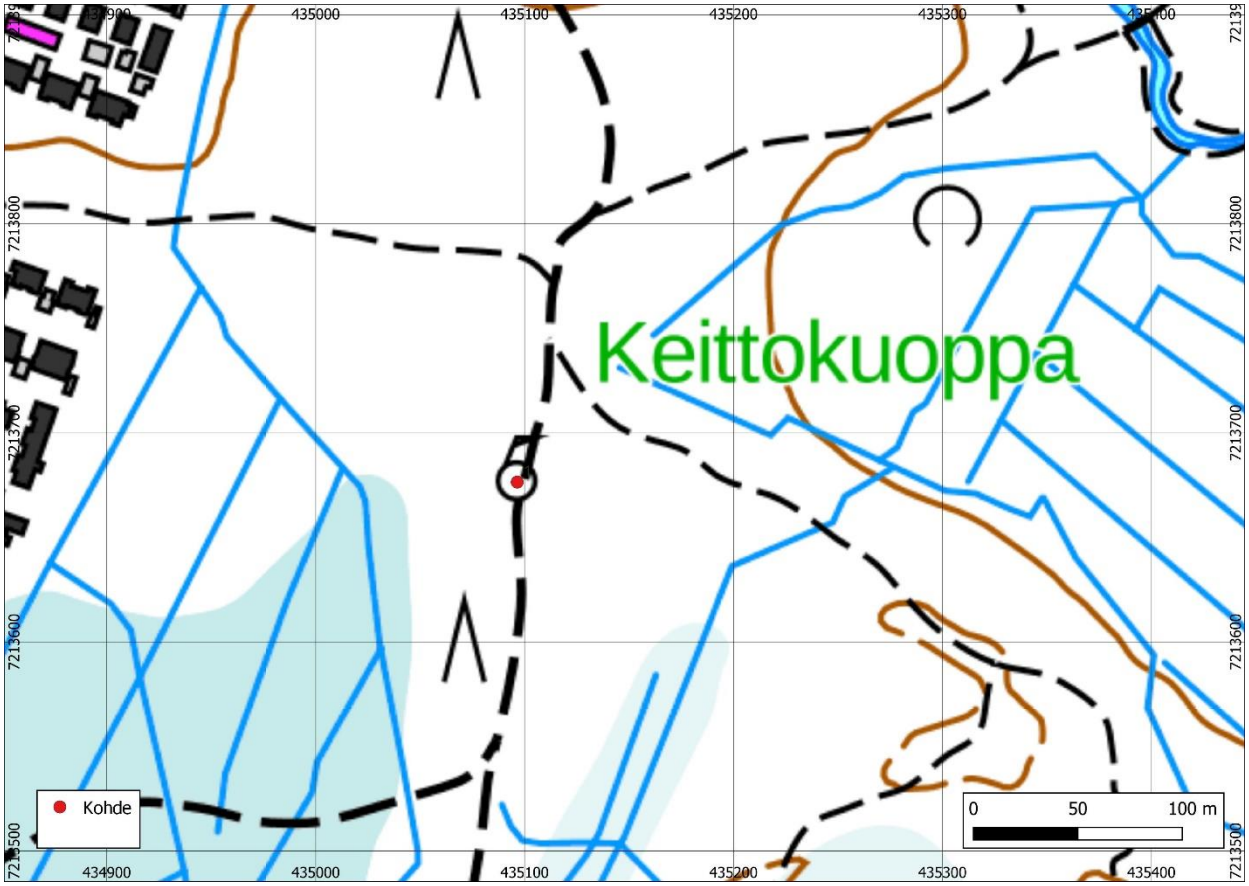

Kuva 28. Talvikangas 1:n kartta ja muinaisjäännösrekisterin piste. Tekijä Taneli Leinonen.

10. Myllykorpi SW (1000007131)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan, että kohde rajataan kartan mukaisesti

Tyyppi: maarakenteet, kuopat

Ajoitus: ajoittamaton

N 7217922 E 433615

Korkeus: Z/m mpy alin: 25,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Timo Sepänmaa, Janne Soisalo ja Timo Jussila: Oulu Leväsuo - Ii Isokangas voimajohtolinjan arkeologinen inventointi 2020, kohde 6; Timo Ylimaunu inventointi 2003

Muinaisjäännösrekisterissä oleva kuoppa, mahdollisesti pyyntikuoppa, sijaitsee Myllykorven harjanteelta lounaaseen ja Sammakkopurosta koilliseen olevalla kankaalla. Kuopan halkaisija on n. 2 m ja syvyys 60 cm. Kuoppa on hyvässä kunnossa.

Alueella havaittiin myös toinen samankaltainen, kuoppa, joka oli tunnettua kohdetta 20 cm matalampi. Kuopat sijaitsivat lähes vierekkäin, alle 10 m toisistaan, joten kyseessä voi olla toinen pyyntikuoppa. Kuoppia ei tutkittu tarkemmin, koska ne sijaitsevat muinaisjäännösalueella.

Kuva 29. Mahdollinen pyyntikuoppa lännestä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 30. Mahdollinen pyyntikuoppa 2 koillisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Taulukko 10. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7217921	433622	2 x 0,6 m	Kuoppa
2	7217923	433625	2 x 0,4 m	Kuoppa

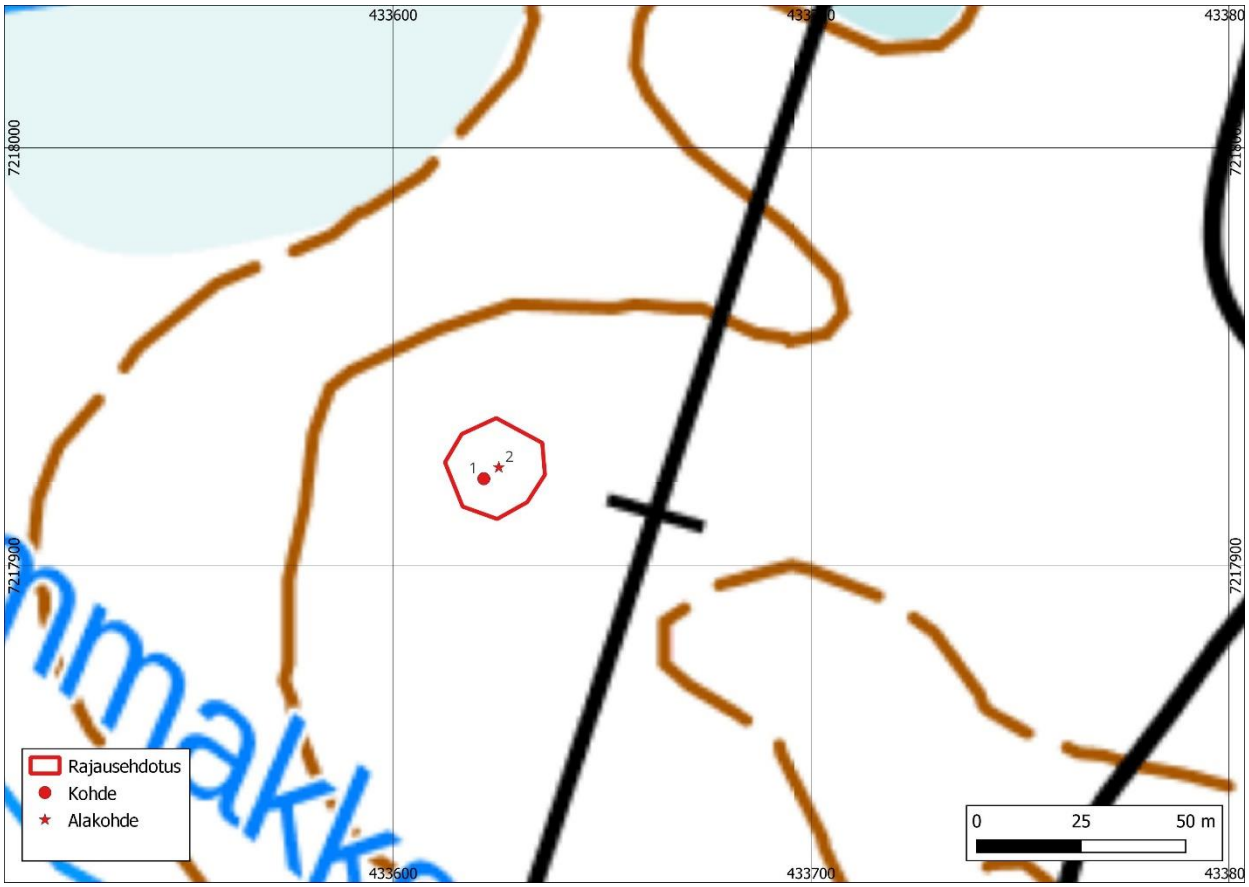

Kuva 31. Myllykorpi SW:n kartta ja rajausehdotus. Tekijä: Taneli Leinonen.

11. Myllykorpi (1000007265)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan, että kohde rajataan kartan mukaisesti

Tyyppi: maarakenteet, kuopat

Ajoitus: esihistoriallinen

N 7217969 E 433914

Korkeus: Z/m mpy alin: 27,50

Z/m mpy ylin: 30,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Timo Ylimaunu inventointi 2003

Kaksi kuoppaa sijaitsee Kalimeenojaan idästä laskevan Sammakkopuron koillispuolella kohoavan Myllykorpi-nimisen harjanteen korkeimman kohdan länsireunalla Pyyryväiskankaalle vievän metsätien itäpuolella.

Kuopat ovat 20 metrin etäisyydellä toisistaan. Oulun yliopiston vuoden 2003 inventoinnissa molemmista kuopista paljastui koepistossa kiveys ja ohut huuhtoutumiskerros.

Vuonna 2023 todettiin, että molemmat rakenteet ovat säilyneet kohtalaisen hyvässä kunnossa. Kuoppien ympärille tehtiin rajausehdotus.

Kuva 32. Kuoppa 2 kuvattuna lännestä. Kuva: Taneli Leinonen.

Kuva 33. Kuoppa 1 kuvattuna pohjoisesta. Kuva: Taneli Leinonen.

Taulukko 11. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7217969	433914	2 x 0,5 m	Kuoppa
2	7217972	433929	2,5 x 0,6 m	Kuoppa

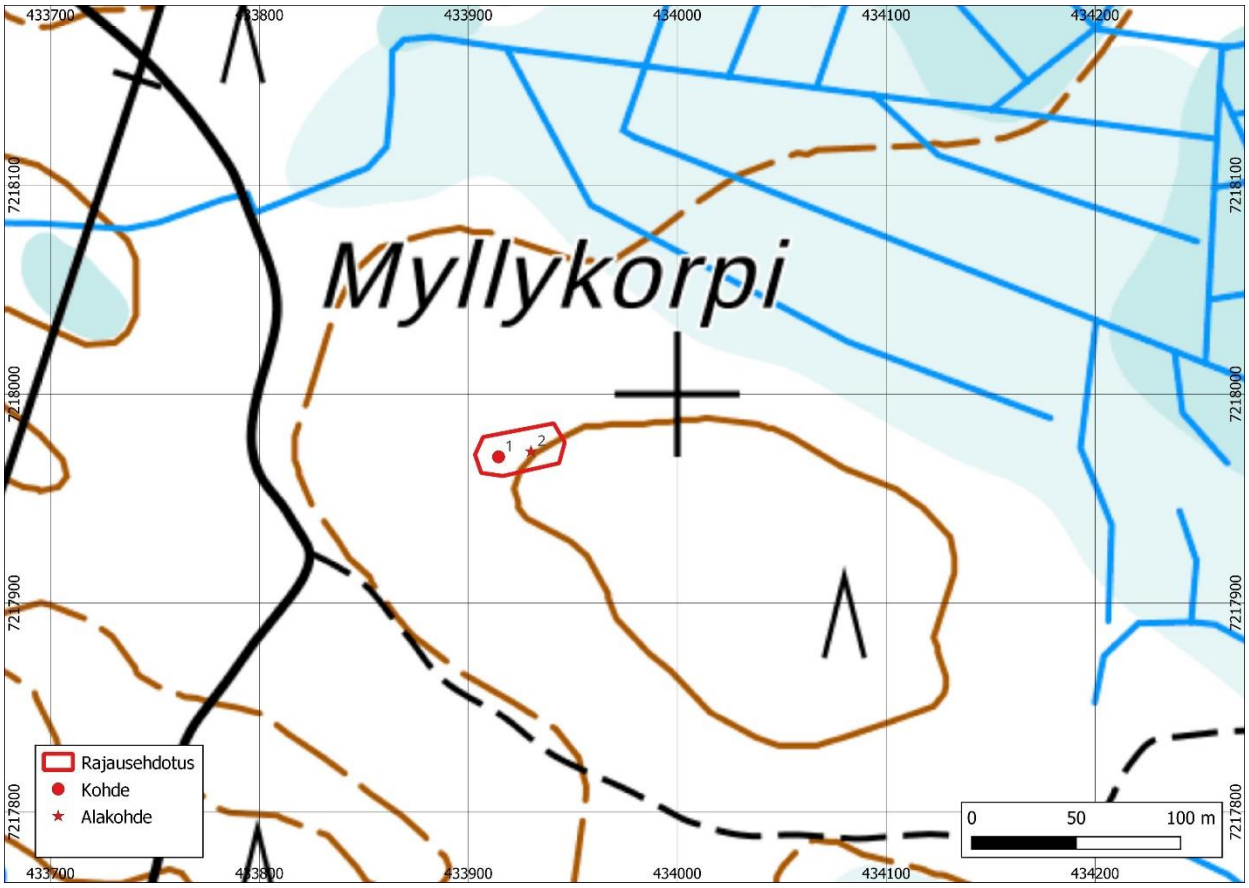

Kuva 34. Myllykorven kartta sekä rajausehdotus. Tekijä: Taneli Leinonen.

12. Parsiaismaa NW (1000007132)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt, työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat, rakkakuopat, maarakenteet, kuopat, löytöpisteet

Ajoitus: esihistoriallinen, ajoittamaton

N 7217551 E 433416 (NW)

Korkeus: 27–29 m mpy

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Timo Ylimaunu inventointi 2003

Parsiaismaan luoteisosassa olevaa kuoppajonoa ei pystytty vuonna 2023 paikantamaan hankalien havainnointiolosuhteiden vuoksi. Muinaisjäännösalueelta ei löytynyt yhtään kuoppaa, mikä saattoi johtua siitä, että alue oli päätehakattu, äestetty ja istutettu uudelleen. Taimikko vaikutti n. 15–20-vuotiaalta, joten on mahdollista, että kohde on kokonaan tuhoutunut metsän äestyksessä.

Pohjois-Pohjanmaan museon tarkastaessa kohdetta inventoinnin maastotyön jälkeen osa kuopista voitiin kuitenkin havaita ja todeta muinaisjäännöksen säilyneen.

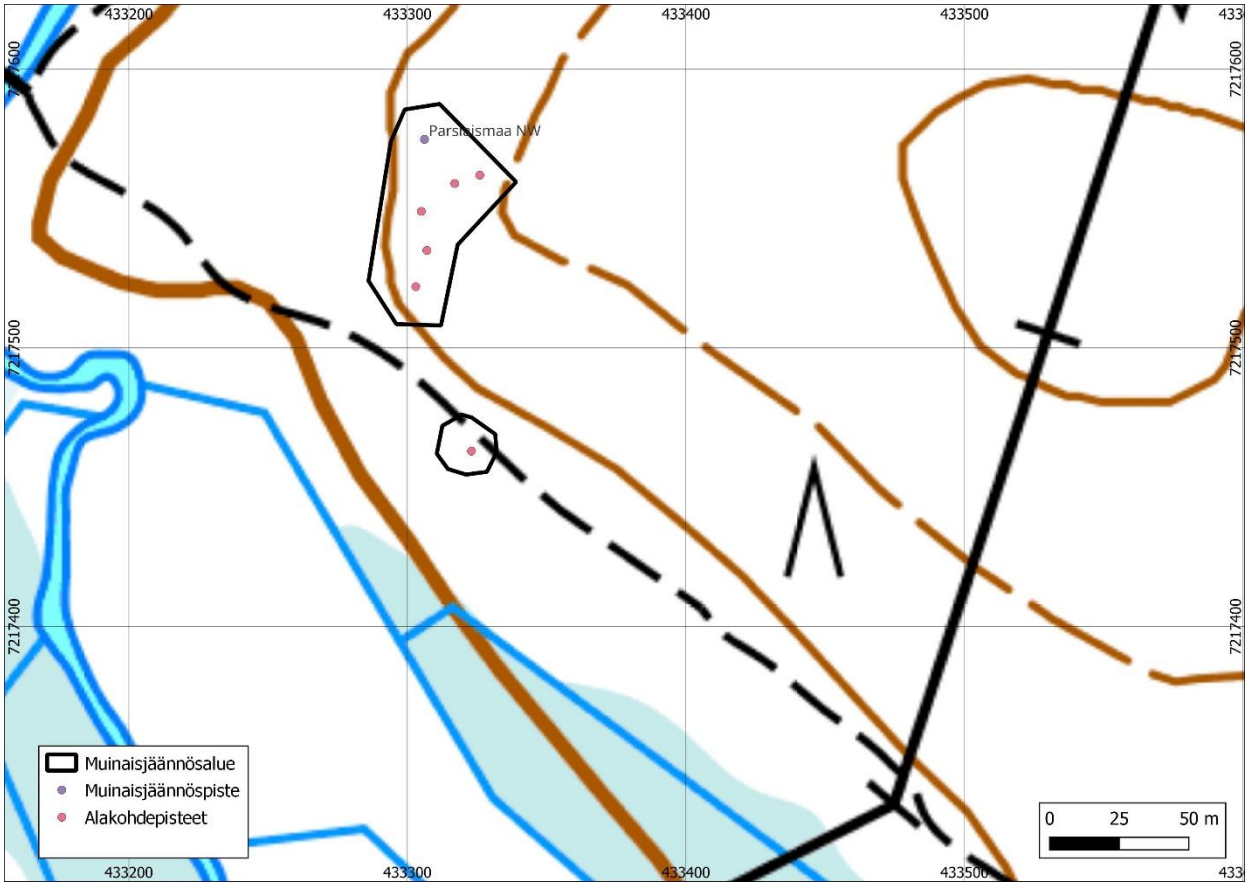

Kuva 35. Parsiaismaa NW:n muinaisjäännösalue, kohde ja alakohteet. Tekijä: Taneli Leinonen.

13. Halosenharju 3 (1000007127)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan pisteen tarkistamista

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

N 7220093 E 431002

Korkeus:

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Timo Ylimaunu inventointi 2003

Vuonna 2023 arvioitiin, että Halosenharju 3:n muinaisjäännöspisteen koordinaatit ovat väärässä kohdassa. Muinaisjäännösrekisteripisteeltä tai sen ympäristöstä ei löytynyt tervahautaa, mutta 80 m pisteestä itäkaakkoon löytyi kuvausta vastaava tervahauta.

Kohde sijaitsee Kalimeenojan lounaispuolella jokeen viettävässä rinteessä. Paikalta rantaan on noin 30 m ja lähin metsätie on 70 m tästä länteen. Alueella kasvaa mäntytaimikkoa.

Paikalla on pieni tervahauta, joka on kokonaishalkaisijaltaan vain noin 7 m. Valli on 1 m leveä ja 0,5 m korkea. Haudan keskiosa on varsin syvä, noin 1 m vallin laelta mitattuna. Halssi osoittaa koilliseen Kalimeenojalle päin. Se näkyy haudan vieressä matalana 2 x 1 m painanteena.

Kuva 36. Tervahauta kuvattuna pohjoisesta. Kuva: Arttu Tokoi.

Taulukko 12. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7220093	431002	7 m, valli 1 x 0,5 m	Tervahauta

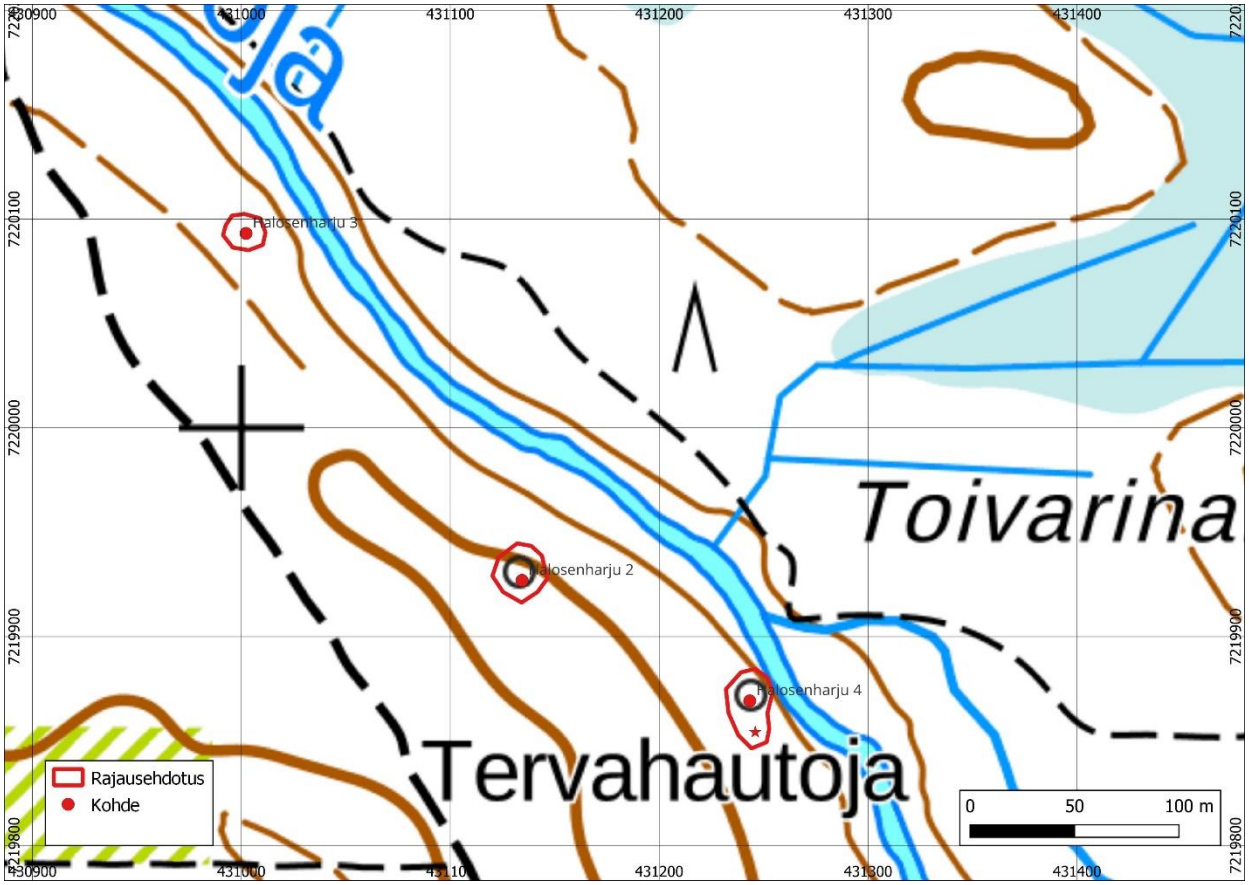

Kuva 37. Halosenharju 3 -kohteen kartta ja rajausehdotus. Tekijä: Taneli Leinonen.

14. Halosenharju 2 (1000007126)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan pisteen tarkistamista

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

N 7219926 E 431134

Korkeus: n. 17 m mpy

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Timo Ylimaunu inventointi 2003

Vuonna 2023 arvioitiin, että Halosenharju 2:n muinaisjäännöspisteen koordinaatit ovat väärässä kohdassa. Muinaisjäännösrekisteripisteeltä tai sen ympäristöstä ei löytynyt tervahautaa, mutta 50 m pisteestä kaakkoon löytyi kuvausta vastaava rakenne.

Löydetty tervahauta on sisämitaltaan 6 m ja sen valli on 3 m leveä (rakenteen halkaisija on siten yhteensä 12 m). Vallin korkeus on 1,2 m ja tervahaudan syvyys on n. 2 m. Halssi on kooltaan 2 x 2 x 10 m ja sen juoksutusura jatkuu pohjoiseen joen suuntaan.

Tervahauta on suhteellisen hyvässä kunnossa, mutta sen läpi kulkee polku, joka on kuluttanut tervahaudan vallia.

Kuva 38. Tervahaudan joelle jatkuva halssi kuvattuna luoteesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 39. Tervahaudan lounaisvallin läpi kulkee polku haudan pohjalla olevalle suunnistusrastille. Kuva: Antti Purmonen.

Taulukko 13. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7219926	431134	12 m valli 3 x 1,2 m	Tervahauta

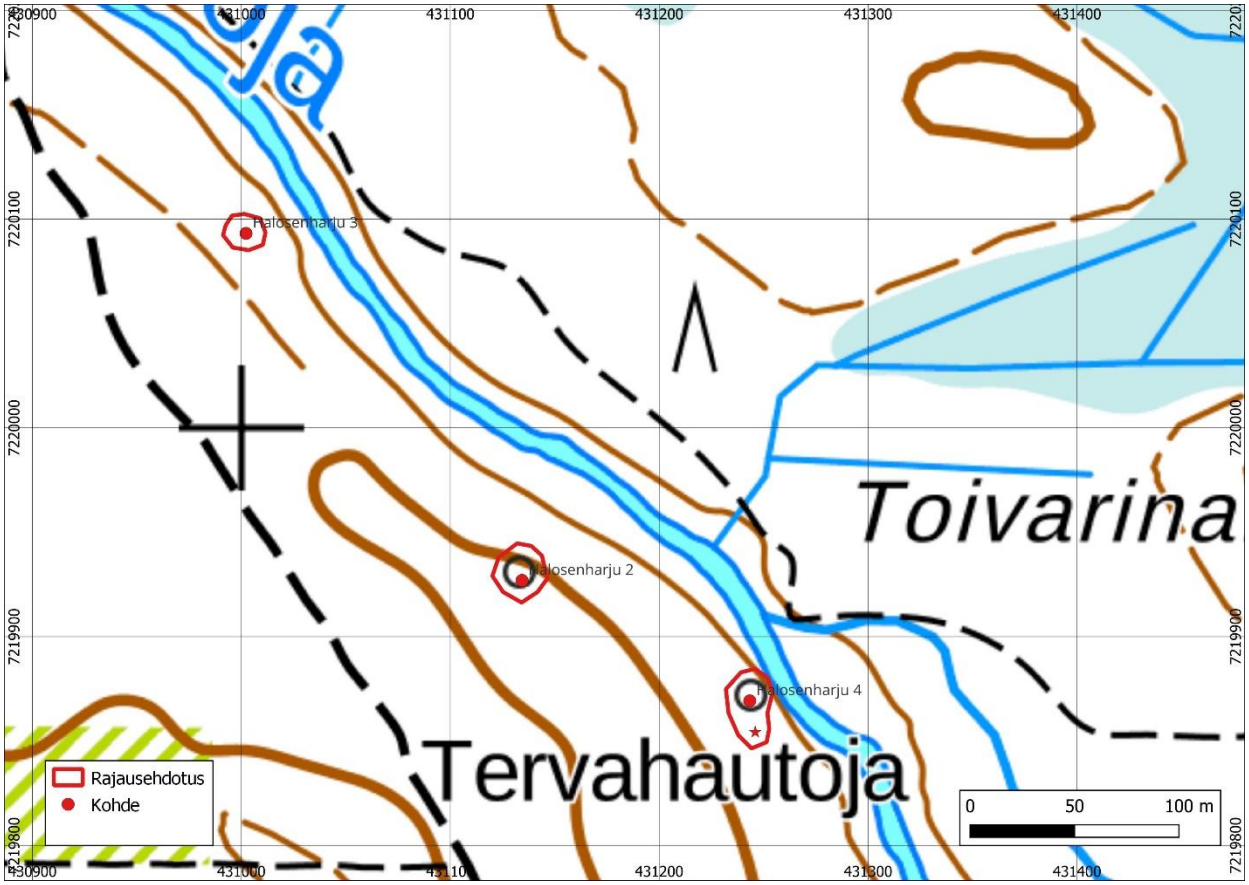

Kuva 40. Halosenharju 2 kohde ja rajausehdotus. Kaakossa Halosenharju 4 (uusi kohde, raportin osa 2) ja luoteessa Halosenharju 3. Tekijä: Taneli Leinonen.

15. Myllykoskenkangas N (1000007267)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan pisteen tarkistamista

Tyyppi: maarakenteet, kuopat

Ajoitus: esihistoriallinen

N 7217988 E 432945

Korkeus: Z/m mpy alin: 25,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Timo Ylimaunu inventointi 2003

Kohdetta ei voitu paikallistaa aiemmin kirjatuista koordinaateista. Alue käytiin erittäin tarkasti läpi löytämättä kuoppakohteita. Kulttuuriympäristön palveluikkunan kuvailun perusteella koordinaattipisteen ympäristö näytti samalta kuin maastossa, joten on mahdollista, että alkuperäiset kuopat ovat jääneet latupohjan alle, joka halkaisee kaksi eri terassia. Aluetta ympäröivä terassi on myös äestetty, luultavasti Oulun yliopiston 2003 inventointikurssin jälkeen.

Muinaismuistoalueelta löytyi kuitenkin yksi kuoppa sekä mahdollinen röykkiö. Tiestä 5 m terassin suuntaan löytyi pieni kivilatomus, jonka kivet olivat irtonaisia. On mahdollista, että latomus on moderni ja muodostunut esimerkiksi latupohjaa tehtäessä. Alueella oli myös yksi soikea kuoppa, jossa oli kiviä pohjalla. Kuoppaan ei tehty tarkastuspistoa vuoden 2023 inventoinnissa, koska se sijaitsi muinaisjäännösalueella. Tämän vuoksi jäi epäselväksi, olivatko kuopan kivet palaneita tai onko kuopassa huuhtoutumiskerrosta.

Kuva 41. Mahdollinen röykkiö idästä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 42. Soikea kuoppa etelästä. Kuva: Antti Purmonen.

Taulukko 14. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7217988	432945	3 x 1,5 x 0,6 m	Kuoppa
2	7217958	432960	3 x 2,5 x 0,5 m	Mahdollinen röykkiö. Tien vieressä oleva kivilatomus isohkoista kivistä.

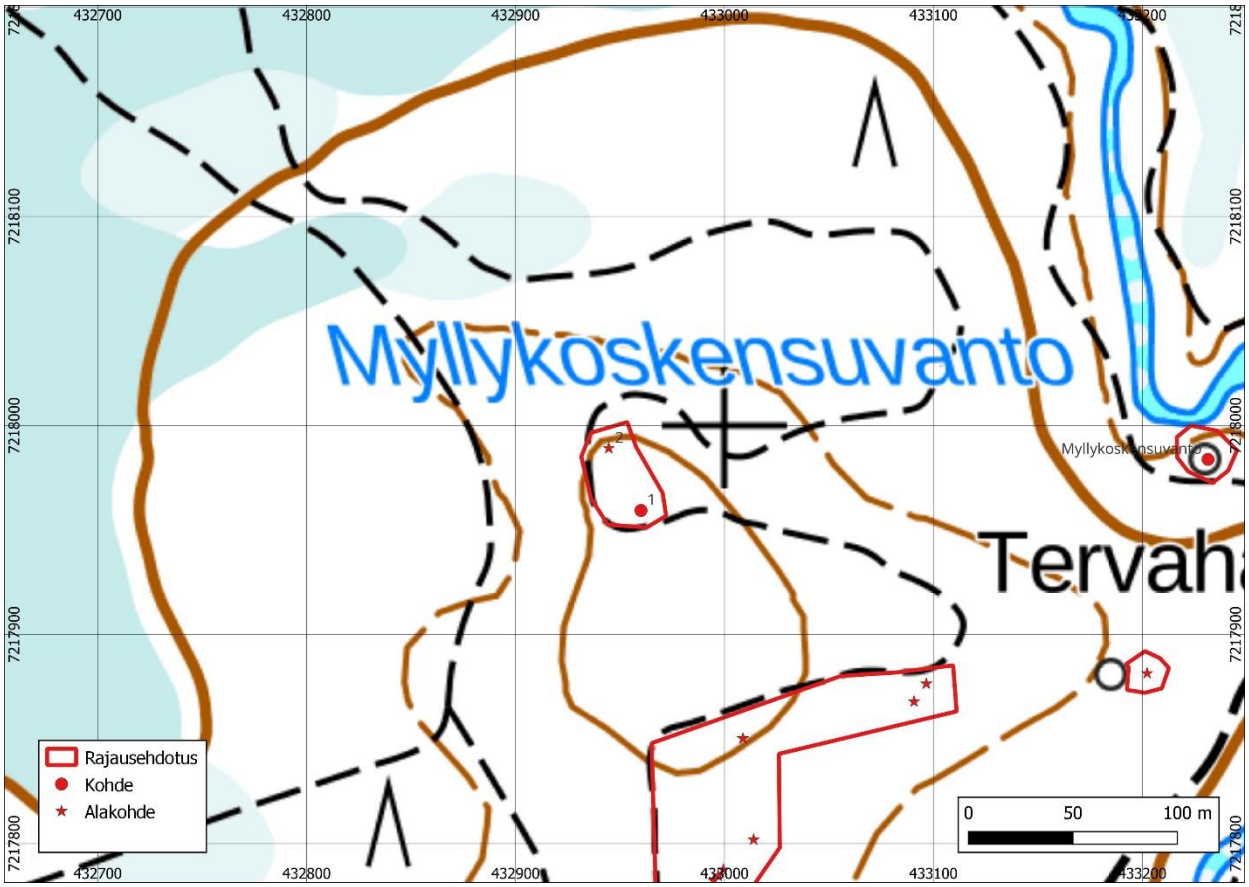

Kuva 43. Myllykoskenkangas N kohde, alakohde ja rajausehdotus. Etelässä näkyy Myllykankaan rajausta ja alakohteita ja idässä Myllykoskensuvannon tervahaudat. Tekijä: Taneli Leinonen.

16. Pyyryväiskangas (1000007272)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan, että muinaisjäännösalue rajataan alla olevan kartan mukaisesti

Tyyppi: maarakenteet, kuopat

Ajoitus: esihistoriallinen

N 7218492 E 433301

Korkeus: Z/m mpy alin: 25,00

Z/m mpy ylin: 27,50

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Timo Ylimaunu inventointi 2003

Kuopat sijaitsevat Kalimeenojan itäpuolella kohoavan Pyyryväiskankaan etelärinteessä. Kuoppien halkaisijat ovat n. 2,2–3 m ja ne ovat syvyydeltään 50–70 cm. Kuoppien etäisyys toisistaan on 20 m. Kuopat on määritelty keittokuopiksi niistä löytyneiden palaneiden kivien ja hiilen perusteella. Lisäksi alueella on havaittu pari epämääräisempää kuopannetta.

Muinaisjäännökset paikallistettiin vuonna 2023 ja todettiin hyväkuntoisiksi. Ehdotetaan, että kuoppien ympärille rajataan muinaisjäännösalue.

Kuva 44. Pyyryväiskankaan kuoppa kuvattuna pohjoisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 45. Pyyryväiskankaan toinen kuoppa kuvattuna idästä. Kuva: Antti Purmonen.

Taulukko 15. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7218493	433305	2,2 x 0,5 m	Kuoppa
2	7218496	433286	3 x 0,7 m	Kuoppa

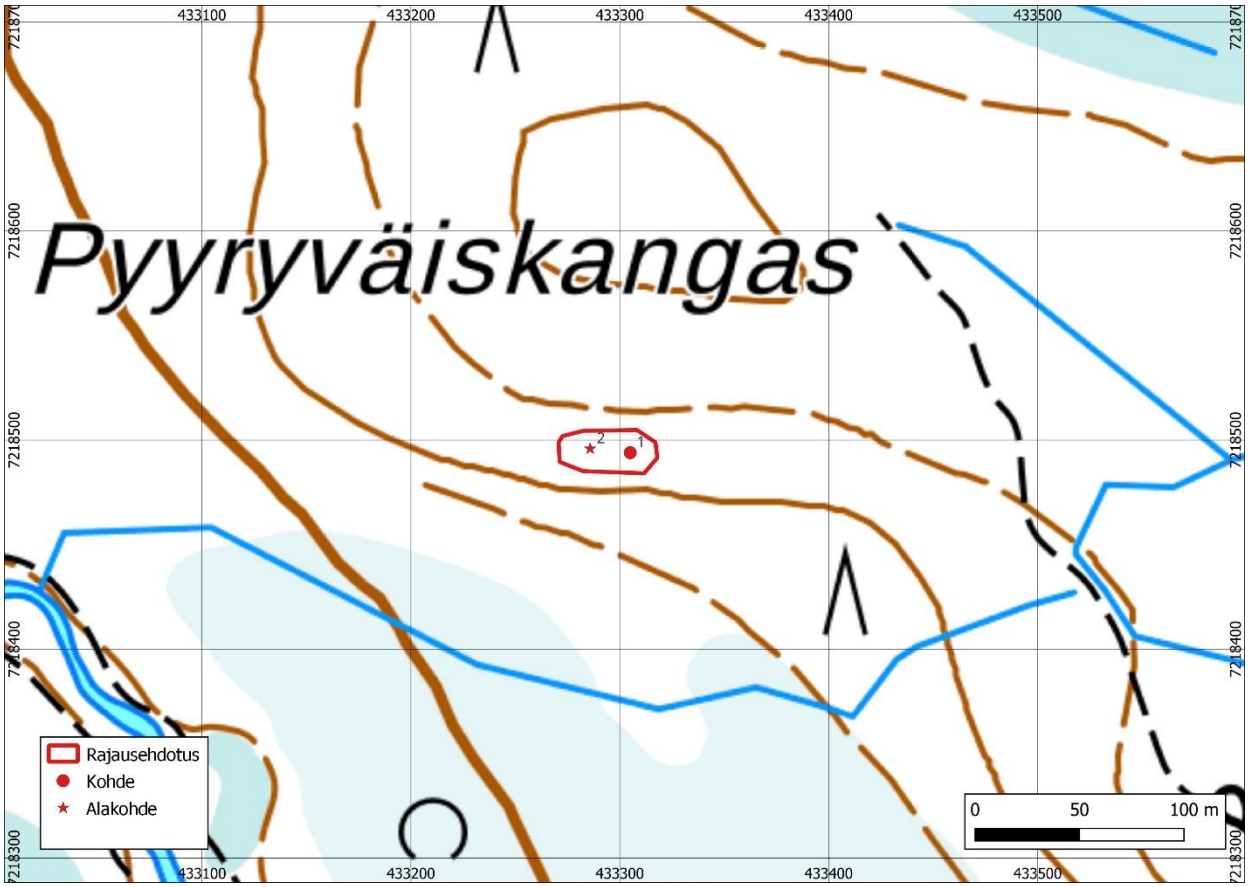

Kuva 46. Pyyryväiskankaan kuoppajäännökset ja rajausehdotus. Tekijä: Taneli Leinonen.

17. Myllykoskenkangas SSW (1000007071)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan aluerajauksen tarkistamista

Tyyppi: maarakenteet, kuopat

Ajoitus: rautakautinen

N 7217500 E 432956

Korkeus: Z/m mpy alin: 27,50

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Mika Sarkkinen tarkastus 2020; Timo Ylimaunu inventointi 2003

Ilmeisesti varhaiseen rautakauteen ajoittuvat keittokuopat (ainakin 16 kpl) sijaitsevat Myllykoskenkankaan eteläisen harjanteen päällä luode–kaakko-suuntaisesti. Myllykoskenkangas rajoittuu lännestä Oinaansuo-nimiseen suoalueeseen ja itäpuolelta Kalimenojaan. Kuopat ovat sijoittuneet harjanteen suuntaisesti ja niiden halkaisija vaihtelee 1–3 m välillä. Syvyyttä rakenteilla on 0,3–0,6 m. Kuoppa numero 7 on tutkittu lapiolla inventoinnin yhteydessä vuonna 2003. Siitä paljastui palaneita kiviä ja paksu huuhtoutumiskerros.

Vuoden 2023 inventoinnissa muinaisjäännösalueelta paikannettiin yhteensä 16 kuoppaa tai painannetta, joista kolme oli hieman epämääräisiä. Epämääräisiin kuoppiin ei kajottu, koska ne sijaitsevat muinaisjäännösalueella. Yksi kuoppajäännös jää juuri rajauksen ulkopuolelle, joten ehdotetaan, että muinaisjäännösalue rajataan uudestaan. Kuopat olivat voimakkaasta varvikoituneita, mutta muuten hyvässä kunnossa.

Kuva 47. Kuoppa (7) lounaasta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 48. Isoin, 3 x 0,6 m kokoinen kuoppa (5) idästä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 49. Kuoppa (3) lännestä. Kuva: Antti Purmonen.

Taulukko 16. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7217536	432936	2,5 x 0,6 m	Kuoppa
2	7217520	432944	2,5 x 0,3 m	Kuoppa
3	7217526	432964	1,8 x 0,4 m	Kuoppa, alueen ulkopuolella
4	7217519	432964	1,5 x 0,35 m	Kuoppa
5	7217516	432957	3 x 0,6 m	Kuoppa
6	7217515	432968	1,5 x 0,5 m	Kuoppa
7	7217505	432963	1,5 x 0,3 m	Kuoppa
8	7217499	432963	1,2 x 0,3 m	Kuoppa, epämääräinen
9	7217500	432966	2,5 x 0,6 m	Kuoppa
10	7217501	432972	1,5 x 0,35 m	Kuoppa, epämääräinen
11	7217490	432959	2 x 0,35 m	Painanne
12	7217490	432967	2,5 x 0,6 m	Kuoppa
13	7217487	432967	2,5 x 0,5 m	Kuoppa
14	7217485	432972	2 x 0,35 m	Kuoppa
15	7217476	432972	1 x 0,3 m	Painanne, epämääräinen
16	7217473	432970	1,8 x 0,45 m	Kuoppa

Kuva 50. Myllykoskenkangas SSW:n kartta ja uudelleenrajausehdotus. Tekijä: Taneli Leinonen.

18. Matosuo (1000007129)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan pisteen tarkistamista

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

N 7218315 E 436987

Korkeus: Z/m mpy alin: 40,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Timo Ylimaunu inventointi 2003

Tervahauta sijaitsee Matosuon koillispuolella olevan harjanteen luoteispäädyssä. Hyvin säilynyt rakenne on muodoltaan pyöreä ja sen halkaisija on vallit mukaan laskettuna 10 m. Syvyyttä haudalla on metri. Vallin leveys on 2 m ja se on ulkopuolelta 50 cm korkea. Tervahaudan halssi on kooltaan 2,5 x 2 x 1,5 m.

Juoksutusoja sijaitsee tervahaudan eteläpuolella ja se päättyy neliönmuotoiseen sivuiltaan kaksimetriseen kuoppaan. Kuopan haudanpuoleinen seinämä on kylmämuurattu ja sen alaosaan on jätetty aukko juoksutusojalle. Myös kuopan muilla seinämillä on kylmämuurausta. Tervahaudan ympäristössä on viisi muuta kuopannetta, joiden halkaisija on n. 2 m.

Kuva 51. Tervahauta ja sen kylmämuurattu halssi etelästä. Kuva: Antti Purmonen.

Taulukko 17. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7218315	436987	halkaisija 10 m, vallit 2 m	Tervahauta

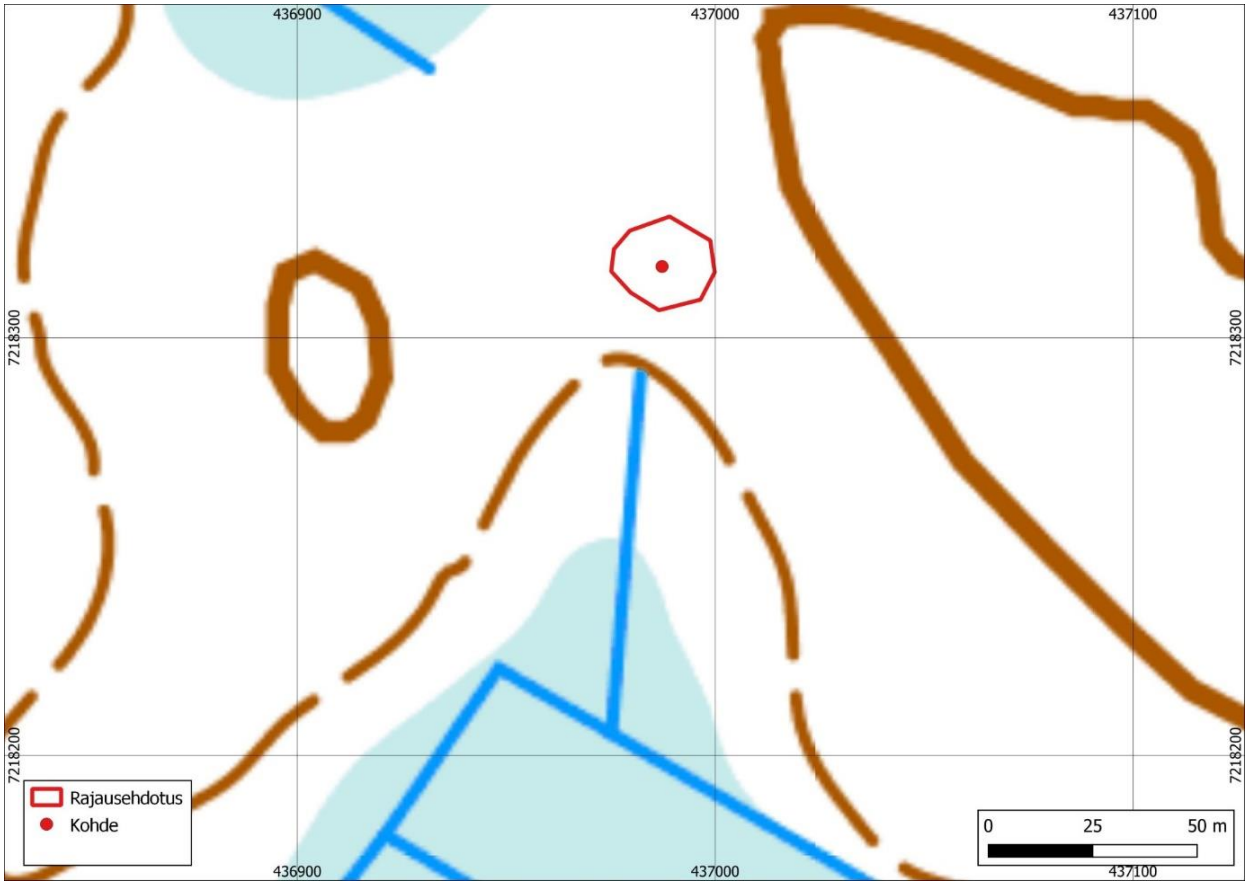

Kuva 52. Matosuon kartta ja rajausehdotus. Tekijä: Taneli Leinonen.

19. Kalikkakangas (564010027)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan pisteen tarkistamista

Tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt, rakkakuopat, työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat

Ajoitus: esihistoriallinen

N 7217059 E 432376

Korkeus: Z/m mpy alin: 27,50

Z/m mpy ylin: 30,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Mika Sarkkinen tarkastus 2012; Timo Ylimaunu inventointi 2003; Eija Ojanlatva ja Timo Ylimaunu tarkastus 1996; H. Taskinen inventointi 1985

Kohde sijaitsee Kalimeenojan länsipuolella kankaalla, sen laen itäpuolella rakasta etelään. Kohteesta löydettiin vuoden 2023 inventoinnissa röykkiö, viisi rakkakuoppaa sekä yksi mahdollinen rakkakuoppa ja yksi painanne. Rakkakuopat olivat kooltaan 0,7–5 m ja syvyydeltään 20–70 cm. Aiemmin havaituista keittokuopista ei onnistuttu paikantamaan kuin yksi painanne, joka on mahdollisesti keittokuoppa.

Röykkiö on sammaleen peitossa ja sen keskellä on matala painanne. Röykkiön kuntoa ei voitu todeta kajoamatta siihen. Röykkiön koilliskulmassa oli lisäksi pienempi, kooltaan 2 x 2,5 x 0,3–0, 4 m kokoinen mahdollinen röykkiö.

Rakan reunaan, sähkötolpan viereen, oli kasattu pieni kivilatomus, jonka keskellä oli pystyssä rautakeppi. Tätä lukuun ottamatta löydetyt kohteet olivat päällisin puolin suhteellisen hyvässä kunnossa, mutta voimakkaasti sammaloituneita.

Kuva 54. Iso, 5 x 3,5 x 0,7 m kokoinen rakkakuoppa kaakosta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 55. Sammaloitunut rakkakuoppa lounaasta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 53. Röykkiö lännestä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 56. Alueen rakka ja sähkötolpan eteen kasattu kivilatomus. Kuva: Antti Purmonen.

Taulukko 18. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7217087	432350	2,5 x 0,4 m	Painanne
2	7217066	432345	4 x 3,5 x 0,5 m	Rakkakuoppa
3	7217063	432352	5 x 3,5 x 0,7 m	Rakkakuoppa
4	7217059	432353	0,5 x 0,3 m	Rakkakuoppa
5	7217064	432356	0,7 x 0,3 m	Rakkakuoppa
6	7217065	432359	1,5 x 0,2 m	Rakkakuoppa, epäselvä
7	7217061	432358	0,8 x 0,4 m	Rakkakuoppa
8	7217073	432374	4,5 x 3 x 0,25 m 2 x 2,5 x 0,35 m	Röykkiö. Röykkiön NW-kulmassa pienempi ja epäselvempi kivilatomus

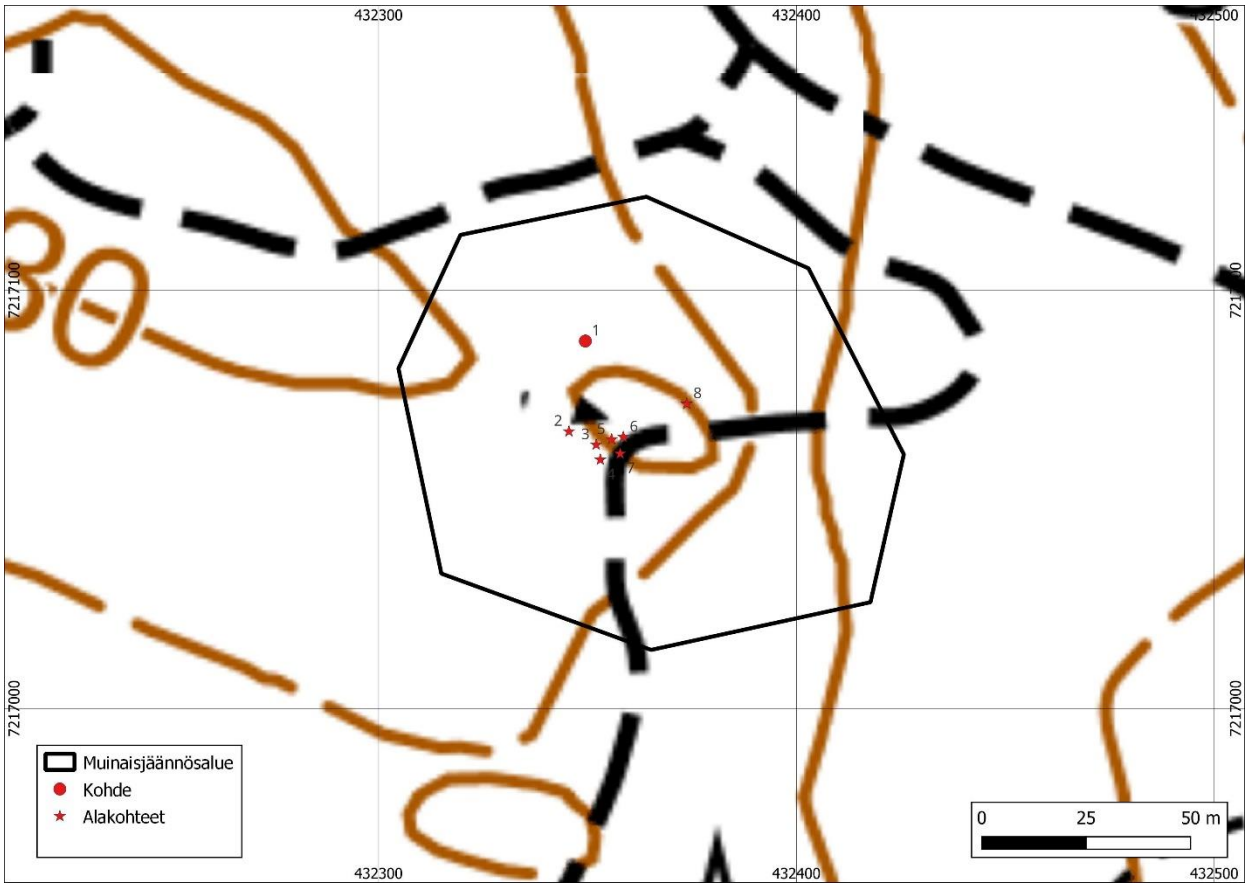

Kuva 57. Kalikkakankaan kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

20. Merisuo E (564010071)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: maarakenteet, kuopat

Ajoitus: esihistoriallinen

N 7203344 E 431764

Korkeus: Z/m mpy alin: 19,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Janne Ikäheimo inventointi 2001

Kohde sijaitsee Merisuon itäreunaa rajaavan luode–kaakko-suuntaisen männikköisen moreeniharjanteen kaakkoispäässä lähellä kankaan lounaisreunaa. Maaperä alueella on moreenihiekkaa. Paikalla kasvaa mänty-/sekametsää, jonka aluskasvillisuutena on mustikkaa, puolukkaa, variksenmarjaa, sammalta ja jäkälää.

Kankaan kaakkoisosassa sijaitseva kuoppa on halkaisijaltaan n. 1,5 m ja syvyydeltään n. 35 cm. Muodoltaan epämääräistä kuoppaa on aiemmin tutkittu koepistoin ja siinä havaittiin ehjä podsolimaannos sekä jonkin verran hiiltä. Kuopasta ei löytynyt palaneita kiviä, joten kyseessä ei ilmeisesti ole keittokuoppa. Vuonna 2023 kohde oli suhteellisen hyvässä kunnossa, tosin se oli alkanut metsittyä.

Kuva 58. Merisuo E kuoppajäännös kuvattuna koillisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 59. Merisuo E:n kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

21. Oulun vanha asemakaava-alue (1000006102)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: asuinpaikat, kaupungit

Ajoitus: historiallinen

N 7211024 E 428081

Korkeus:

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: lukuisia; ks. esim. Kallio-Seppä 2007

Oulun kaupunki perustettiin Oulun linnan viereen vuonna 1605. Vanha kaupunkialue sijaitsee suurin piirtein Heikinkadun, Koulukadun, Uudenkadun, Isokadun, Sepänkadun, Aleksanterinkadun ja rannan välisellä alueella. Vanhin rakennettu alue sijaitsi Pakkahuoneenkadun ja Isokadun rajaamalla alueella, jossa oli epäsäännöllinen asemakaava. Asemakaava reguloitiin vuoden 1705 palon jälkeen.

Isoavihaa vanhemmat säilyneet kaupunkiarkeologiset kulttuurikerrokset ovat muinaismuistolain rauhoittamia. Museovirasto teki vuonna 2002 Oulun kaupunkiarkeologisen inventoinnin, jossa määriteltiin, mitä tontteja ja alueita rauhoitus koskee. Inventointia täydennettiin vuonna 2007. Kaupunkialueella on tehty lukuisia arkeologisia tutkimuksia.

Vuoden 2023 inventoinnissa ei tarkasteltu Oulun historiallisen ajan asemakaava-aluetta.

22. Metsokangas (564010039)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

N 7202745 E 432584

Korkeus: Z/m mpy alin: 28,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: KM 33973:1-2

Aiemmat tutkimukset: Johanna Seppä tarkastus 2011; Sanna Hujanen ja Tiina Äikäs kaivaus 2003; Janne Ikäheimo ja Kirsti Paavola inventointi 2002; Janne Ikäheimo inventointi 2001; Nina Nissinen tarkastus 2000; Helena Taskinen inventointi 1986

Kohde sijaitsee Metsokangas-nimisen hiekkamoreeniharjun kaakkoisosassa. Maaperä on paikoin kivistä hiekkamoreenia. Paikalla kasvaa mäntymetsää, jonka aluskasvillisuutena on puolukkaa, variksenmarjaa, sammalta ja jäkälää.

Kankaan kaakkoisreunalla, itään viettävän rinteen juurella, sijaitsee puolikuun muotoinen kuoppa, joka on kooltaan n. 4,5 x 3 m ja syvyydeltään n. 80 cm. Sen reunoja kiertää n. metrin leveä ja n. 10 cm korkea valli. Vallista löytyi raudan pala, joka on jätetty paikalleen. Raudan pala on mahdollisesti resentti.

Kuoppaa on tutkittu aiemmin koepistoin ja kaivauksin, joissa löytyi ehjä podsolimaannos, hiiltä, kvartsiesineiden katkelmia ja palaneita kiviä. Kuoppa on tulkittu keittokuopaksi ja se on ajoitettu radiohiilimenetelmällä sekä Oulun seudun rannansiirtymiskronologian perusteella varhaismetallikautiseksi.

Kuopan lähettyvillä, muinaisjäännösalueen ulkopuolella, oli keittokuopan lisäksi kaksi kivilatomusta/-kasaa sekä yksi kuoppa, joka tulkittiin soranottokuopaksi. Kivikasat tulkittiin moderneiksi.

Kuva 60. Puolikuun muotoinen ja osin tuhoutunut keittokuoppa etelästä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 61. Kuopan vallista löytynyt raudan kappale. Kuvattu idästä. Kuva: Antti Purmonen.

Taulukko 19. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7202747	432581	4,5 x 3 x 0,8 m	Suuri kuoppa
2	7202745	432578	n. 13 x 6 cm	Rautaesine kuopan vallissa

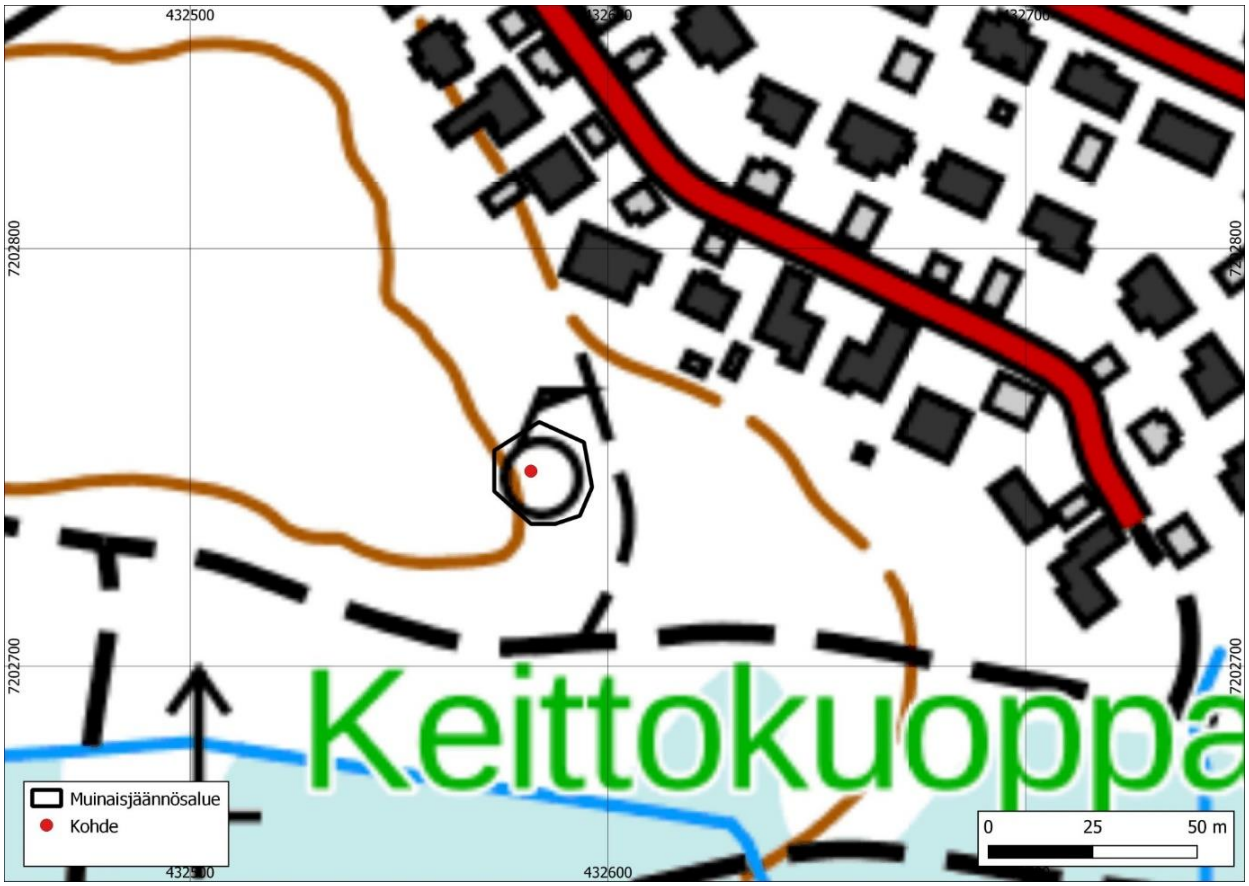

Kuva 62. Metsokankaan kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

23. Karhunkaarto (1000007263)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: maarakenteet, kuopat, kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: esihistoriallinen

N 7216495 E 432823

Korkeus: Z/m mpy alin: 27,50

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Mika Sarkkinen tarkastus 2010; Timo Ylimaunu 2003

Karhunkaarto-nimisen harjanteen korkeimmalla kohdalla havaittiin kahdeksan kuoppaa, joista yksi oli hieman epämääräinen. Kookkaimman kuopan halkaisija on 3 m ja muiden 1,5–2,5 m. Kuoppien syvyydet ovat 30–70 cm. Alueella on myös yksi heinän ja varpujen peittämä röykkiö, jonka ala on 2,5 x 3 x 0,3 m. Yhteen kuopista on tehty aiemmissa tutkimuksissa koepisto, jonka perusteella kuopat on todettu mahdollisiksi keittokuopiksi.

Kuopat ja röykkiö ovat suhteellisen hyvässä kunnossa, vaikka kasvavatkin voimakkaasti aluskasvillisuutta, kuten varpuja ja sammalta.

Kuva 63. Alaltaan 2 x 0,5 m kuoppa (1) kuvattuna lännestä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 64. Alaltaan 2 x 0,4 m kuoppa (5) kaakosta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 65. Alueen röykkiö kuvattuna lounaasta. Kuva: Antti Purmonen.

Taulukko 20. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7216448	432894	2 x 0,5 m	Kuoppa
2	7216485	432843	3 x 0,7 m	Kuoppa, pyöreä
3	7216486	432842	2,5 x 2,5 x 0,3 m	Kuoppa, epämääräinen
4	7216492	432850	1,5 x 0,3 m	Kuoppa, pyöreä
5	7216493	432843	2 x 0,4 m	Kuoppa
6	7216501	432825	1,5 x 0,4 m	Kuoppa
7	7216510	432806	2,5 x 3 x 0,3 m	Röykkiö
8	7216512	432808	1,5 x 0,4 m	Kuoppa
9	7216513	432805	1,5 x 0,5 m	Kuoppa

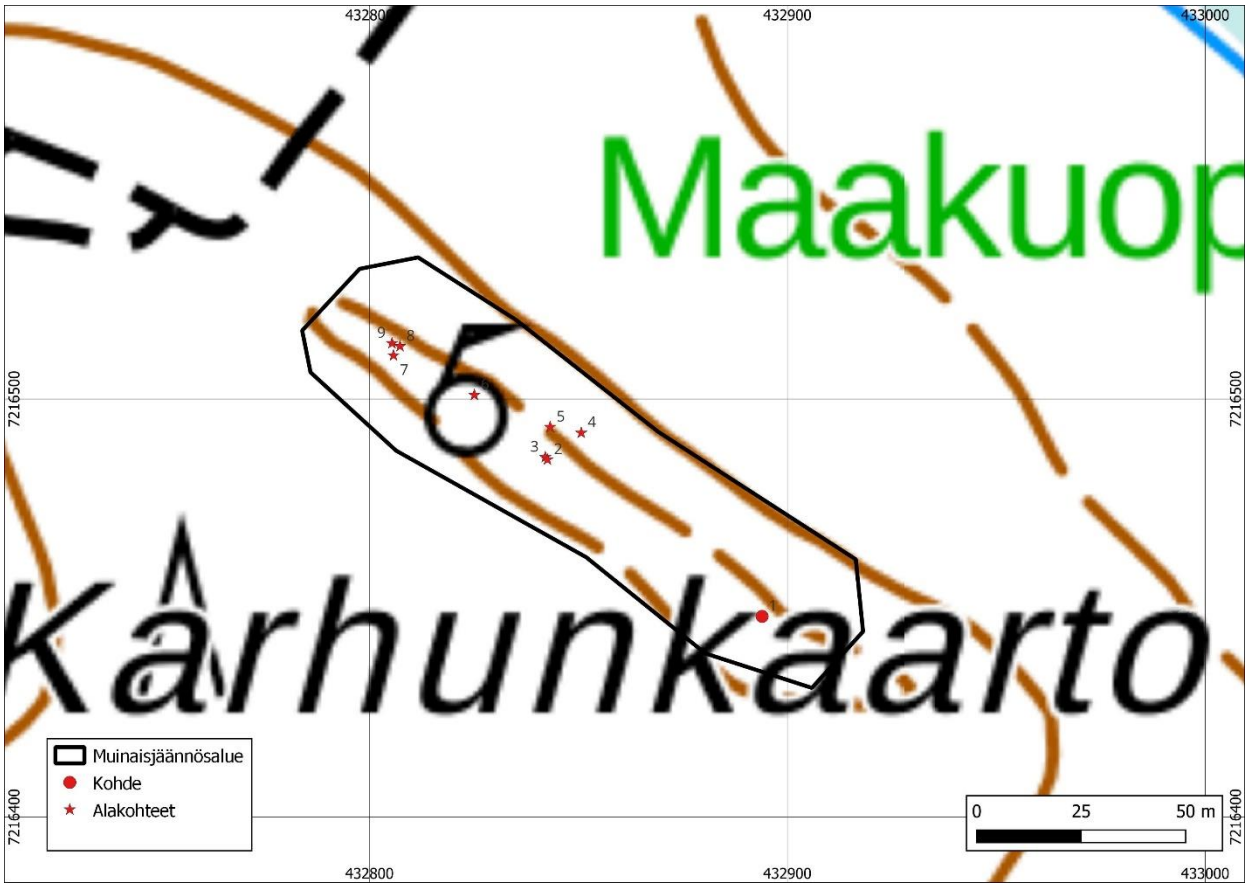

Kuva 66. Karhunkaarton kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

24. Kalikkaharju (1000007264)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan uudelleenrajausta alla olevan kartan mukaisesti

Tyyppi: maarakenteet, kuopat

Ajoitus: esihistoriallinen

N 7216592 E 431699

Korkeus: Z/m mpy alin: 25,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Mika Sarkkinen tarkastus 2010; Timo Ylimaunu 2003

Vuoden 2023 inventoinnissa tavattiin yhteensä neljä kuopparakennetta sekä yksi painanne. Lisäksi todettiin yksi resentiltä vaikuttanut kuoppa. Kuoppien koot vaihtelivat reilusta metristä kolmeen metriin ja syvyydeltään ne olivat 30–70 cm. Kuopat olivat hyvin säilyneitä, vaikka metsäkoneen ura kulkikin kuoppajäännösten läheltä.

Kuva 67. Isoin havaittu kuoppa (1) lounaasta. Metsäkoneen ura kulkee kuopan vierestä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 68. Kuopan (3) W-päädyssä on toinen syvempi kuoppa ja kiviä pohjalla. Kuvattu etelästä. Kuva: Antti Purmonen.

***Taulukko 21**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7216595	431691	3 x 2 x 0,7 m	Kuoppa. Metsäkoneen ura vieressä.
2	7216594	431704	1,5 x 0,35 m	Kuoppa
3	7216595	431715	2 x 1,2 x 0,3-0,5 m	Kuoppa. Kiviä pohjalla.
4	7216537	431814	2 x 2 x 0,45 m	Kuoppa
5	7216541	431818	1,5 x 0,3 m	Painanne

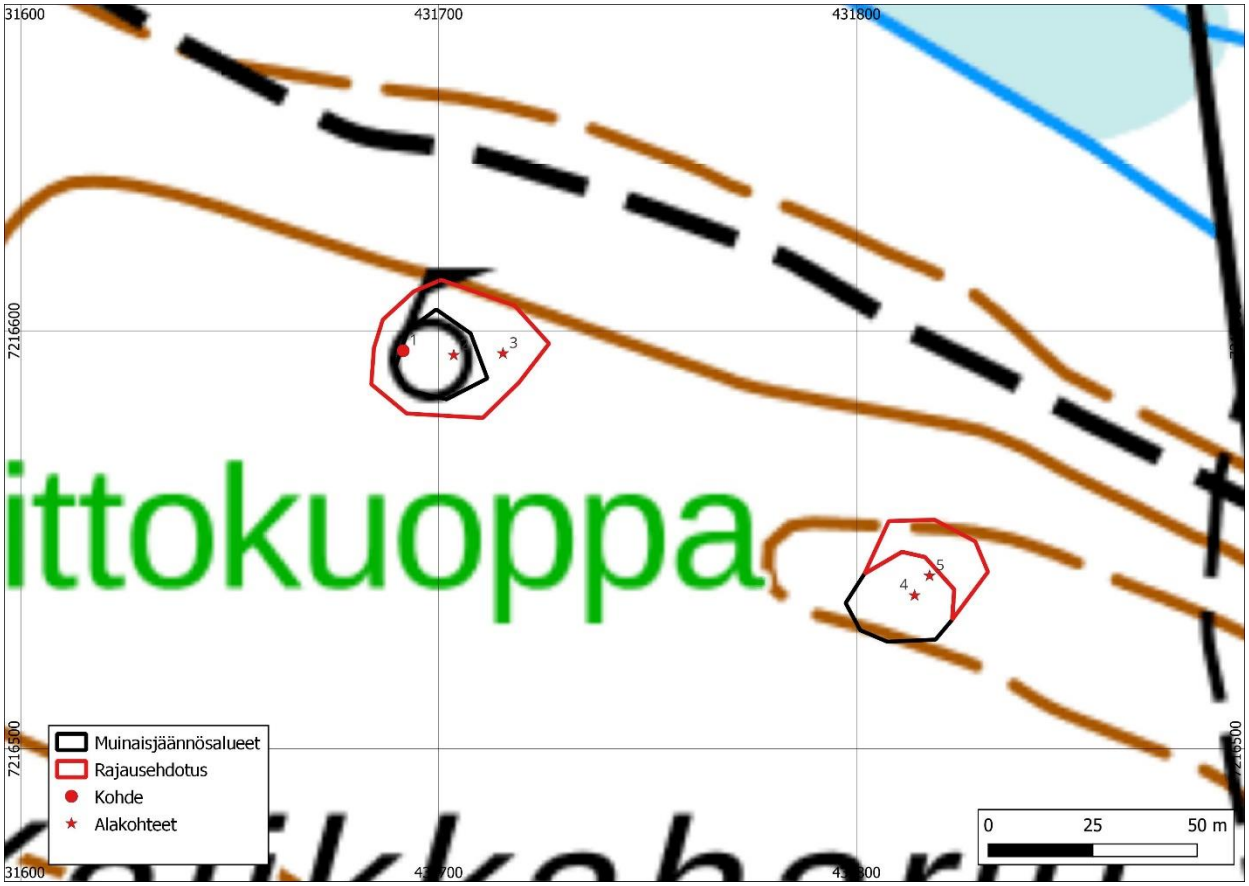

Kuva 69. Kalikkaharjun kartta ja uudelleenrajausehdotus. Tekijä: Taneli Leinonen.

25. Halosenharju 1 (1000007268)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: esihistoriallinen

Koordinaatit: P: 7220062 I: 430982

Korkeus: Z/m mpy alin: 17,50

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Timo Ylimaunu inventointi 2003

Halosenharju 2:n ja Halosenharju 3:n väliin merkitty esihistoriallinen asuinpaikka Halosenharju 1 jäi paikallistamatta vuoden 2023 inventoinnissa. Tuntemattomasta syystä vuoden 2003 inventoinnin koordinaatit heittävät Halosenharjujen kohdalla jonkin verran, eikä todellista sijaintia ei saatu selville. Koko Halosenharju on harventamatonta taimikkoa, joka on istutettu vuoden 2003 inventoinnin jälkeen. Maan pinnalla ei noissa olosuhteissa voinut havaita mitään.

Voidaan olettaa, että Halosenharju 1 ei sijaitse merkityn muinaisjäännöspisteen kohdalla, sillä se on inventoitu samaan aikaan Halosenharju 2:n ja 3:n kanssa. Koska koordinaattivirheet eivät ole systemaattisia, ei oikeaa pistettä voinut myöskään päätellä maastossa ollessa.

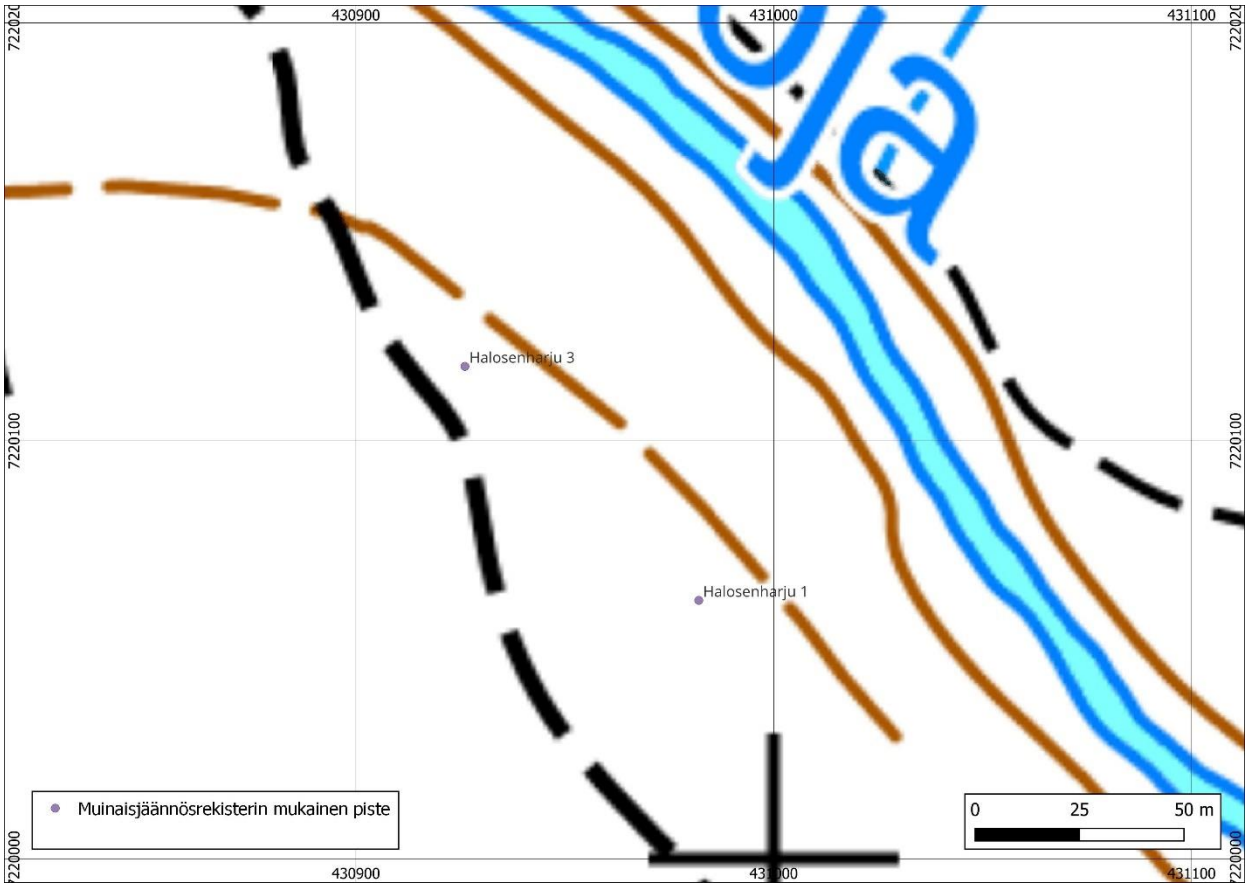

Kuva 70. Halosenharju 1:n oletettu sijainti kartalla. Tekijä: Taneli Leinonen.

26. Vesankangas (564010054)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

N 7207477 E 435141

Korkeus: Z/m mpy alin: 26,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Timo Ylimaunu inventointi 2001

Kohde sijaitsee Vesankangas-nimisen moreeniharjanteen juuressa n. 1 km Oulujoesta pohjoiseen. Maaperä alueella on paikoin kivikkoista moreenihiekkaa. Paikalla kasvaa mäntymetsää, jonka aluskasvillisuutena on sammalta ja jäkälää.

Vesankankaan luoteisosassa, tasaiselta hiekkakankaalta nousevan moreeniharjanteen juurella on yhteensä kahdeksan kuoppaa, yhteensä n. 30 x 40 m laajalla alueella. Kuoppia on tutkittu aiemmin koekuopin ja maaperäkairalla. Rakenteet on tulkittu keittokuopiksi niistä löytyneiden palaneiden kivien perusteella. Kohde ajoittuu Oulun seudun rannansiirtymiskronologian perusteella varhaismetallikauteen.

Vuonna 2023 paikannettiin kahdeksan kuoppaa, minkä lisäksi löytyi yksi epämääräisempi kuoppa alueen ulkopuolelta. Kyseessä on mahdollisesti luontainen ilmiö tai rakkakuoppa.

Kuopat olivat säilyneet suhteellisen hyvässä kunnossa. Kolme kuopista tosin oli metsäkoneen yliajamia ja metsäkoneen ajouralla, josta oli muotoutunut polku. Päällisin puolin tästä ei kuitenkaan ollut aiheutunut suuria näkyviä vaurioita.

Kuva 71. Halkaisijaltaan 1,5 m ja 50 cm syvä kuoppa pohjoisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 72. Halkaisijaltaan 2 m ja 70 cm syvä kuoppa idästä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 73. Metsäkoneen uralla oleva kuoppa lännestä. Kuva: Antti Purmonen.

Taulukko 22. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7207474	435162	2 x 0,7 m	Kuoppa, pyöreä
2	7207475	435126	3 x 2 x 0,3 m	Kuoppa metsäkoneen uralla, ei näkyvää vauriota
3	7207468	435129	1,5 x 0,4 m	Kuoppa
4	7207473	435136	2 x 0,3 m	Kuoppa metsäkoneen uralla, ei vaurioitunut
5	7207466	435135	1,5 x 0,5 m	Kuoppa
6	7207486	435144	1,6 x 0,3m	Kuoppa, soikea
7	7207481	435154	1,5 x 0,3 m	Kuoppa
8	7207465	435151	2 x 0,5 m	Kuoppa, pyöreä

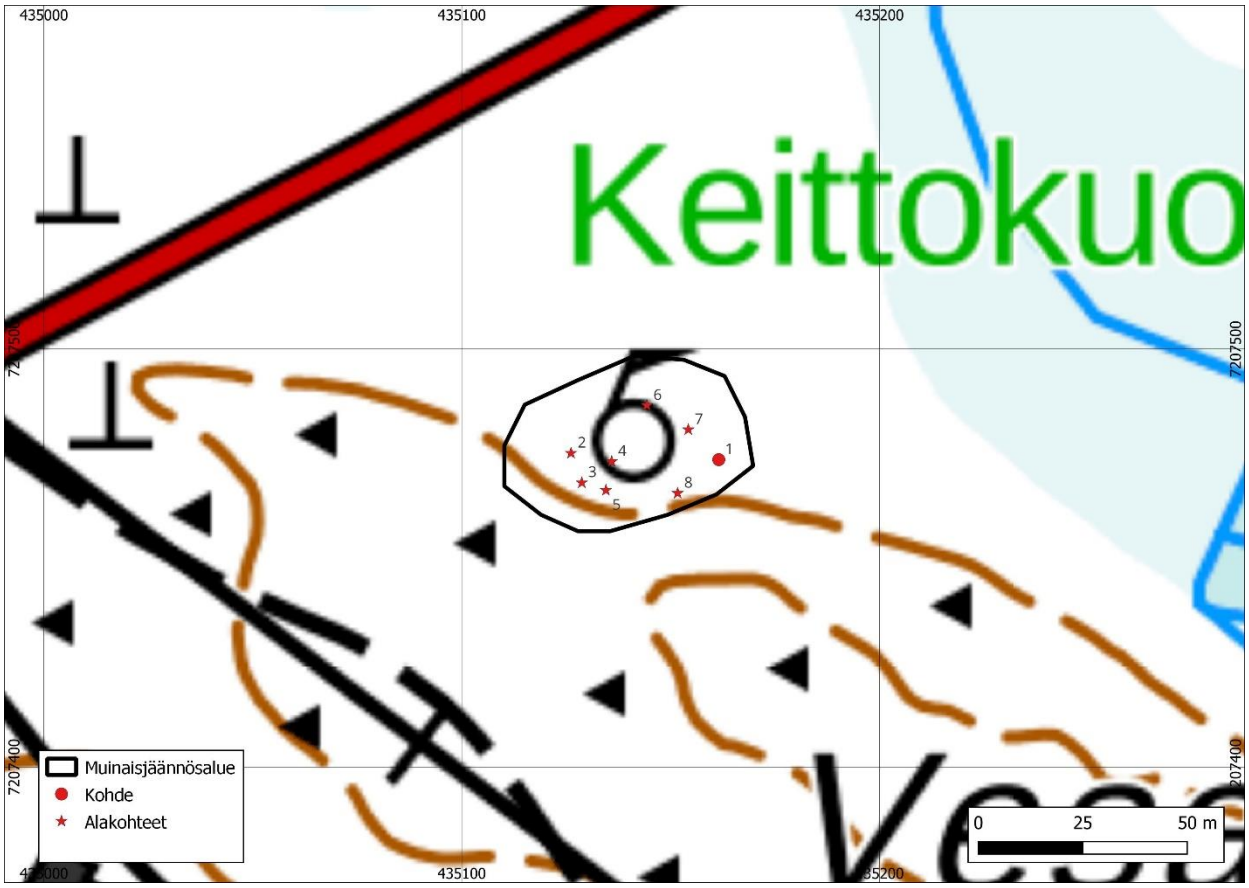

Kuva 74. Vesankankaan kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

27. Tahkokangas (564010023)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt, latomukset

Ajoitus: esihistoriallinen, rautakautinen, esiroomalainen aika

N 7206563 E 431016

Korkeus: Z/m mpy alin: 22,50

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: KM 39016

Aiemmat tutkimukset: Teemu Mökkönen tarkastus 2020; Jari-Matti Kuusela kaivaus 2011; Jari-Matti Kuusela kartoitus 2010; Helena Taskinen inventointi 1985; P. Koivunen tarkastus 1983

Vuonna 2023 Tahkokankaan alueelta paikallistettiin ja dokumentoitiin alueen yhdeksän kivilatomusta. Röykkiöt olivat hyvässä kunnossa. Näyttävän röykkiöalueen, jonka kulttuuriperinnöllistä arvoa lisää sen sijoittuminen vilkkaan ulkoilureitin varrelle, eteläreunalla tehtiin latuuran perustustöitä aivan suoja-alueen vieressä.

Röykkiöiden koot vaihtelevat 1,5–5 metrin välillä. Tahkokankaan röykkiöt ovat suhteellisen matalia, korkeudeltaan pääosin 10–30 cm. Röykkiöiden kivet ovat suurimmaksi osaksi halkaisijaltaan 10–30 cm silmäkiviä lukuun ottamatta, mutta kolmen rakenteen kivet ovat kooltaan 20–60 cm.

Kuva 75. Polun vieressä oleva röykkiö kuvattuna idästä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 76. Toisella puolen polkua oleva röykkiö kuvattuna etelästä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 77. Neljä röykkiötä kuvattuna luoteesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 78. Mahdollisesti jo tutkittu ja ennallistettu röykkiö kuvattuna lännestä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 80. Alueen pienin röykkiö on kooltaan vain 1,5 x 2 x 0,1 m kuvattuna pohjoisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 79. Kahden silmäkiven röykkiö kuvattuna etelästä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 81. Röykkiöalueen sijainti harjun laella kuvattuna idästä. Kuva: Antti Purmonen.

Taulukko 23. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7206592	431000	4 x 3 x 0,2 m	Röykkiö, nelikulmainen
2	7206578	431011	4 x 3 x 0,2 m	Röykkiö, pyöreähkö
3	7206564	431011	5 x 5 x 0,3 m	Röykkiö, kuoppa keskellä
4	7206564	431019	5 x 4 x 0,4 m	Röykkiö, isoja kiviä
5	7206565	431022	2,2 x 2,2 x 0,2 m	Röykkiö, nelikulmainen
6	7206561	431022	3 x 3,5 x 0,2 m	Röykkiö, nelikulmainen
7	7206552	431020	4,5 x 4 x 0,4m	Röykkiö, kuopallinen. Vallit 1,5 m paksut. Muistuttaa lapinrauniota.
8	7206554	431027	2,2 x 2,5 x 0,1 m	Röykkiö, pyöreä
9	7206548	431026	1,5 x 2 x 0,1 m	Röykkiö

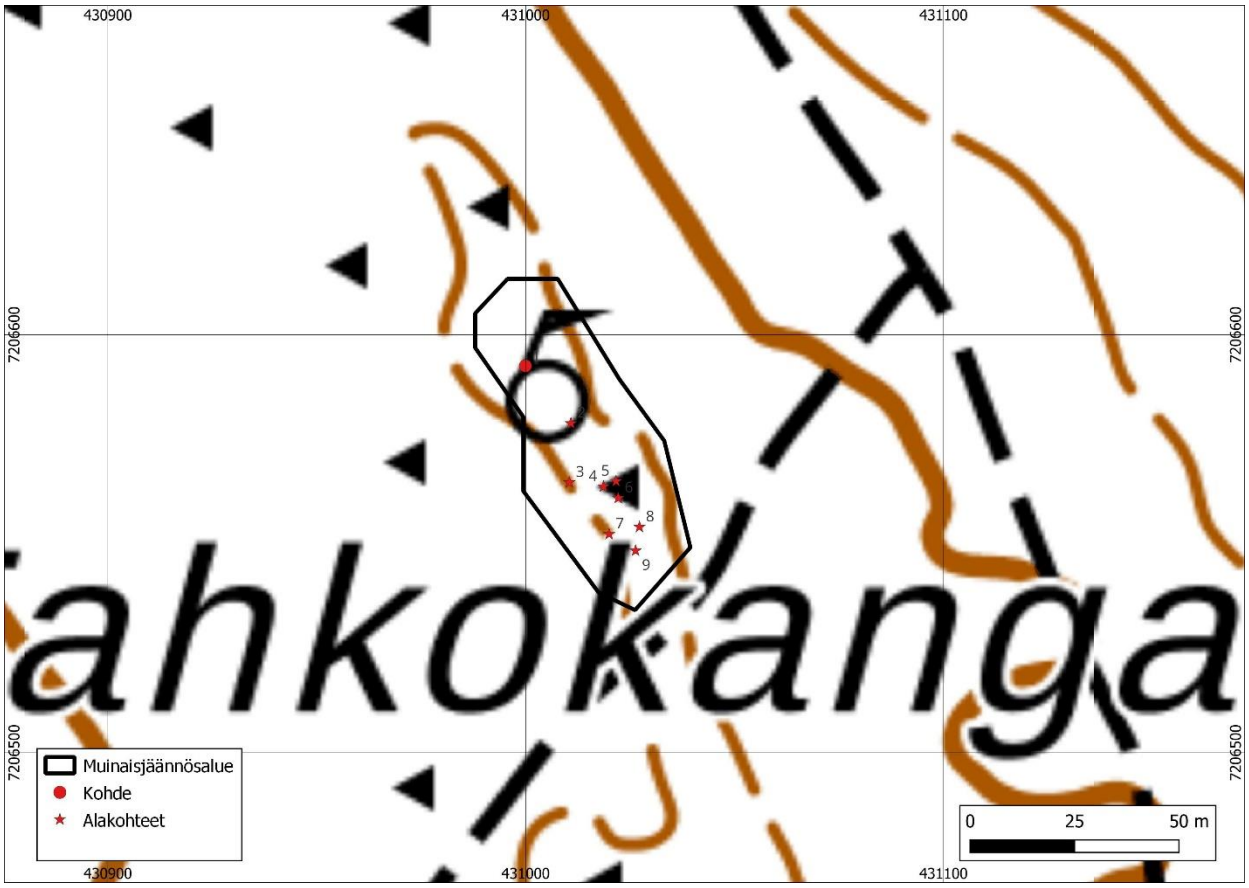

Kuva 82. Tahkokankaan röykkiöalueen kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

28. Oulunsuu Kastelli (564010044)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: keskiaikainen

N 7210582 E 431296

Korkeus: Z/m mpy alin: 12,50

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: K. Julku & M. ja P. Toikka kartoitus 1987; A. Siiriäinen tarkastus 1972

Kohde sijaitsee Oulujoen etelärannalla kummulla Kastellin omakotialueella omakotitalon pihassa, jota ympyröi korkea aika ja joka on turvakameroin valvottu. Paikalla on sijainnut Oulun vanhin linna. Talon omistajaa ei tavoitettu, joten paikka jäi vuonna 2023 tarkastamatta.

Kuva 83. Turvakameroin valvotun talon pihaan ei päästy tarkastamaan muinaisjäännöstä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 84. Oulunsuu Kastellin kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

29. Majakangas (564010076)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

N 7202838 E 431016

Korkeus: Z/m mpy alin: 24,00

Z/m mpy ylin: 26,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Janne Ikäheimo ja Kirsti Paavola inventointi 2001

Kohde sijaitsee Sääskensuo-nimisen pellon eteläreunalla kohoavalla Majakankaalla. Maaperä alueella on hiekkamoreenia. Paikalla kasvaa mäntymetsää, jonka aluskasvillisuutena on mustikkaa, puolukkaa, variksenmarjaa, sammalta ja jäkälää.

Kankaan korkeimman laen itäreunalla sijaitsee yhteensä 20 kuopan rykelmä. Koepistoissa vuonna 2001 havaitut podsolimaannos, hiilet ja palaneet kivet sekä kohteen sijainti osoittavat, että kysymyksessä on todennäköisesti keittokuopparyhmä. Kohde ajoittuu Oulun seudun rannansiirtymiskronologian perusteella varhaismetallikauteen.

Vuoden 2023 inventoinnissa havaittiin 20 kuoppajäännöstä, joista kolme oli hieman epämääräisiä. Pääosin havaitut kuopat olivat pyöreitä, mutta seassa oli myös jonkin verran soikeita tai suppilomaisia kuoppia. Rakenteet ovat säilyneet hyvin.

Kuva 85. Soikea keittokuoppa kuvattuna koillisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 86. Taneli Leinonen mittaamassa kuopan GPS-pistettä kuvattuna idästä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 87. Yleiskuva kuoppajäännösalueesta kuvattuna idästä. Kuva: Antti Purmonen.

***Taulukko 24**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7202849	433830	2 x 0,5 m	Kuoppa, pyöreä
2	7202845	433832	2,5 x 0,5 m	Kuoppa, pyöreä
3	7202855	433832	2 x 2 x 0,6 m	Kuoppa, suppilomainen
4	7202850	433836	3 x 2 x 0,5 m	Kuoppa, epäsäännöllinen
5	7202851	433846	2,5 x 0,4 m	Kuoppa, pyöreä
6	7202847	433848	3,5 x 0,6 m	Kuoppa, pyöreä
7	7202849	433850	2 x 1,5 x 0,3 m	Kuoppa, epämääräinen
8	7202850	433852	2,5 x 2 x 0,7 m	Kuoppa, epäsäännöllinen
9	7202842	433854	3 x 0,7 m	Kuoppa, pyöreä
10	7202851	433857	2,5 x 0,3 m	Kuoppa, pyöreä
11	7202850	433859	3 x 2,5 x 0,7 m	Kuoppa, soikea
12	7202851	433861	2 x 0,7 m	Kuoppa, pyöreä
13	7202843	433861	2,5 x 2 x 0,7 m	Kuoppa
14	7202859	433853	3 x 2 x 0,45 m	Kuoppa, soikea
15	7202860	433859	3 x 1,5 x 0,5 m	Kuoppa, soikea
16	7202862	433871	2 x 0,5 m	Kuoppa, pyöreä
17	7202869	433875	3 x 0,8 m	Kuoppa, soikea
18	7202852	433875	2 x 0,35 m	Kuoppa, pyöreä
19	7202839	433848	3 x 0,5 m	Kuoppa, pyöreä
20	7202835	433859	2,5 x 2 x 0,6 m	Kuoppa

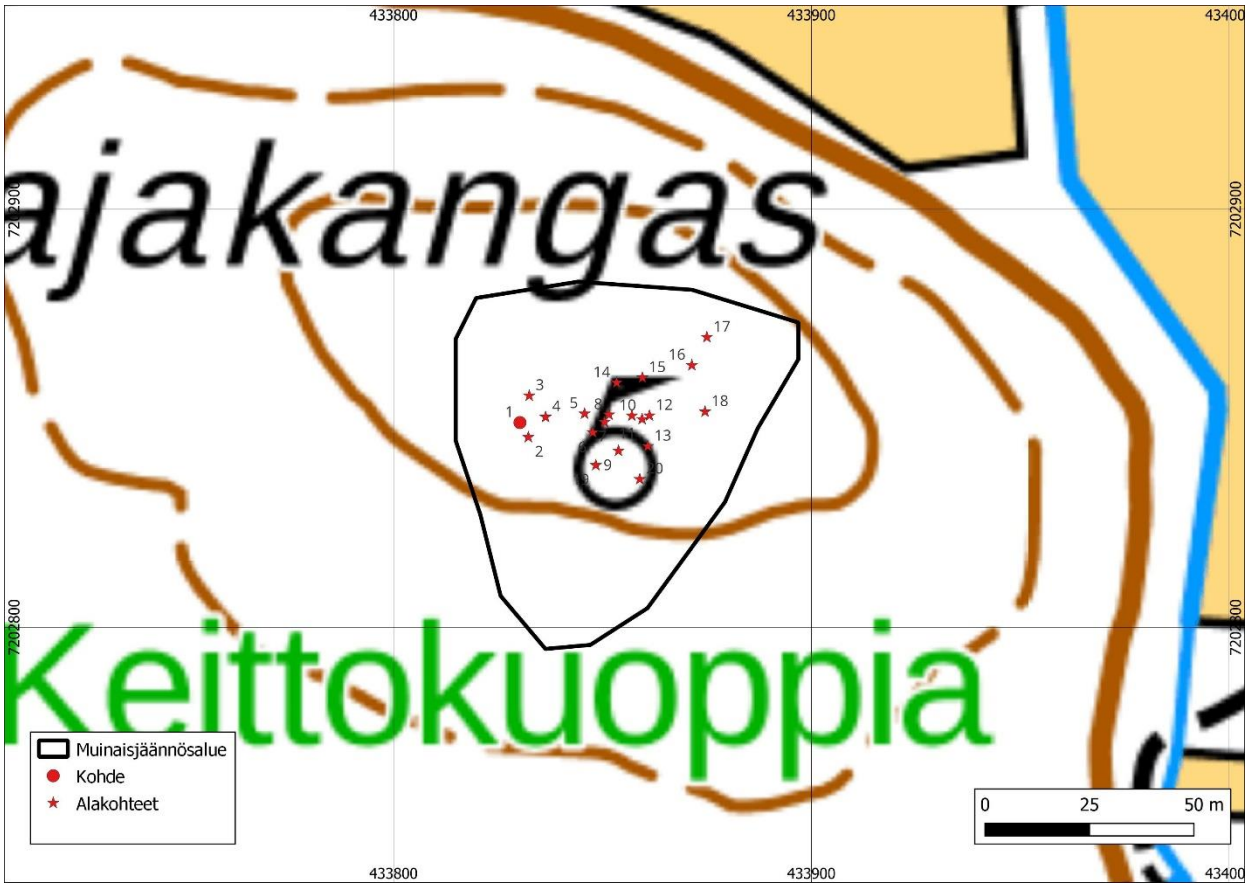

Kuva 88. Majakankaan kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

30. Myllykoskenkangas E (1000007125)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan uudelleenrajausta alla olevan kartan mukaisesti

Tyyppi: asuinpaikat, talonpohjat

Ajoitus: historiallinen

N 7217692 E 433229

Korkeus: Z/m mpy alin: 20,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Timo Ylimaunu inventointi 2003

Myllykoskenkangas E -alueella on Suorakaiteen muotoinen, maahan kaivettu vallillinen talonpohja, joka sijaitsee Myllykoskenkankaan itäosassa Kalimeenojan länsirannalla.

Talonpohja on mitaltaan n. 8,5 x 11 m ja 1 m syvä. Vallit ovat paksuudeltaan 2–2,5 m ja 50–70 cm korkeat. Talonpohja sijaitsee n. 2 m päässä Kalimeenojasta ja sen n. metrin levyinen oviaukko on Kalimeenojalle päin.

Muinaisjäännösalueen ulkopuolella on yhteensä viisi kuoppaa. Ainakin yksi näistä kuopista on oletettavasti resentti. Lisäksi asumuspainanteen ympärillä on kaksi todennäköisesti modernia kaivantoa sekä kolme painannetta, jotka ovat laajuudeltaan 2–8 metriä. Syvyydeltään painanteet ovat 30–40 cm. Alueella on tehty hiljattain huomattavia metsähakkuita, mutta muinaisjäännösalueen lähettyvillä olevat selkeästi merkatut kuopat ovat säilyneet ehjinä.

Kuva 89. Talonpohja luoteesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 90. Talonpohjan vallit ovat selkeät ja 2–2,5 m leveät kuvattuna etelästä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 91. Alueen kuopat on huomioitu selkeästi liputtamalla sekä katkaisemalla puut n. 2–3 m maan korkeudelta. Kuva kaakosta. Kuva: Antti Purmonen.

***Taulukko 25**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7217692	433229	8,5 x 11 x 1 m	Asumuksen pohja
2	7217692	433215	8 x 3 x 0,4 m	Painanne
3	7217711	433237	2 x 1,5 x 0,3 m	Painanne
4	7217699	433234	4 x 0,9 x 0,5 m	Kaivanto
5	7217696	433228	3 x 1 x 0,7 m	Kaivanto
6	7217694	433221	5 x 3 x 0,4 m	Painanne
7	7217669	433194	2,5 x 0,8 m	Kuoppa, alueen ulkopuolella
8	7217695	433203	2 x 0,6 m	Kuoppa, alueen ulkopuolella
9	7217751	433213	3 x 0,3 m 1,8 x 0,35 m	Kaksi vierekkäistä kuoppaa alueen ulkopuolella

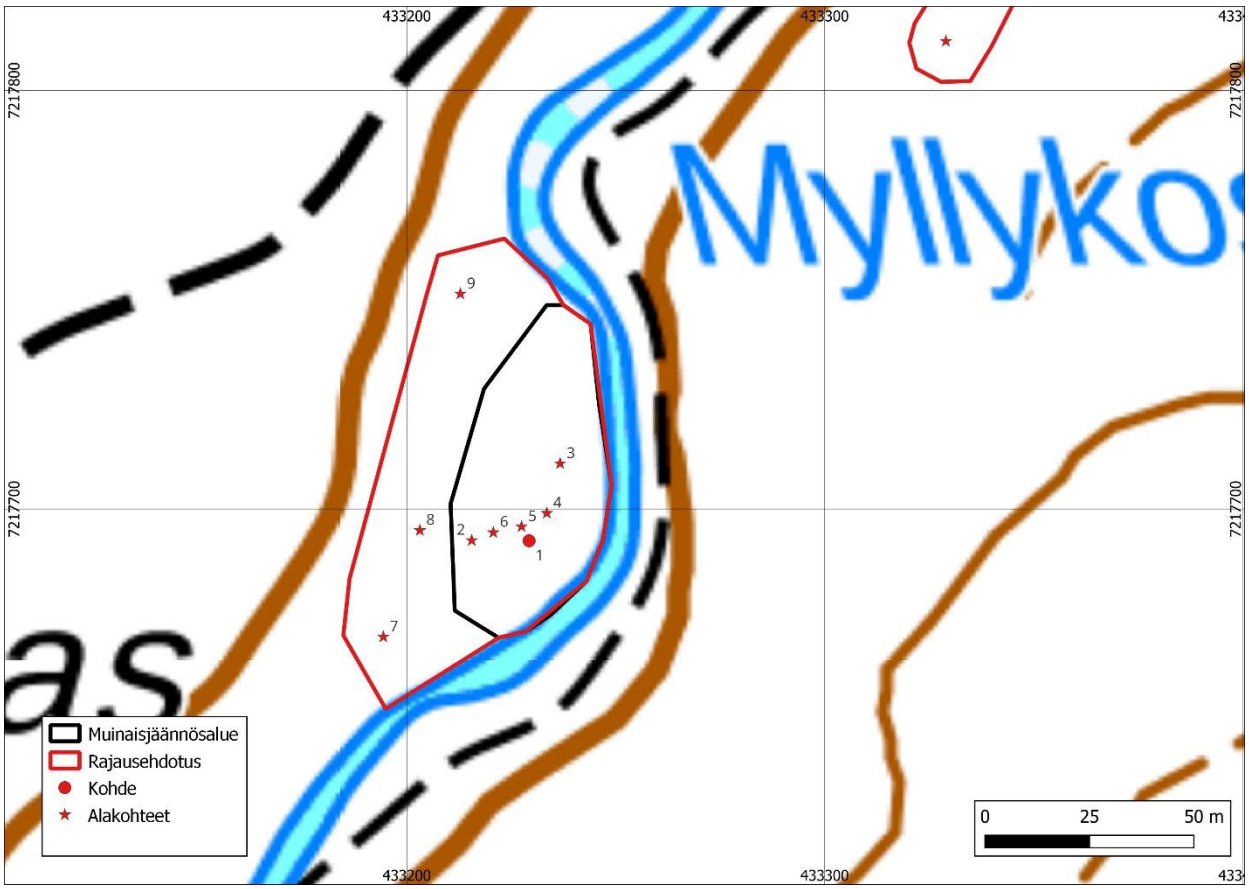

Kuva 92. Myllykoskenkangas E:n kartta ja uusi rajausehdotus. Koillisessa näkyvä punainen rajaus kuuluu kohteelle Myllykoski. Tekijä: Taneli Leinonen.

31. Myllykoskensuvanto (1000007130)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan, että kohteet rajataan alla olevan kartan mukaisesti

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat, hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

N 7217975 E 433224

Korkeus: Z/m mpy alin: 20,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Timo Ylimaunu inventointi 2003

Myllykoskenkankaan koillispuolella olevan Myllykoskensuvannon etelärannalla on kaksi tervahautaa ja yksi hiilimiilu. Kohteet on merkitty maastokartalle.

Toinen tervahauta on sisämitaltaan 4 m ja sen vallit ovat 2 m leveät (halkaisija on siten yhteensä 8 m). Haudan syvyys on 1,5 m ja vallin korkeus 60 cm. Halssia ei erotu. Tervahauta sijaitsee hiekkamaalla, hyvin tiheän mäntytaimikon keskellä, jonka valtapuu on mänty ja aluskasvillisuus kanervia sekä jäkäliä. Valleissa näkyy kulumisjälkiä, mutta ne kohdistuvat vain aluskasvillisuuteen ja itse valli on ehjän näköinen.

Aivan Kalimeenojan rannalla on toinen, sisähalkaisijaltaan 6-metrinen (halkaisija yhteensä 12 m), tervahauta. Haudan vallit ovat 3 m leveät sekä 60 cm korkeat. Halssi on kooltaan 2,5 x 1,5 x 11 m johtaa suoraan jokeen. Selkeäpiirteinen rakenne sijaitsee varttuneessa kuusimetsässä, jossa aluskasvillisuus on enimmäkseen mustikkaa ja rahkasammalta. Tervahauta vaikuttaa ehyeltä, mutta sen läheisyydessä, joen varressa on tulipaikka ja polulla lähistöllä näyttää olevan runsaasti rakennusjätettä.

Tervahautojen lisäksi alueella on hiilimiilu. Se sijaitsee aivan polun varrella, Kalimeenojan rannalla varttuneessa kuusimetsässä. Se on hyvin jyrkkäpiirteinen ja selkeä. Miilu vaikuttaa ehjältä.

Kuva 93. Tervahauta (3) etelästä. Kuva: Taneli Leinonen.

Kuva 94. Tervahauta (1) etelästä. Kuva: Taneli Leinonen.

Kuva 95. Hiilimiilu kuvattuna lounaasta. Kuva: Taneli Leinonen

Taulukko 26. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7217881	433201	Sisältä 4 x 1,5 m. Valli 2 x 0,6 m	Tervahauta
2	7217970	433263	3 x 0,8-1,7 m	Kuoppamiilu
3	7217977	433231	Sisältä 6 m. Valli 3 x 0,6 m.	Tervahauta

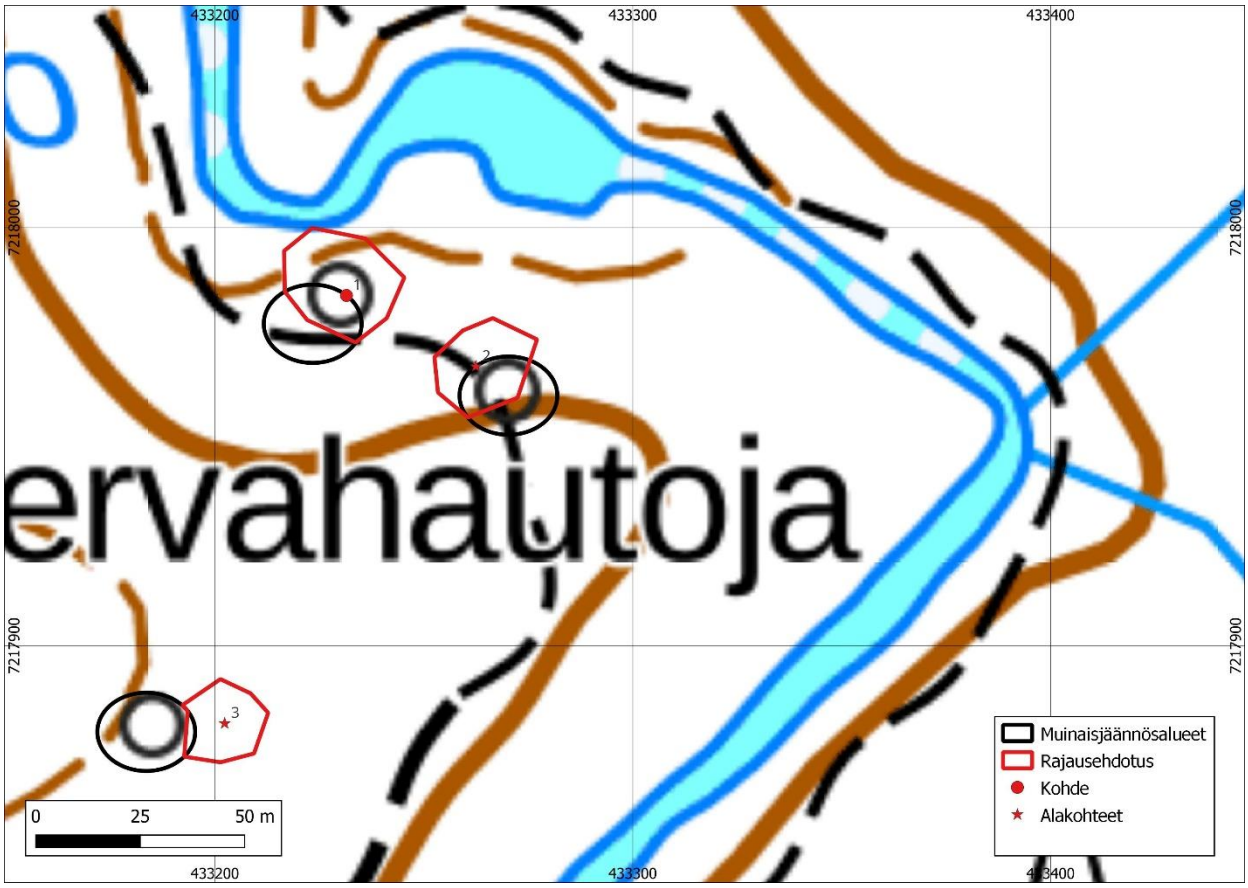

Kuva 96. Myllykoskensuvannon kartta ja uudet rajausehdotukset. Tekijä: Taneli Leinonen.

32. Sääskensuo SE (564010077)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

N 7202955 E 434235

Korkeus: Z/m mpy alin: 22,50

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Janne Ikäheimo inventointi 2001

Sääskensuo SE -kohteella on kaksi kuoppaa, jotka on aiemmin tutkittu koepistoin ja tulkittu podsolimaannoksen sekä palaneiden kivien vuoksi keittokuopiksi. Rakenteet on ajoitettu Oulun seudun rannansiirtymiskronologian perusteella varhaismetallikauteen.

Kuopat sijaitsevat Sääskensuon kaakkoislaidalla kohoavalla runsaskivisellä hiekkamoreeniharjanteella. Paikalla kasvaa hoitamatonta metsää, jonka aluskasvillisuutena on horsmaa, variksenmarjaa, puolukkaa, heinää, sammalta ja jäkälää.

Kuva 97. Selkeämpi keittokuoppa (2) kuvattuna pohjoisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 98. Epämääräisempi kuoppa (1) etelästä. Kuva: Antti Purmonen.

Taulukko 27. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7202958	434227	2 x 1 x 0,4 m	Kuoppa
2	7202951	434230	2 x 0,5 m	Kuoppa, pyöreä

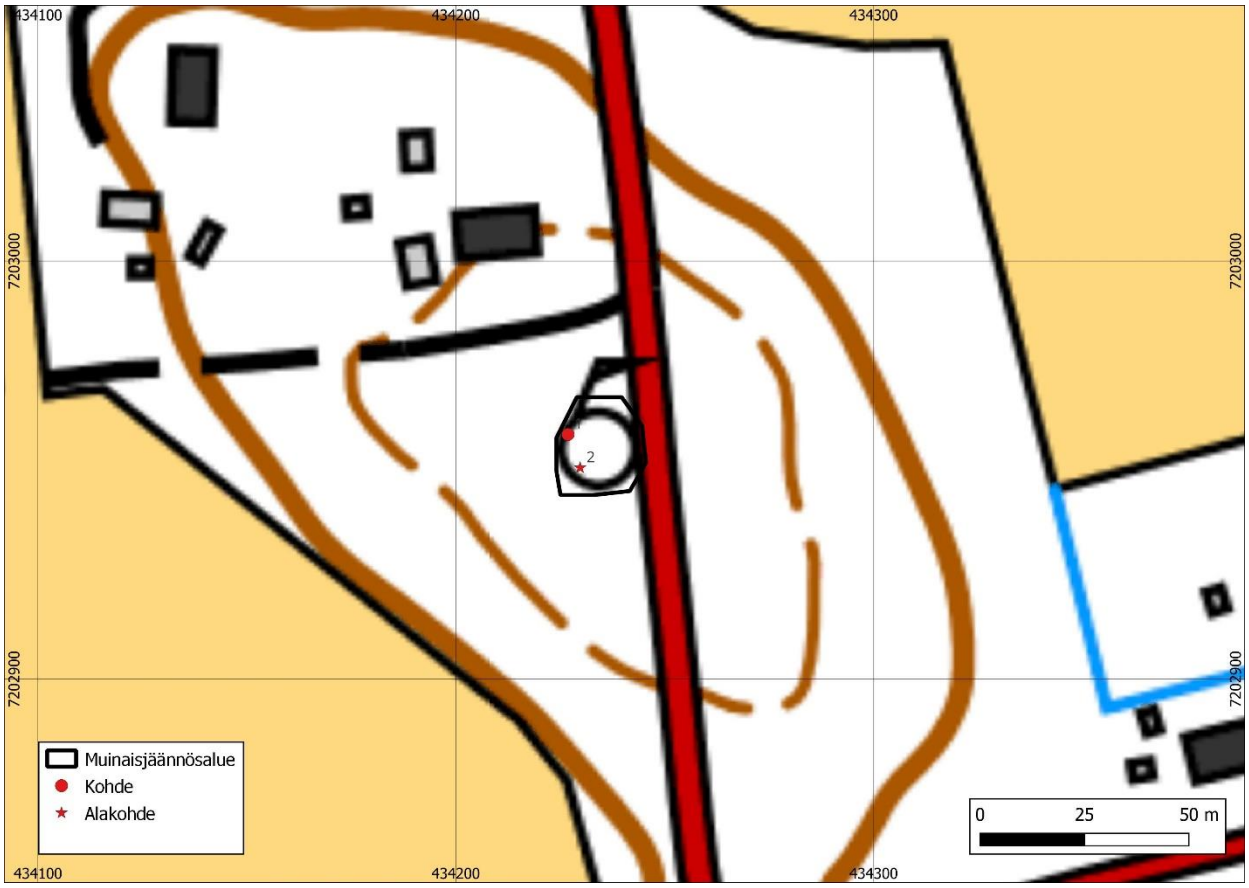

Kuva 99. Sääskensuo SE:n kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

33. Kiviharju 1 (564010000)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: kivirakenteet, rakkakuopat

Ajoitus: ajoittamaton

N 7205424 E 432316

Korkeus: Z/m mpy alin: 25,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Sanna Eskola ja Juhani Turpeinen tarkastus 2002; Antti Krapu inventointi 2002

Vuonna 2023 todettiin, että kohde on puskittunut todella pahasti, ja sitä oli hyvin hankala havainnoida. Läheltä aiempien tietojen koordinaattipistettä, 4 m toisistaan, löytyi kaksi halkaisijaltaan 1,5 m ja 40–50 cm syvää kuoppaa. Niistä ei saanut varmuudella selvää, oliko kyse alueen rakkakuopasta.

Kiviharju 1:n alakohteena olevaa latomusta ei onnistuttu paikallistamaan.

Kuva 100. Mahdollisesti alueen rakkakuoppa pohjoisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 101. Alue oli todella pahasta puskittunut, joten havainnointi oli melko haastavaa. Kuva: Antti Purmonen.

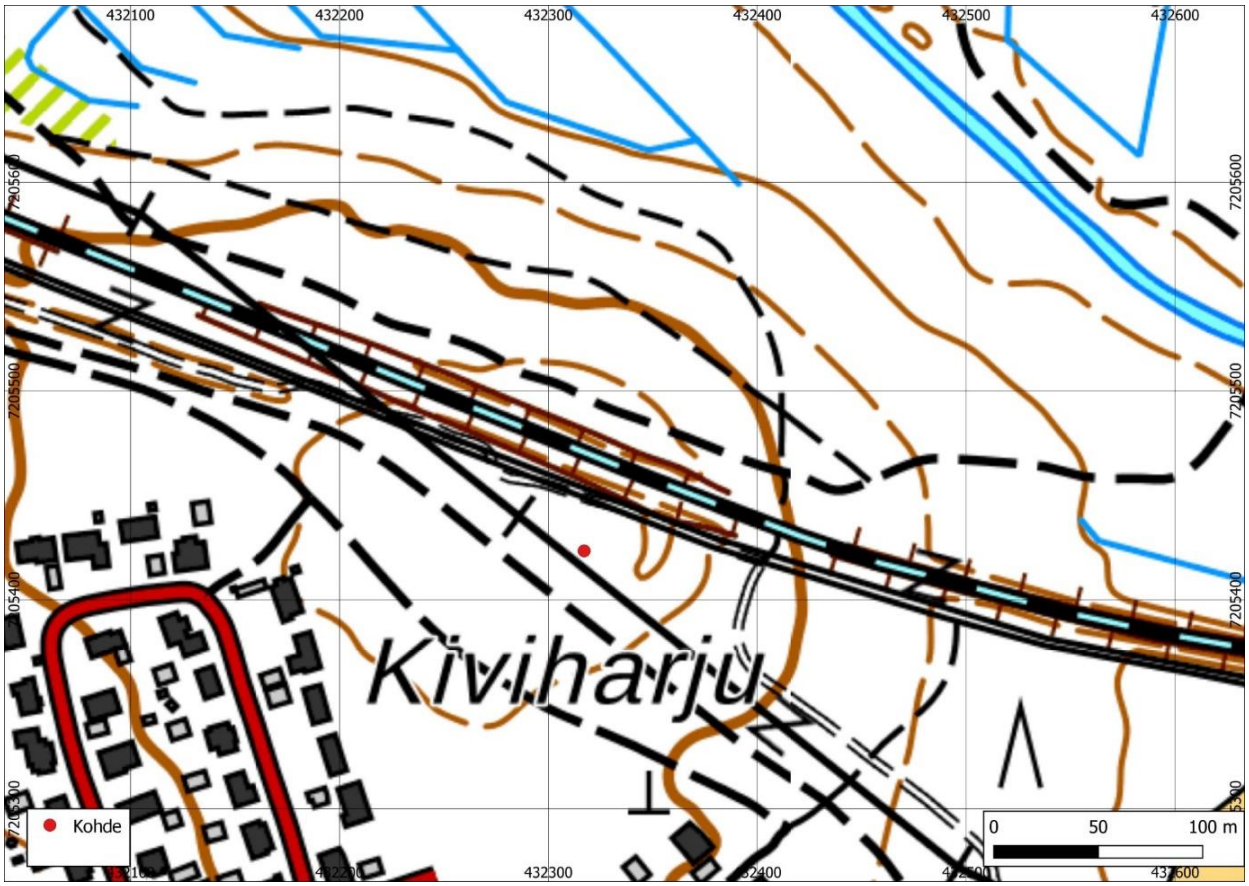

Kuva 102. Kiviharju 1:n kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

34. Vasikkaniitty SW (564010072)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan, että alueen rajausta tarkastetaan

Tyyppi: kivirakenteet, latomukset, maarakenteet, kuopat, löytöpaikat

Ajoitus: ajoittamaton

N 7203789 E 432782

Korkeus: Z/m mpy alin: 25,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Annika Leppiaho ja Mirva Pääkkönen kaivaus 2003; Janne Ikäheimo ja Kirsti Paavola inventointi 2001; Tiia Ikonen tarkastus 2000

Vasikkaniitty SW sijaitsee Vasikkaniityn lounaispuolella olevan mäntyvaltaisen moreeniharjanteen laella. Maaperä alueella on paikoin runsaskivistä hiekkamoreenia. Paikalla kasvaa vaihtelevan kokoista mäntymetsää, jonka aluskasvillisuutena on puolukkaa, kanervaa ja sammalta.

Vasikkaniitty SW:n alueella paikannettiin yksi kivilatomus sekä kuusi kuoppaa, joiden käyttötarkoitus on epäselvä. Kuoppia on tutkittu aiemmin koepistoin, joissa havaittiin ehjä podsolimaannos. Aiempien tietojen koordinaatit heittävät useita kymmeniä metrejä, joten ei ole täyttä varmuutta, ovatko vuonna 2023 löydetyt kuopat oikeat.

Alueella tunnettiin aiemmin viisi kuoppaa, mutta ilmeisesti pohjoisinta kuoppaa ei havaittu. Inventoinnissa paikannettiin todennäköisesti neljä aiemmin tunnettua kuoppaa, yksi aiemmin tuntematon kuoppa muinaisjäännösalueelta sekä yksi uusi kuoppa muinaisjäännösalueen ulkopuolelta. Alueelle mentäessä polulta löytyi kaksi kvartsi-iskosta n. 10 m päässä toisistaan.

Kankaan laen koillislaidalla sijaitsee suuren maakiven varaan kasattu pyöreähkö kivilatomus. Se on keskuskuopallinen ja halkaisijaltaan n. 2 m ja korkeudeltaan n. 40 cm. Latomusta on tutkittu kaivauksin 2003. Rakenne on osin tuhoutunut ja sitä on käytetty nuotiopaikkana.

Kuva 103. Alueelle mentäessä polulta löytyi 2 kvartsi-iskosta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 104. Kivilatomus kuvattuna etelästä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 105. Pyöreä halkaisijaltaan 1,5 m ja 40 cm syvä kuoppa (6) Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 106. Kuoppa (2) kuvattuna etelästä. Kuva: Antti Purmonen.

Taulukko 28. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7203785	432780	3 x 4 x 0,4 m	Pyöreähkö kivilatomus. Osin tuhoutunut
2	7203768	432727	2 x 1,5 x 0,35 m	Kuoppa
3	7203774	432753	2 x 1,5 x 0,4 m	Kuoppa
4	7203756	432793	2 x 1,5 x 0,4 m	Kuoppa
5	7203756	432806	1,5 x 1 x 0,3 m	Kuoppa
6	7203750	432824	1,5 x 0,4 m	Kuoppa, pyöreä
7	7203755	432831	1,5 x 0,4 m	Kuoppa, pyöreä, alueen ulkopuolella
8	7203721	432691		Iskos, löytöpaikka
9	7203717	432704		Iskos, löytöpaikka

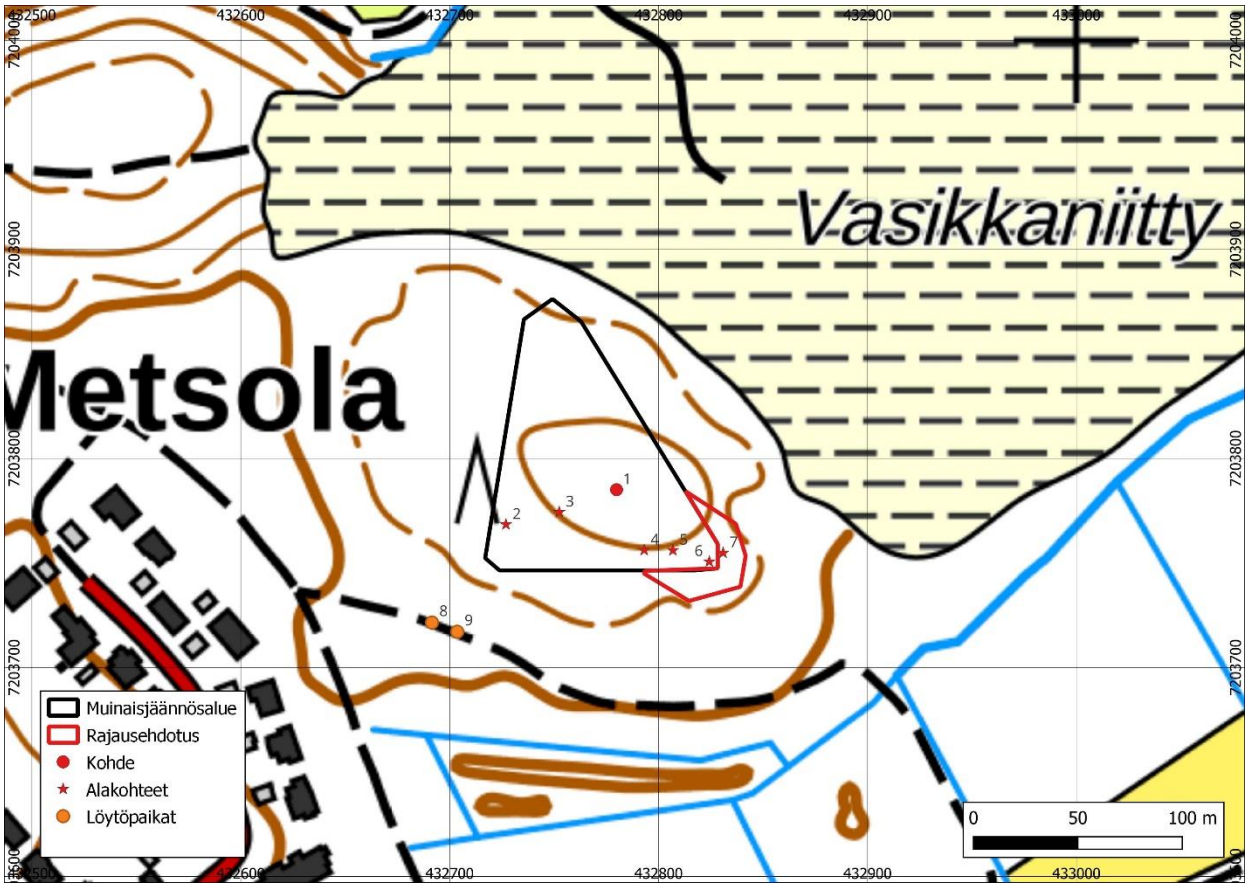

Kuva 107. Vasikkaniitty SW -muinaisjäännösalue: kohde, alakohteet ja rajausehdotus. Tekijä: Taneli Leinonen.

35. Kiviharju 2 (564010053)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan, että alueen rajausta tarkastetaan

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

N 7207317 E 436029

Korkeus: Z/m mpy alin: 35,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Timo Ylimaunu inventointi 2001; Janne Ikäheimo tarkastus 2000

Huomautuksia: Hiukkavaaran suunnittelualueen muinaisjäännösten kartoitus syksyllä 2001. Kohde Oulu Oulunsuu Kiviharju N.

Kohde sijaitsee luode–kaakko-suuntaisen moreeniharjanteen päällä, sen metsä-äestyksen tuhoamalla laella. Harjanteen poikki kulkee metsäautotie Sanginjoen maantieltä vanhalle Vaalantielle. Maaperä alueella on paikoin kivikkoista, karkeaa moreenihiekkaa. Paikalla kasvaa nuorta mäntytaimikkoa, jonka aluskasvillisuutena on kanervaa, sammalta ja jäkälää.

Alueelta paikannettiin yhteensä 12 kuoppaa tai painannetta ja niiden lisäksi yksi rakkakuoppa, joka sijaitsi 55 m luoteeseen muista kuopista. Puolet kuopista oli suhteellisen hyvässä kunnossa, mutta neljästä kuopasta meni läpi äestysura läpi. Lisäksi polku halkaisee kaksi kuoppaa, jotka ovat siksi osin tuhoutuneet. Kuopat ajoittuvat Oulun seudun rannansiirtymiskronologian perusteella varhaismetallikauteen.

Kelkkareitin itä- ja kaakkoispuolelta, joka on rajattu muinaisjäännösalueeksi, kuoppia ei enää havaittu. Havainnointiolosuhteet olivat kenttäpäivän aikana erinomaiset. Viimeisen alakohdepisteen kohdalla on vanha hiekanottopaikka, joten on mahdollista, että koordinaatit eivät ole olleet edellisellä kerralla oikealla kohdalla. Esitetään alue rajattavaksi havaittujen kuoppien perusteella alla olevan kartan mukaisesti.

Kuva 108. Keittokuoppa (4) luoteesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 109. Osin polun alle jäänyt keittokuoppa etelästä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 110. Soikea, halkaisijaltaan 3,5 m ja 50 cm syvä kuoppa (3), jonka läpi menee äestysura. Kuvattu luoteesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 111. Halkaisijaltaan 3 m ja 1,2 m syvä kuoppa (11) pohjoisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 112. Rakkakuoppa (1) lännestä. Kuva: Antti Purmonen.

***Taulukko 29**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7207393	435926	1 x 0,4 m	Rakkakuoppa
2	7207362	435963	1,5 x 1,5 x 0,7 m	Kuoppa, neliömäinen
3	7207358	435974	3 x 0,5 m	Kuoppa, laakea
4	7207352	435975	3 x 0,4 m	Kuoppa, soikea
5	7207348	435990	2,5 x 0,45 m	Kuoppa, soikea
6	7207346	435998	3 x 0,8 m	Kuoppa
7	7207340	436003	1,6 x 0,6 m	Kuoppa
8	7207342	436009	3,5 x 0,5 m	Kuoppa, soikea
9	7207323	436013	2 x 0,3 m	Painanne, muoto epäselvä
10	7207333	436027	2,5 x 0,4 m	Kuoppa, soikea
11	7207330	436064	3 m, syv. 1,2 m	Kuoppa
12	7207321	436085	2 x 0,45 m	Kuoppa, pyöreä
13	7207314	436096	3 x 1,5 x 0,45 m	Kuoppa, epämääräinen

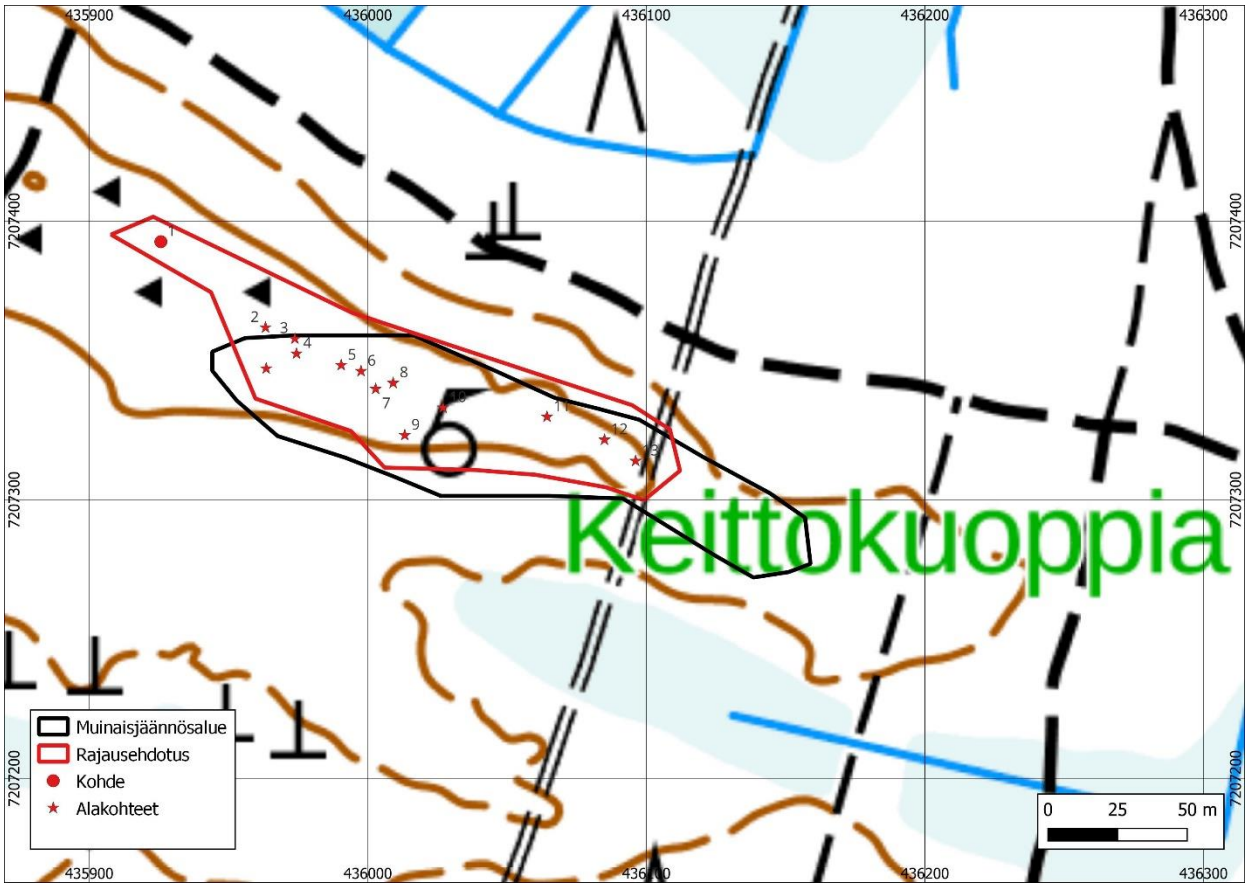

Kuva 113. Kiviharju 2 muinaisjäännösalue, uusi rajausehdotus, kohde ja alakohteet. Tekijä: Taneli Leinonen.

36. Savikorpi (564010073)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

N 7202908 E 432911

Korkeus: Z/m mpy alin: 26,00

Z/m mpy ylin: 27,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Johanna Seppä tarkastus 2011; Janne Ikäheimo ja Kirsti Paavola inventointi 2001; Helena Taskinen inventointi 1986

Kohde sijaitsee Savikorpi-nimisen peltoalueen luoteispuolella kohoavan hiekkamoreeniharjanteen pohjoisella laella. Paikalla kasvaa suhteellisen harvaa metsää, jota hallitsee mänty. Alueen aluskasvillisuutena on puolukkaa, variksenmarjaa, suopursua, horsmaa ja sammalta.

Paikalla sijaitsee yhteensä neljä kuoppaa, joiden halkaisijat ovat 2–4,6 m ja syvyys 50–90 cm. Kuoppia on tutkittu aiemmin koepistoin ja niissä havaittiin ehjä podsolimaannos sekä palaneita kiviä. Keittokuopiksi tulkitut kuopat ajoittuvat Oulun seudun rannansiirtymiskronologian perusteella varhaismetallikauteen.

Neljän kuopan lisäksi alueelta löytyi vuonna 2023 yksi epämääräinen, mahdollinen keittokuoppa, sekä pienempi, halkaisijaltaan 1,5 m, kuoppa, joka voi olla osin pyörätien alle jääneen/osittain täytetyn kuopan jatkoa. Isomman ja pienen kuopan välissä kulkee polku. Kuoppien pohjalla on kerääntynyt melko paljon roskia, mutta muuten ne ovat hyväkuntoisia.

Kuva 114. Keittokuoppa (2) etelästä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 115. Isompi, osin tuhoutunut, kuoppa (3) ja oikealla pienempi kuoppa, joka on mahdollisesti edellisen jatkoa. Kuvattu luoteesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 116. Keittokuoppa (5) koillisesta. Kuva: Antti Purmonen.

***Taulukko 30**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7202916	432913		Kuoppa
2	7202911	432910	3 x 0,6 m	Kuoppa, pohjoisvallissa havaittiin kvartsi-iskos. Jätettiin paikalleen.
3	7202913	432915	4,6 x 3 x 0,9 m	Kuoppa, itäreuna jäänyt osittain pyörätien alle/täytetty
4	7202909	432917	1,5 x 0,3–0,6 m	Edellisen kuopan jatko? Välistä menee polku
5	7202903	432915	4 x 0,7 m, valli 1,3 m	Kuoppa
6	7202898	432912	2 x 0,5 m	Kuoppa

Kuva 117. Savikorpi muinaisjäännösalue, kohde ja alakohteet. Tekijä: Taneli Leinonen.

37. Jylkynkangas (564010062)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

N 7217977 E 430934

Korkeus: Z/m mpy alin: 22,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: KM 32861:1-3

Aiemmat tutkimukset: Janne Ikäheimo ja Jari Okkonen inventointi 2001

Kohde sijaitsee Alakyläntien länsipuolella, Oulun ja Haukiputaan kunnanrajan eteläpuolella olevan Jylkynkankaan itälaidalla. Maaperä alueella on moreenihiekkaa. Paikalla kasvaa nuorta männikköä, jonka aluskasvillisuutena on puolukkaa, mustikkaa ja jäkälää.

Alakyläntieltä kankaalle johtavan metsäpolkujen risteyksestä pohjoiseen on löytynyt kvartsiesine ja -iskoksia. Aluetta on tutkittu koekuopin, jotka olivat kuitenkin löydöttömiä. Oulun seudun rannansiirtymiskronologian perusteella mahdollinen asuinpaikkaa ajoittuisi varhaismetallikauteen.

Vuoden 2023 inventoinnissa ei tullut asuinpaikkaan viittaavia pintapuolisia havaintoja, eikä kohdetta onnistuttu tarkemmin paikantamaan. Koordinaattipisteen vieressä kulkee kuntorata/pyörätie, joka on voinut jättää asuinpaikan alleen.

Kuva 118. Pyörätietä tutkittiin molemmin puolin löytämättä asuinpaikkaan viittaavia merkkejä. Kuva koillisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 119. Jylkynkankaan muinaisjäännösalue ja kohde. Tekijä: Taneli Leinonen.

38. Mökinmaa (564010075)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

N 7203177 E 433528

Korkeus: Z/m mpy alin: 22,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Janne Ikäheimo ja Kirsti Paavola inventointi 2001

Kuva 120. Keittokuoppa lännestä. Kuva: Antti Purmonen.

Kohde sijaitsee Mökinmaa-nimisen moreeniharjanteen kaakkoislaidalla. Maaperä alueella on hiekkaa. Paikalla kasvaa tiheää kuusikkoa, jonka aluskasvillisuutena on puolukkaa, mustikkaa ja sammalta.

Lähellä kankaan harjanteen kaakkoislaitaa sijaitsee halkaisijaltaan 1,5 m ja 80 cm syvä kuoppa. Kuoppa on vaatimattoman näköinen, mutta hyväkuntoinen. Sijaintikorkeuden, aiemmassa koepistossa havaitun podsolimaannoksen ja esiin tulleiden palaneiden kivien perusteella kyseessä on keittokuoppa.

Kohde ajoittuu Oulun seudun rannansiirtymiskronologian perusteella varhaismetallikauteen.

Toisella puolen Mökinmaan keittokuopan vieressä kulkevaa ulkoilupolkua, n. 20 m länteen muinaisjäännöksestä, löytyi vanhan kellarin tai vastaavan rakenteen pohja. Loivassa lounaisrinteessä sijaitseva neliömäinen kivilatomus on kooltaan 4 x 4,5 m ja 30–70 cm korkea. Paikalla näkyy rakennus vielä vuoden 1961 kartassa, muttei enää vuoden 1965 kartassa.

***Taulukko 31**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7203176	433532	1,5 x 0,5 m	Kuoppa, pyöreä

Kuva 121. Mökinmaan muinaisjäännösalue ja kohde. Tekijä: Taneli Leinonen.

39. Hirsikangas (564010056)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

N 7209854 E 433869

Korkeus: Z/m mpy alin: 26,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Mika Sarkkinen tarkastus 2010; Timo Ylimaunu inventointi 2001

Kohde sijaitsee Oulujoesta n. 1,4 km itäkoilliseen, Vaalantieltä Valkeisjärvelle johtavalta tieltä n. 90 m etelään. Maaperä on moreenihiekkaa. Paikalla kasvaa mäntymetsää, jonka aluskasvillisuutena on varvikkoa, sammalta ja jäkälää.

Rämeet ympäröivät Hirsikangasta, jonka itäisemmän harjanteen länsirinteessä on yksi keittokuopaksi tulkittu kuoppa. Sitä on tutkittu aiemmin maaperäkairalla ja havaittu paksun huuhtoutumiskerroksen alapuolella palaneita kiviä, tummaa likamaata ja hiiliä. Kuoppa on halkaisijaltaan n. 2 m ja syvyydeltään n. 30–40 cm.

Vuoden 2010 tarkastuksessa todettiin keittokuopan ja sen länsipuoleisen kuopan viereen tehdyssä koekuopassa oli palaneen kiven sirpaleita sekä hiiltä osoittamassa muinaista toimintaa alueella, jonka laajuuden arviointi kuitenkin edellyttää kaivauksia alueella.

Keittokuopan pohjoispuolella on kaksi muuta kuoppaa, joita on aiemmissa tulkinnoissa arveltu mahdollisiksi asuinpaikkakuopiksi. Kuopat ovat halkaisijaltaan n. 2 m ja syvyydeltään 20 cm. Kairatessa niistä on havaittu paksu huuhtoutumiskerros.

Vuonna 2023 havainnointia hankaloittivat metsätien molemmin puolin olevat Puolustusvoimain harjoituspoterot. Keittokuoppa ja kaksi muuta kuoppaa näyttivät kuitenkin olevan hyvässä kunnossa. Keittokuoppa ajoittuu Oulun seudun rannansiirtymiskronologian perusteella varhaismetallikauteen.

Kuva 122. Alueen keittokuoppa pohjoisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 123. Noin 2 m alueen pohjoispuolen ulkopuolella oleva kuoppa kuvattuna lounaasta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 124. Painanne (1) kuvattuna lännestä. Kuva: Antti Purmonen.

***Taulukko 32**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7209861	433857	2 x 0,2 m	Painanne, soikea
2	7209847	433875	2 x 0,3–0,4 m	Kuoppa
3	7209861	433889	2 x 0,2 m	Painanne

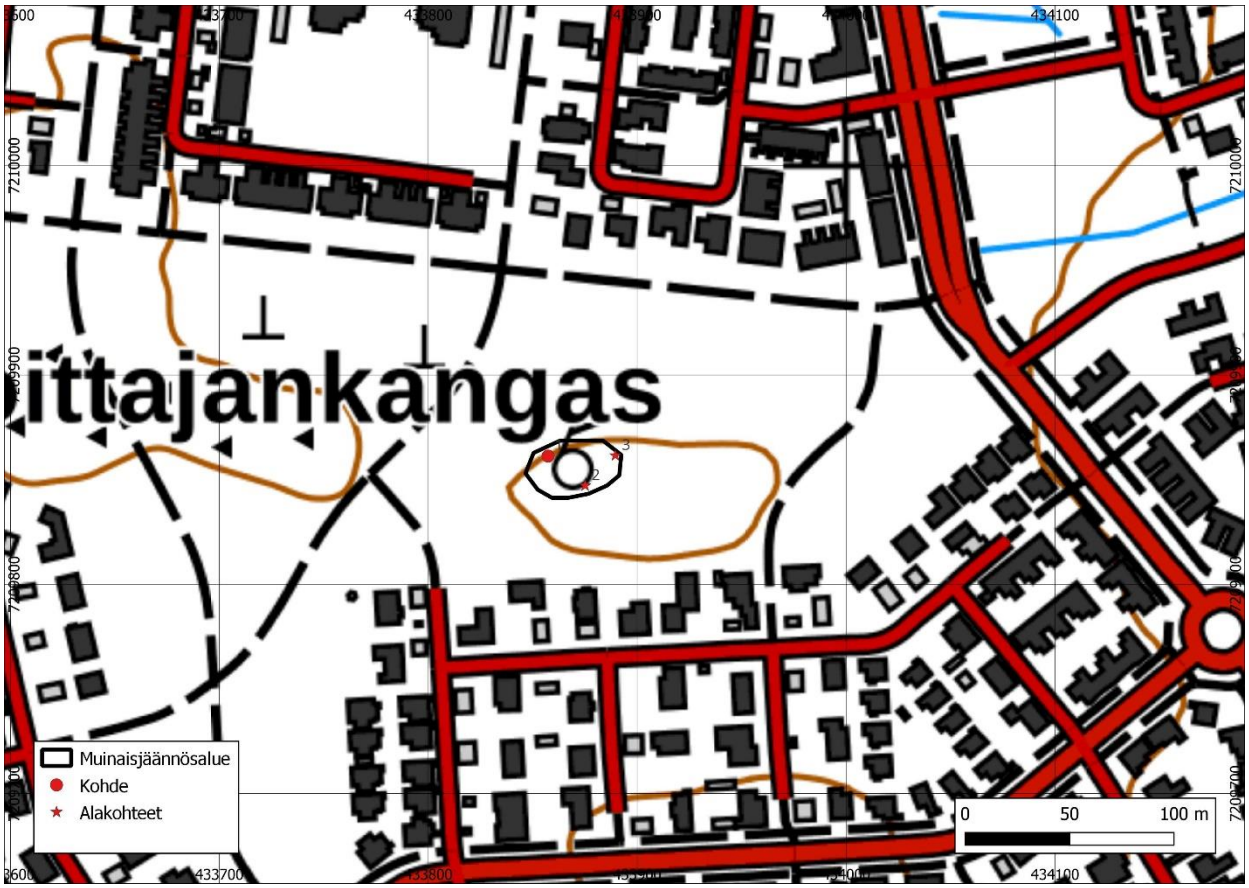

Kuva 125. Hirsikangas muinaisjäännösalue, kohde ja alakohteet. Tekijä Taneli Leinonen.

40. Valkiaisjärvi W (564010057)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan, että kohde rajataan uudelleen

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

N 7211284 E 436686

Korkeus: Z/m mpy alin: 29,00

Z/m mpy ylin: 30,00

Löydöt: kvartsi-iskoksia ja 2 kpl palanutta luuta. Löydöt jätetty paikoilleen.

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Paula Pelttari inventointi 2022; Timo Ylimaunu inventointi 2001

Kohde sijaitsee Valkiaisjärven länsirannalla, n. 50 m kaupungin yleisestä uimarannasta etelään. Alue on karua ja kuivaa männikkö- ja koivukangasta. Maaperä on hiekkaa.

Kohde on kulunut eroosiossa ja uimarantaa on jatkettu lähes muinaisjäännösalueen rajalle saakka. Kohteelle johtavalta polulta ja sen ympäristöstä havaittiin iskoksia n. 11 metrin säteellä sekä eteläisimmästä iskoksesta n. 15 m etelään kaksi palaneen luun kappaletta polulta. Taulukon GPS-pisteet ovat kvartsi-iskosten ääripäistä sekä palaneista luista. Löydöt kuvattiin ja jätettiin paikoilleen.

Ehdotetaan, että muinaisjäännösalueen rajausta tarkastetaan alla olevan kartan mukaisesti siten, että myös palaneiden luiden löytöpaikat tulevat suojellun alueen sisäpuolelle.

Kuva 126. Muinaisjäännösalueelle johtava polku, jonka ympäristöstä havaittiin iskoksia sekä palanutta luuta. Kuva luoteesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 127. Polulta löytynyt kvartsi-iskos. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 128. Polun varrelta löytyi myös palanutta luuta. Kuva: Antti Purmonen.

***Taulukko 33**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7211284	436688		Iskos
2	7211279	436694		Iskoksia
3	7211265	436699		Kaksi palanutta luuta

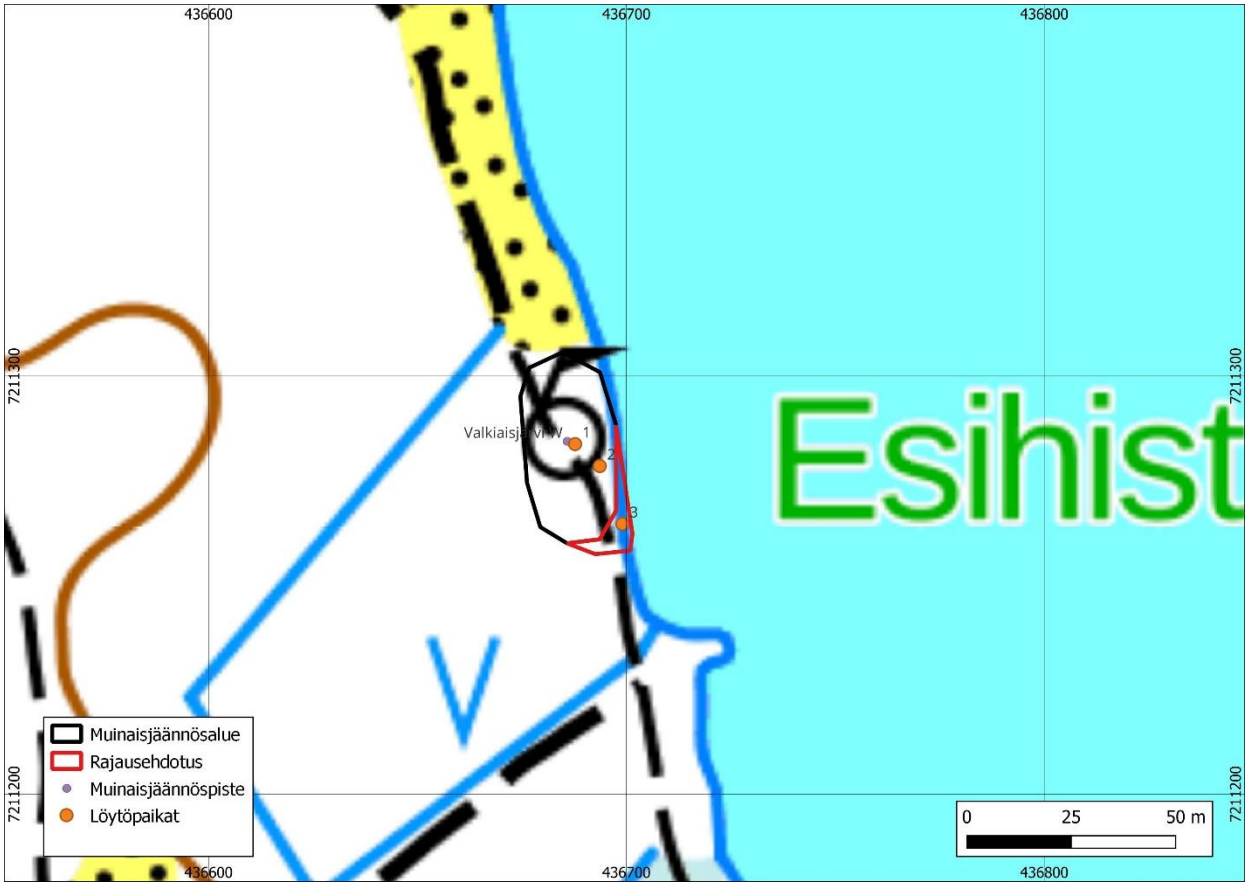

Kuva 129. Valkiaisjärvi W:n muinaisjäännösalue, muinaisjäännöspiste, uudet havainnot ja rajausehdotus. Tekijä: Taneli Leinonen.

41. Navettakangas (564010074)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

N 7203154 E 433214

Korkeus: Z/m mpy alin: 24,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: J. Ikäheimo & K. Paavola tarkastus 2001; J. Ikäheimo koekaivaus 2001

Kohde sijaitsee Navettakangas-nimisen luode–kaakko-suuntaisen moreeniharjanteen laen hakatulla ja äestetyllä eteläreunalla. Maaperä alueella on kivistä hiekkamoreenia. Paikalla kasvaa paikoin avohakattua taimikkoa ja sekametsää, jonka aluskasvillisuutena on puolukkaa, horsmaa ja sammalta.

Metsä-äestetyn alueen keskivaiheilta on löytynyt kivilajihioin, kvartsi-iskoksia sekä palaneita kiviä. Kohdetta on tutkittu koekuopittamalla, joista löytyi kvartsiesineitä ja -iskoksia. Kohde ajoittuu Oulun seudun rannansiirtymiskronologian perusteella varhaismetallikauteen.

Kohde tarkastettiin vuoden 2023 inventoinnissa silmämääräisesti. Maan pinnalle näkyviä uusia havaintoja ei tehty. Kohde vaikutti olevan ehjä.

Kuva 130. Navettakankaan asuinpaikka lännestä kuvattuna. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 131. Navettakangas muinaisjäännösalue ja -piste. Tekijä: Taneli Leinonen.

42. Kiikeli (1866)

Kiinteä muinaisjäännös

Muut nimet: Kiikelin hylky

Tyyppi: alusten hylyt, hylyt (puu)

Ajoitus: historiallinen, 1600-luku

N 7210913 E 427331

Korkeus:

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Aimo Kehusmaa tutkimus 2000; Juhani Turpeinen ilmoitus 2000

Oulun kaupungin alueella Kiikelin saaren länsirannalla sijaitsee tuhoutunut puualuksen hylky, joka on hajonnut kappaleiksi uimarannan ruoppauksen ja aallonmurtajan rakentamisen yhteydessä. Ruoppauksessa rannalle nostettiin 5 kpl kylkikaaren puolikkaita, osa sikokölistä ja kaksi pohjatukkia. Alus on ollut limisaumainen ja männystä rakennettu.

Hylky löytyi puistonrakennustöiden yhteydessä tehdyssä ruoppauksessa vuonna 2000. Pentti Zetterberg Joensuun Yliopistosta on tehnyt dendrokronologisen ajoituksen 2001; ajoitettavia näytteitä otettiin viisi, joissa kaikissa lustosarja päättyi 1600-luvulle. Puun kaatoajankohta on talvikausi 1678–1679, joten alus lienee rakennettu 1680-luvun alussa. Hylky on täysin tuhoutunut. Valokuvia Kiikelin hylkytutkimuksista on Pohjois-Pohjanmaan museossa (valok. Aimo Kehusmaa v. 2000).

Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2023 inventoinnissa.

43. Pyöriäsuo Metsokangas (564010037)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: asuinpaikat, kivirakenteet, rakkakuopat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

N 7203363 E 432273

Korkeus: Z/m mpy alin: 25,00

Z/m mpy ylin: 26,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: KM 38873:1–383, 34493:1-133, KM 32808:1-22, KM 23527:1-7

Aiemmat tutkimukset: Johanna Seppä kaivaus 2011; Vesa-Pekka Herva koekaivaus 2004; Janne Ikäheimo inventointi 2001; Helena Taskinen inventointi 1986

Asuinpaikka on sijainnut laajan moreeniharjanteen laen koillisreunalla. Maaperä alueella on hiekkaa. Paikalla kasvoi aikaisemmin osin aukkohakattua mäntymetsää, jonka aluskasvillisuutena oli variksenmarjaa, puolukkaa, sammalta ja jäkälää. Metsänuudistuksessa rikkoutuneen maan pinnalla havaittiin inventoinnissa 1986 kvartsi-iskoksia n. 20 x 15 m laajalla alueella. Inventoinnissa 2001 ja siihen liittyneessä koekuopituksessa havaittiin, että asuinpaikan itäreuna noudattelee sitä sivuavaa, pohjoinen–etelä-suuntaista metsätietä. Kohdetta on vuonna 2004 tutkittu myös koekaivauksin. Asuinpaikalta löytyi kvartsi-iskoksia ja -esineitä sekä Sär 2 -tyypin ns. Anttilan keramiikkaa. Asuinpaikka ajoittuu Oulun seudun rannansiirtymiskronologian sekä löytöjen perusteella varhaismetallikauteen, noin 700–300 eKr.

Asuinpaikka tutkittiin kokonaan Metsokankaan asuinalueen rakennustöiden takia vuonna 2011. Vuoden 2011 kaivauksilla asuinpaikka katsottiin riittävästi tutkituksi. Erilaisen maankäytön takia (metsän muokkaus, erilaiset kuopat, metsätie) se oli vaurioitunut ja tutkimuksellisesti hankala. Selkeitä värjäytyneitä kulttuurimaakerroksia ei todettu, ja löytöaineisto oli vähäinen, koostuen valtaosin kvartseista, jotka pääosin sijoittuivat keskittymiin. Todetut kvartsiesineet olivat pääosin kaapimia (21 kpl). Keramiikkaa (ns. Anttilan keramiikkaa) löytyi vain yksi ilmeisesti aiemmassa kaivauksessa löydettyyn astiaan kuuluva pala. Mitään fysikaalisilla menetelmillä tarkemmin ajoitettavaa, kuten palanutta luuta, ei löytynyt. Tulkinnan mukaan kyse ei ole varsinaisesta asuinpaikasta, vaan mahdollisesti esineiden valmistuspaikasta. Rannansiirtymän ja keramiikan ajoituksen perusteella se ajoittuu varhaismetallikauteen, noin 700–300 eKr.

Vuoden 2023 inventoinnissa alueella todettiin neljä kuoppajäännöstä (ks. taulukko), joista yksi oli muita epämääräisempi (kuoppa 3). Kuopissa oli jätteitä ja puutavaraa. Kuoppa 1 oli jäänyt miltei pihan alle, sillä se oli vain muutaman metrin päässä autokatosrakennuksen seinästä ja välissä oli kapea nurmikaistale. Kuoppien päältä kulki myös polkuja. Mitään uusia vaurioita ei havaittu.

Kuva 132. Kuoppa pohjoisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 133. Yleiskuva pohjoisesta, jossa näkyy 2 kuoppaa. Kuva: Antti Purmonen.

***Taulukko 34**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7203392	432255	2 m	Kuoppa. Kuopassa jätteitä; rakennusjätettä, kantoja. Mahdollisesti osittain tuhoutunut pihan alle.
2	7203377	432267	2 x 2 m vallit 10 cm	Pyöreä kuoppa. Pinta vaurioitunut äestyksessä ja nykyään polku läpi.
3	7203375	432267	2 x 1,5 m	Kuopanne, soikea
4	7203357	432272	2 x 2 x 0,5 m	Kuoppa, pyöreä

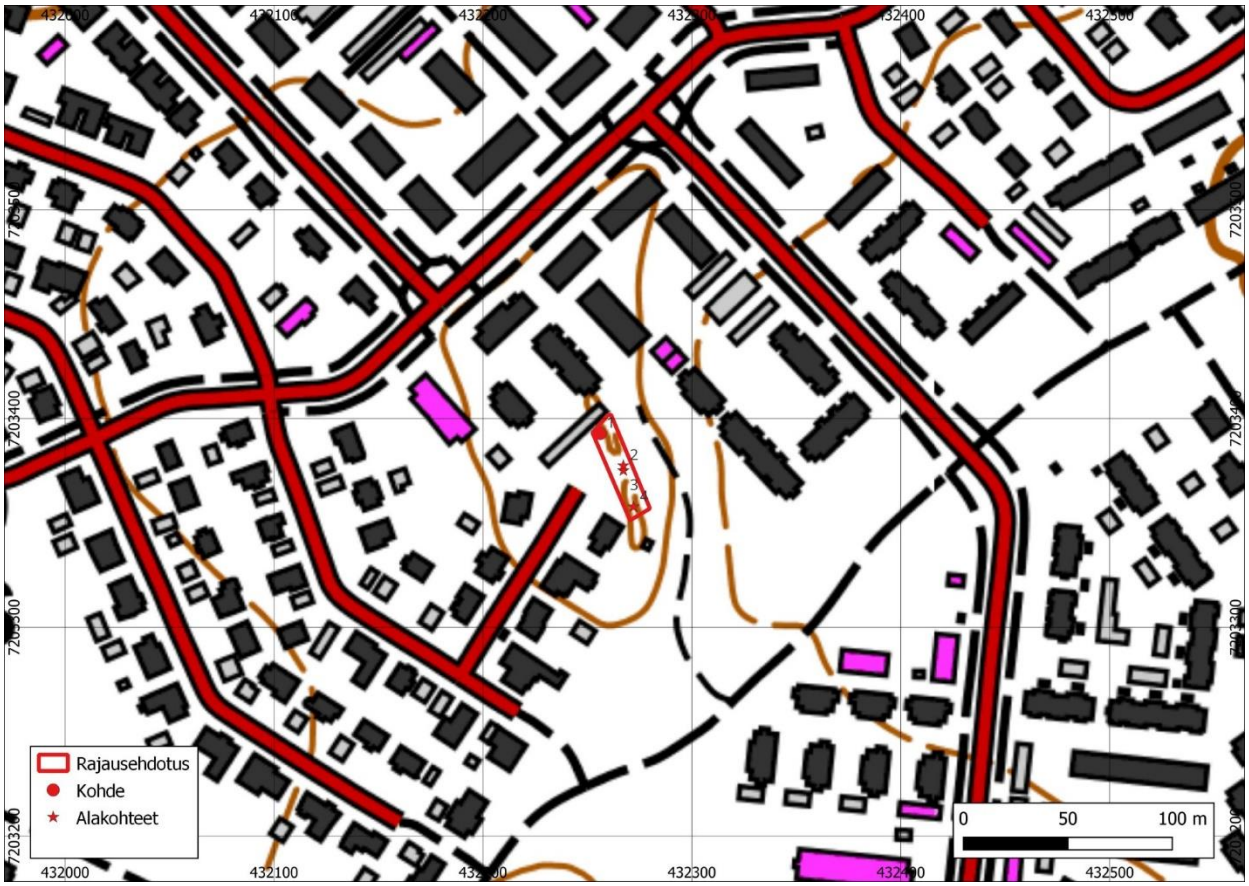

Kuva 134. Pyöriäsuo Metsokankaan kartta ja inventointihavainnot. Tekijä: Taneli Leinonen.

44. Välikangas (564010022)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: hautapaikat, hautaröykkiöt

Ajoitus: rautakautinen, vanhempi roomalaisaika; rautakautinen, nuorempi roomalaisaika; rautakautinen, kansainvaellusaika.

N 7205250 E 430631

Korkeus: Z/m mpy alin: 15,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Teemu Mökkönen tarkastus 2020; M. Mäkivuoti kaivaus 1988; M. Mäkivuoti kaivaus 1987; H. Taskinen inventointi 1985; P. Purhonen tarkastus 1978

Valtatie 4:n itäpuolella Kaakkurin asutusalueen keskellä olevalla moreeniharjanteella sijaitsee rautakautinen kalmisto. Tutkimuksissa on todettu, että neljä röykkiötä kätkivät sisäänsä yhteensä 12 hautausta, joista kaksi oli polttohautausta. Kohde ajoittuu lähinnä keskiselle rautakaudelle, n. 150–500 jKr. Rautaisten aseiden lisäksi saatiin talteen rengaskoruja, erilaisia heloja, pinsetit, luukampoja ja -kärkiä sekä Sär 2 -keramiikkaa. Röykkiöt on ennallistettu ja alue on nykyään puistona. Kohteeseen on ollut opastaulu tekeillä 1990-luvun lopulla–2000-luvun alussa.

Vuoden 2023 inventoinnissa röykkiökohde tarkastettiin, eikä muutoksia havaittu. Alueella näkyy siellä täällä muutamia irtokiviä, jotka voivat olla peräisin röykkiöistä. Itse röykkiöt näyttivät samanlaisilta kuin aiempien inventointien ja tarkastusten raporteissa. Muinaismuistolaatta oli sotkettu spraymaalilla. Alueen ulkopuolella oli myös muutamia irtokiviä, jotka voivat olla röykkiöistä irrotettuja.

Aivan alueen itäkoillisella rajalla havaittiin kasvillisuuspoikkeama, jossa varpukasvit puuttuvat. Siinä kasvoi pelkkää sammalta, ja sammalen alla näyttää olevan ympärisöä runsaammin kiviä. Kyseessä on kuitenkin todennäköisesti luontainen poikkeama.

Kuva 135. Röykkiö (1) lännestä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 136. Isoin röykkiö (2) lounaasta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 137. Halkaisijaltaan 4 m röykkiö (3) pohjoisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 138. Poikkeama kasvillisuudessa lännestä kuvattuna. Kuva: Antti Purmonen.

***Taulukko 35**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7205265	430644	5 x 3,5 x 0,7 m	Röykkiö. Kivet päänkokoisesta > 60 cm
2	7205257	430642	10 x 6 x 0,35 m	Röykkiö. Kivet 10–50 cm
3	7205264	430656	4 x 0,5 m	Röykkiö. Kivet päänkokoisia
4	7205254	430659	4 x 0,3–0,4m	Röykkiö. Kivet pääkokoisia > hevosenpää

Kuva 139. Välikankaan kartta ja alakohteet muinaisjäännösrekisterin mukaisesti. Tekijä: Taneli Leinonen.

45. Vesalanmäki N (1000020377)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan, että kohde uudelleen rajataan

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat

Ajoitus: ajoittamaton

N 7216686 E 434550

Korkeus: Z/m mpy alin: 27,00

Z/m mpy ylin: 29,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Mika Sarkkinen tarkastus 2012

Vesalanmäen pohjoispuolisen kankaan luoteisen kivikkolaen länsipuolella on vierekkäin ja noin viiden metrin päässä toisistaan itä–länsisuuntaisesti kaksi keittokuoppaa, joiden halkaisija on noin 2 m ja syvyys 40 cm. Kolmas, hieman epämääräinen, keittokuopaksi tulkittu kuoppa on näistä noin 110 m luoteeseen.

Vuoden 2023 inventoinnissa havaittiin luoteisimman kuopan itäpuolella, siitä noin 12 metrin päässä, vastaavanlainen kuoppajäännös, joka voitaneen tulkita keittokuopaksi. Alueen rajausta esitetään muutettavaksi alla olevan kohdekartan mukaiseksi.

Kuva 140. Keittokuoppa (1) lännestä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 141. Uusi kuoppajäännöshavainto (4) luoteesta. Kuva: Antti Purmonen.

***Taulukko 36**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7216690	434555	2 x 0,4 m	Kuoppa
2	7216694	434553	2 x 0,4 m	Kuoppa
3	7216774	434495	1,5 x 0,35 m	Kuoppa
4	7216779	434506	2 x 0,35 m	Kuoppa muinaisjäännösalueen ulkopuolella

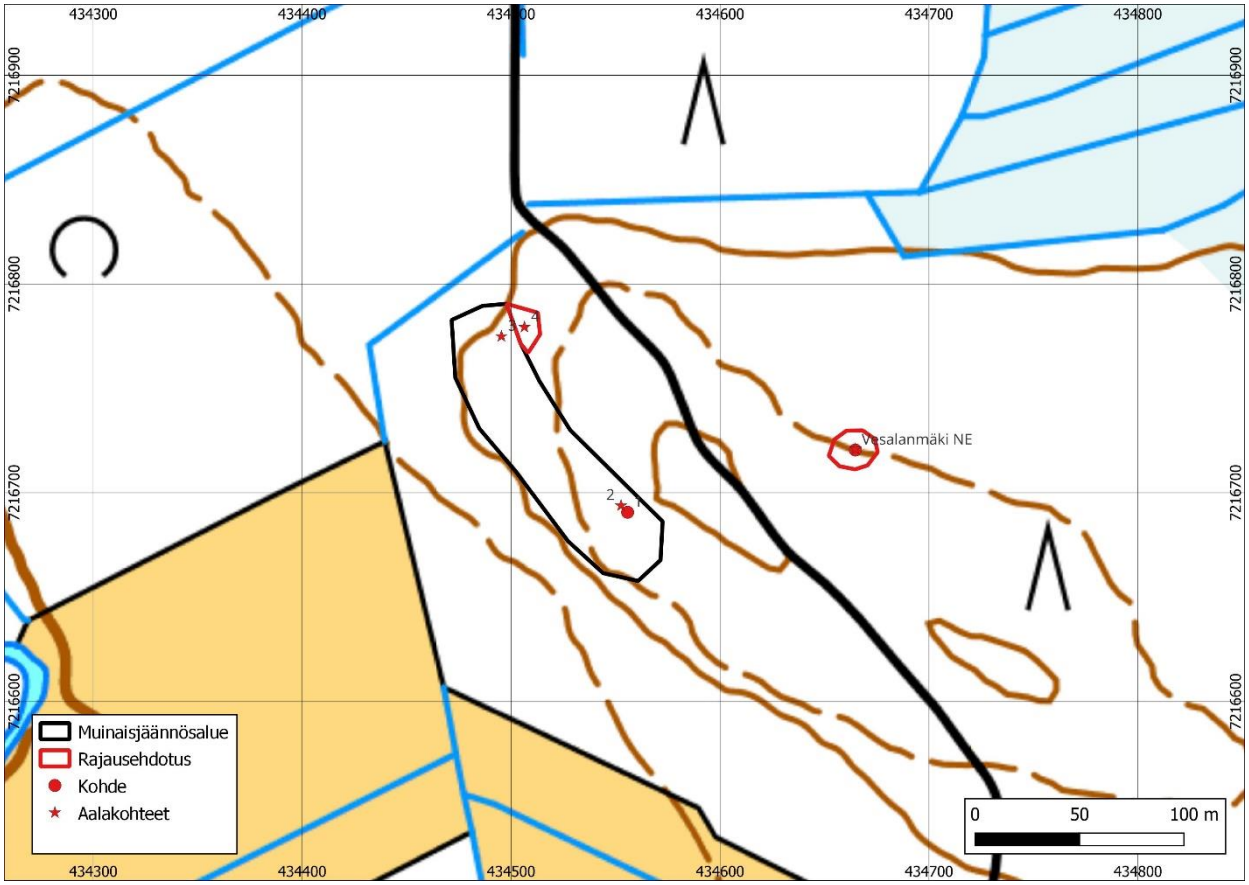

Kuva 142. Vesalanmäki N:n muinaisjäännösalue, kohde, alakohteet ja rajausehdotus. Idässä näkyy Vesalanmäki NE -muinaisjäännös. Tekijä: Taneli Leinonen.

46. Plaatansaari (1000020378)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, pajat

Ajoitus: historiallinen

N 7211155 E 428115

Korkeus: Z/m mpy alin: 5,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Terhi Tanska valvonta 2015; Mika Sarkkinen tarkastus 2012

Kohde sijaitsee Oulun tuomiokirkosta noin 200 metriä pohjoisluoteeseen.

Plaatansaaressa vuosina 1614–1638 toiminut Oulun linnan pajarakennus ja viilaustupa oli aikanaan Suomen ensimmäinen ja ainoa kivääri- eli asetehdas kaira- eli poramyllyineen. Nykyisin puistona olevalla alueella on vanhojen karttojen mukaan ollut kaupunkilaisten aittoja vuoden 1820 vaiheille. Aitat on merkitty vielä vuoden 1824 karttaan, mutta on mahdollista, että se kuvaa näiltä osin vuoden 1822 paloa edeltävää tilannetta. Vuoden 1839 kartassa alue on puistoa. Saaren eteläreunan korkeimmalla alueella hahmottuu yhä mahdollisia rakennusten paikkoja.

Vuoden 2023 inventoinnissa kohteen todettiin säilyneen ennallaan eikä uusia vaurioita havaittu.

Kuva 143. Plaatansaaren kartta ja muinaisjäännösalueen sijainti. Tekijä: Taneli Leinonen.

47. Parsiaismaa (1000007266)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan, että kohde uudelleen rajataan

Tyyppi: maarakenteet, kuopat

Ajoitus: esihistoriallinen

N 7217033 E 434091

Korkeus: Z/m mpy alin: 30,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Mika Sarkkinen tarkastus 2012; Timo Ylimaunu inventointi 2003

Kalimeenojan itäpuolella, Parsiaismaan korkeimman kohdan kaakkoispäässä, on ainakin kahdeksan keittokuoppaa, joiden halkaisija on 2–4 m ja syvyys 60–65 cm. Kuopat ovat noin 150 x 50 metrin laajuisella alueella. Kaksi kuopista on kankaalle kaakosta johtavan tien pohjoispuolella ja tien kanssa risteävien polkujen itäpuolella. Loput ovat näiden kohdalla tien eteläpuolella ja hieman näistä länteen. Koepistoissa löytyneen hiilen ja palaneiden kivien perusteella kuopat on määritetty keittokuopiksi.

Vuoden 2023 inventoinnissa kohde tarkastettiin. Aiemman kohdekuvauksen perusteella suurin osa kuopista olisi tieuran eteläpuolella, mutta siellä havaittiin vain kaksi selkeää kuoppaa ja yksi epämääräisempi kuoppa, joka sekin saattaa olla keittokuoppa. Koska rakenne sijaitsee muinaisjäännösalueella, sitä ei tutkittu tarkemmin. Kuusi kuoppaa on tien pohjoispuolella, ja sen vuoksi myös aluerajaus esitetään muutettavaksi alla olevan kartan mukaiseksi, sillä kaksi kuoppaa ei osu aiemmin määritellylle muinaisjäännösalueelle.

Parsiaismaan läpi kulkevaa tietä risteävän polun länsipuoli on suurimmilta osin tuhoutunut soranotossa, luultavasti jo ennen aiempia tutkimuksia, mutta polun itäpuoli on lähes luonnontilainen.

Kuva 144. Parsiaismaan suurin keittokuoppa (5) etelästä. Kuva: Taneli Leinonen.

***Taulukko 37**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7217045	434217	2 x 0,5 m	Kuoppa
2	7217043	434207	2 x 2 x 0,6 m	Kuoppa
3	7217035	434165	3 x 2,5 x 0,7 m	Kuoppa
4	7217034	434161	2,5 x 0,7 m	Kuoppa
5	7217051	434157	4,5 x 3,5 x 1 m	Kuoppa
6	7217057	434156	4 x 3,5 x 0,8 m	Kuoppa
7	7217093	434104	3 x 2,5 x 0,6	Kuoppa
8	7217031	434090	2 x 1,5 x 0,5 m	Kuoppa, epämääräinen
9	7217101	434057	2,5 x 2 x 0,5 m	Kuoppa

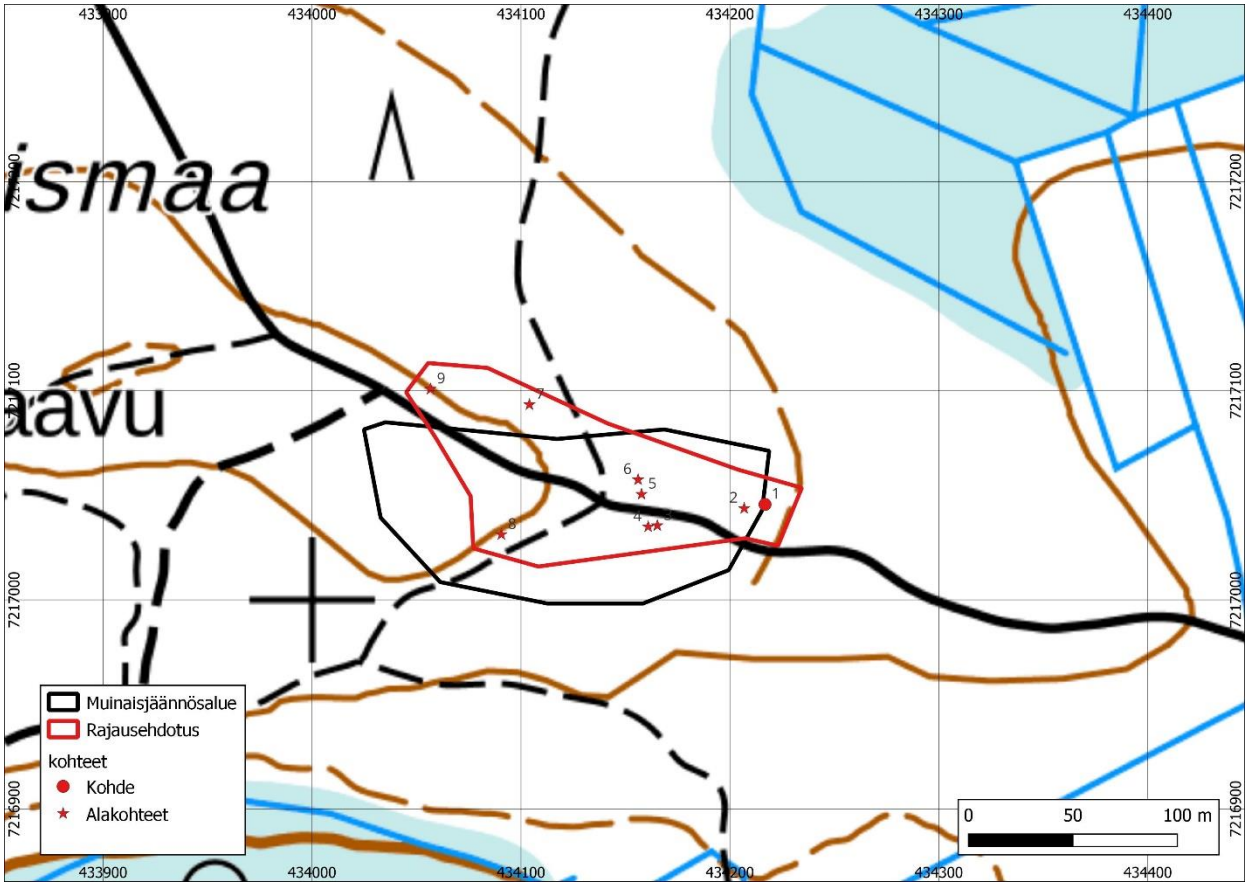

Kuva 145. Parsiaismaan muinaisjäännösalue, kohde, alakohteet ja rajausehdotus. Tekijä: Taneli Leinonen.

48. Kalikkakangas E (1000021185)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan, että kohde rajataan uudelleen

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: historiallinen

N 7217341 E 432504

Korkeus: Z/m mpy alin: 21,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Mika Sarkkinen tarkastus 2012

Kohde sijaitsee Kalimeenojan länsipuolella, Kalikkakankaan ja Myllykoskenkankaan välisen suonlahdelman länsirannalla, pienen ojan länsipuolella. Paikalla on maastokartalle merkitty tervahauta. Kyseessä kuitenkin on neliömäisen multapenkkarakennuksen pohja, jonka ala on noin 7 x 7 m.

Oviaukko on kohti idässä olevaa suota. Multapenkka on lapioitu penkan ulkoreunalta ja rakenteen sisältä. Penkan leveys on noin metri ja korkeus n. 0,8–1 m. Asuinrakennuksesta ei ole kyse, mutta tarkempaa käyttötarkoitusta ei ole voitu päätellä. Rakenteen sisällä, sen pohjoisreunalla, kasva arviolta noin satavuotias mänty.

Kohde tarkastettiin inventoinnissa 2023 ja sen voitiin todeta säilyneen ennallaan.

Kuva 146. Asumuksen oviaukko idästä. Kuva: Antti Purmonen.

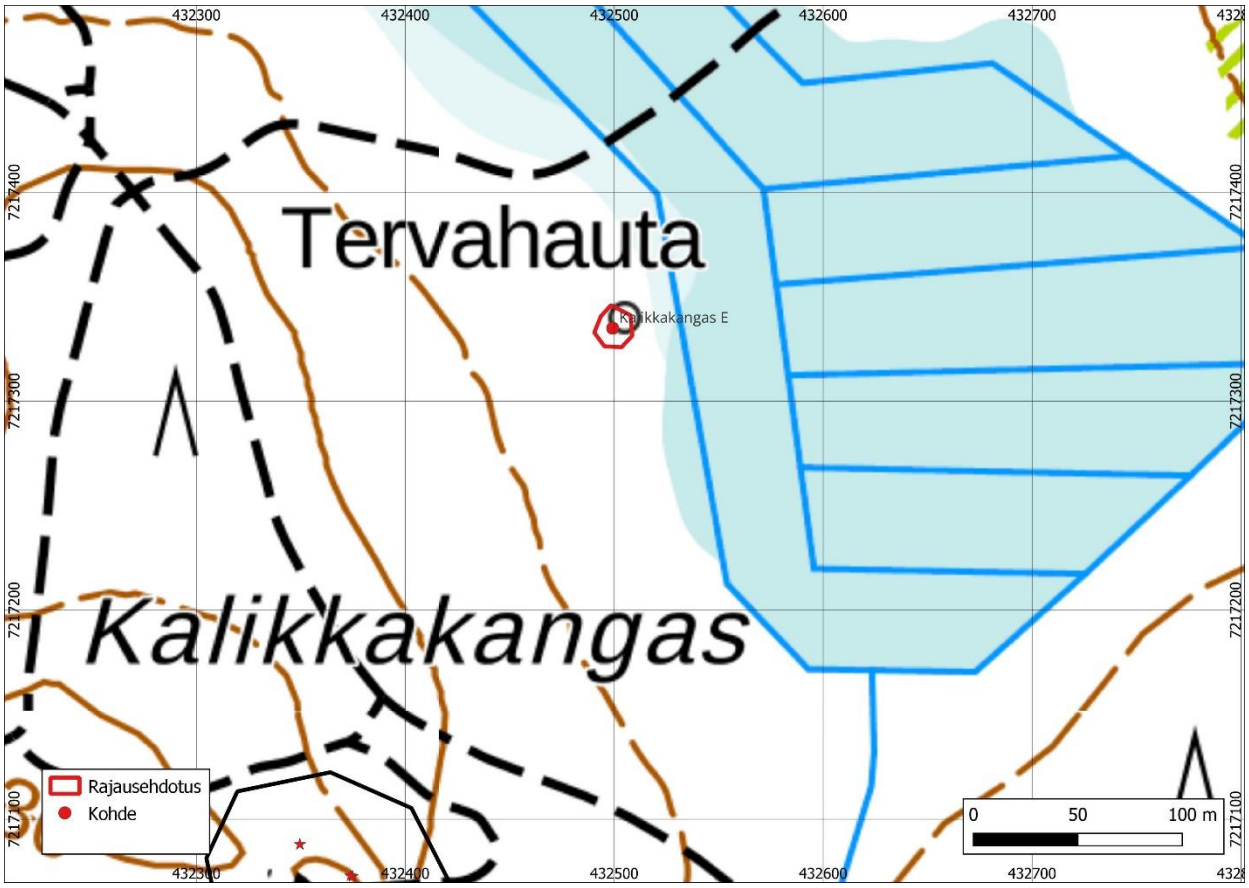

Kuva 147. Kalikkakangas E:n kartta ja uusi rajausehdotus. Tekijä: Taneli Leinonen.

49. Myllykoskenkangas S (564010043)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: esihistoriallinen

N 7217410 E 433025

Korkeus: Z/m mpy alin: 22,50

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Timo Ylimaunu inventointi 2003; P. Krankka tarkastus 1991

Kohde sijaitsee Kalimeenojan länsipuolella lähellä Haukiputaan rajaa olevan Myllykoskenkankaan kaakkoisosassa, kankaan eteläisen laen itäpuolitse johtavan metsätien ja Kalimenojan välissä. Paikalla on yksi röykkiö, kooltaan n. 6,5 x 3,5 m. Osin sammalen peittämän röykkiön muoto on hieman epämääräinen ja kyseessä voi olla hajotettu kiuas.

Kohde tarkastettiin vuoden 2023 inventoinnissa ja sen todettiin olevan erittäin sammaloitunut. Kohde on kuitenkin kohtalaisen hyvässä kunnossa. Röykkiön kaakkoispäädystä on lähtenyt yksi kivi paikaltaan.

Kuva 148. Röykkiö etelästä. Kuva: Antti Purmonen.

***Taulukko 38**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7217406	433026	6–7 x 3,5 x 0,4 m	Röykkiö, sammaloitunut

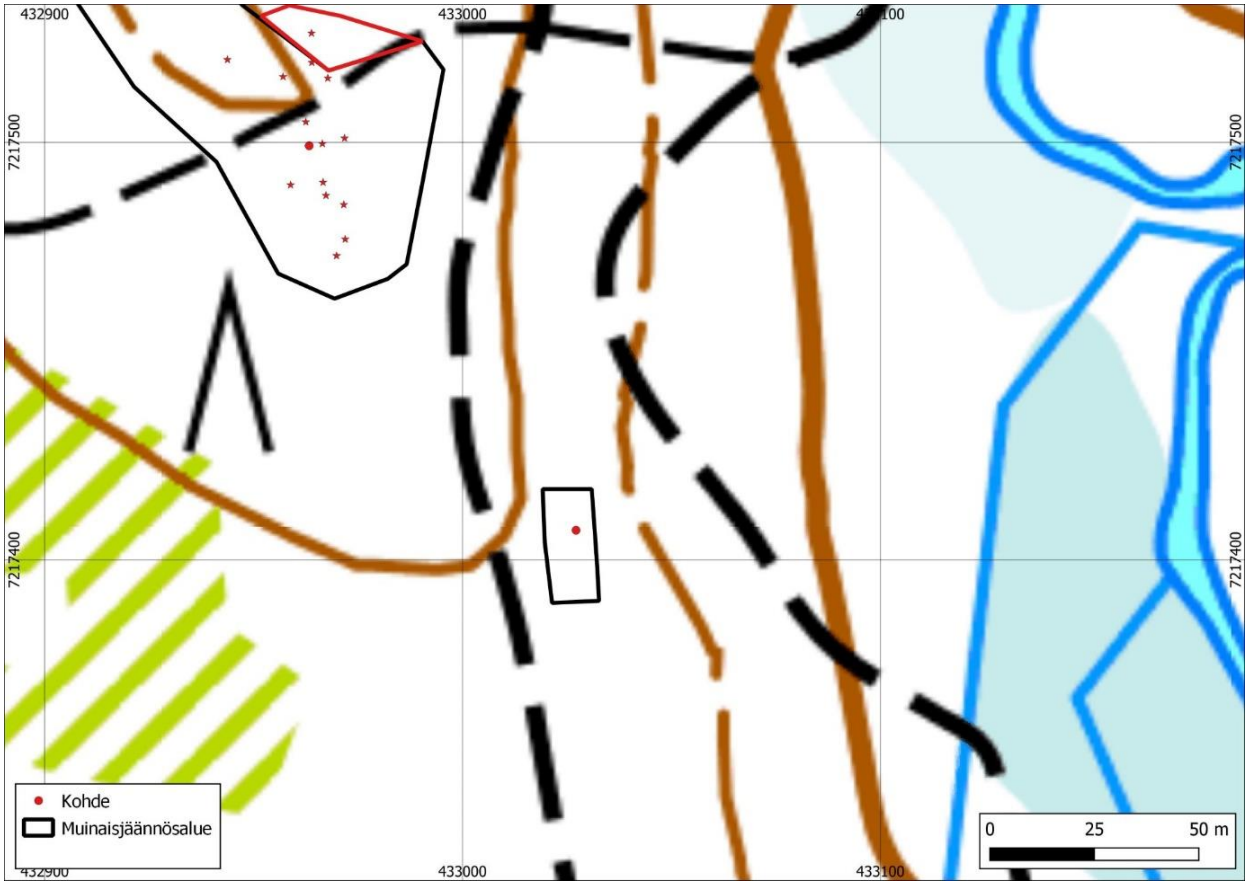

Kuva 149. Myllykoskenkangas S:n kartta. Luoteessa näkyy Myllykoskenkangas SSW:n muinaisjäännösaluetta. Tekijä: Taneli Leinonen.

50. Letonniemi (1000020966)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: alusten hylyt, hylyt (puu)

Ajoitus: historiallinen, 1800-luku

N 7215081 E 424997

Korkeus:

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Mika Sarkkinen ja Aimo Kehusmaa tarkastus 2010

Löytöpaikka sijaitsee Toppilansalmen pohjoispuolella Taskilan jätevedenpuhdistamon aluetta rajaavan aidan luoteiskulmasta satakunta metriä luoteeseen Letonniemen suojelualueen eteläpuolelle. Kohde sijaitsi pienen, rannanpuolelta kaislikon rajaaman poukaman pohjoisrannalla kaislikon reunassa. Poukama, samoin kuin poukaman merenpuoli varsin pitkälle, vaikutti tasaisen matalalta. Paikoin pehmeässä hiekkapohjassa oli matalan veden aikaan pinnan yläpuolelle ulottuvia kiviä.

Oulun Hahtiperän satama mataloitui maannousun myötä ja 1700-luvun alussa pohdittiin paitsi uuden sataman paikkaa myös kaupungin siirtoa. Vuonna 1724 Oulujoki yllättäen avasi uuden väylän avomerelle synnyttäen Toppilansalmen. Salmea käytettiin kulkureittinä vanhaan satamaan, mutta suojaisuutensa vuoksi se soveltui mainosti myös uudeksi satamaksi. Sitä, mistä hylky löytöpaikalleen oli kulkeutunut, ei luonnollisestikaan voida tietää, mutta se ajoittuu aikaan, jolloin kaupungin satama oli jo pitkään ollut Toppilansalmessa. Mahdollista on, että kyseessä on vanhuuttaan sataman läheiselle matalikolle hylätty jahti.

Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2023 inventoinnissa.

51. Myllykangas (564010026)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan kohteen rajausta

Tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt, työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat

Ajoitus: esihistoriallinen

N 7217773 E 432986

Korkeus: Z/m mpy alin: 23,00

Z/m mpy ylin: 25,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Mika Sarkkinen tarkastus 2012; Riikka Harjula, Minna Lehtola, Mirette Modarress-Sadeghi ja Heidi Pelkonen kaivaus 2004; Timo Ylimaunu inventointi 2003; Eija Ojanlatva ja Timo Ylimaunu tarkastus 1996; Helena Taskinen inventointi 1986; E. Sarasmo kaivaus 1951

Kohde sijaitsee Kalimeenojan länsipuolella olevan Myllykoskenkankaan koillisosassa moreenikankaan pohjoislaen kaakkoispuolella, loivasti koilliseen viettävällä rinteellä. Alueella on kaikkiaan seitsemän röykkiötä, joista neljä röykkiötä on tiiviissä jonomaisessa ryhmässä, yksi röykkiö on näistä 150 m koilliseen, yksi 70 m pohjoiseen ja yksi noin 30 m etelään.

Kaksi röykkiöistä on aiemmin tutkittu, mutta löytöjä ei ole tullut. Kesällä 2012 kohteessa olleen tiedotustaulun mukaan kohde on entisöity ja kunnostettu kaivausten jälkeen. Alueen äestäminen vaikuttaa tapahtuneen tämän jälkeen, mihin myös alueen kasvusta viittaa. Äestysurat olivat kasvaneet umpeen, joten mahdollinen asuinpaikka jäi löytymättä.

Vuoden 2023 inventoinnissa havaittiin alueella edelleen kohdekuvauksessa mainitut äestysvauriot. Alueen taimikko oli osin harventamatta ja varsin tiheää. Tämä hankaloitti kuoppien havainnointia. Röykkiökohteet vaikuttivat olevan aiemmin mainitussa kunnossa.

Alueella havainnoitiin yhteensä viisi kuoppajäännöstä, joiden sijainnit näkyvät karttaleikkeessä ja taulukossa alla. Kaksi havaittua kuoppaa on aiemmin tuntemattomia ja saattavat olla myös esihistoriallisia. Niihin ei kuitenkaan kajottu kuoppien sijaitessa kiinteällä, joskin rajaamattomalla, muinaismuistoalueella.

Toinen aiemmin tuntematon kuoppa sijaitsee noin 10 m eteläisimmän röykkiön pohjoispuolella ja toinen saman verran koilliseen pohjoisimmasta röykkiöstä. Alue ehdotetaan rajattavaksi alla olevan kartan mukaisesti – aiemmin kohdetta ei ole rajattu.

Kuva 150. Röykkiö (1) lännestä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 151. Röykkiö (5) etelästä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 152. Röykkiö (7), jonka keskellä on syvennys kuvattuna lounaasta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 153. Röykkiö (11) pohjoisesta. Kuva: Antti Purmonen.

***Taulukko 39**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7217745	432995	5 x 5 x 0,2 m	Röykkiö
2	7217757	432996	1,2 x 0,2 m	Kuoppa, epämääräinen
3	7217759	432980	3 x 0,6 m	Kuoppa
4	7217764	432978	2,4 x 0,5 m	Kuoppa
5	7217772	432991	4,5 x 3 x 0,4 m	Röykkiö
6	7217782	432995	5 x 4 x 0,5 m	Röykkiö
7	7217784	432997	4 x 3 x 0,3 m	Röykkiö, keskuskuoppa
8	7217787	433000	5 x 2,5 x 0,3 m	Röykkiö
9	7217802	433014	2 x 0,4 m	Kuoppa
10	7217850	433009	6 x 4 x 0,6 m	Röykkiö
11	7217868	433091	6,5 x 0,7 m	Röykkiö, pyöreä
12	7217876	433097	1,5 x 0,3 m	Kuoppa

Kuva 154. Myllykangas kohde, alakohteet ja rajausehdotus. Tekijä: Taneli Leinonen.

52. Hupisaaret (1000027877)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: kulkuväylät, veneenvetomöljät

Ajoitus: historiallinen, 1800-luku

Tarkenne: vetomöljä

N 7211538 E 428259

Korkeus: Z/m mpy alin: 23,00

Z/m mpy ylin: 25,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Mika Sarkkinen tarkastus 2021; Timo Ylimaunu inventointi 2001

Tervaveneiden vetotie eli möljä sijaitsee Hupisaarten länsiosassa Oulujoen suistosaaressa Ainolan puiston luoteisosassa.

Möljä on vanhojen karttojen perusteella ollut alkuaan 300–400 m pitkä, mutta on itäosiltaan tuhoutunut. Parhaiten säilynyt noin 130 m osuus on möljän länsiosassa. Kyseessä on leveimmillään noin 6–7 m leveä lohkokivistä kylmämuurattu osin tasapintainen kivimuuri. Möljän pintakivet on kiinnitetty toisiinsa rautatangoilla.

Kartta-aineiston perusteella möljä on ollut olemassa viimeistään vuonna 1831. Siitä on myös aikalaispiirros Z. Topeliuksen teoksessa "Finlandsframställdt i teckningar (Helsingfors 1845).

Vuoden 2023 inventoinnissa kohteen todettiin olevan ennallaan.

Kuva 155. Vetomöljä pohjoisesta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 156. Hupisaaren kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

53. Kuusisaari (1000028111)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: teollisuuskohteet

Ajoitus: historiallinen, 1700-luku

N 7211846 E 427365

Korkeus: Z/m mpy alin: 2,50

Z/m mpy ylin: 5,00

Löydöt:

Aiemmat löydöt: KM 41092 Asuinpaikkalöytöjä

Aiemmat tutkimukset: Esa Mikkola koekaivaus 2016; Mika Sarkkinen tarkastus 2013

Oulujoen suistossa olevalla Kuusisaarella. Saaren länsipää pohjoisrannalla on historiallisen ajan (1778) pikipolttimo. Paikalla on todettu kaksi säilynyttä pikipannun pohjaa, yksi kuoppa ja mahdollisia rakennuksen perustuksia. Varsinainen pikipolttimo sijaitsee saaren pohjoisrannan ja rannan suuntaa noudattelevan tien välissä saaren kärjessä olevasta pienestä mökistä/vajasta noin 35 metriä kaakkoon. Paikalla on kaksi vierekkäistä kuoppaa noin 10 metrin päässä toisistaan. Kyseessä ovat matalan vallin ympäröimät kuopat, joiden halkaisija on 4–5 metriä. Ilmeisesti näihin liittyvä kiveys/kivijalka/kivijalan osa (1) erottuu kuoppakaksikon luoteispuolella. Lisäksi alueella on kellarimainen kuoppa sekä epämääräisiä mahdollisia rakennuksen pohjia. Osa alueen rakenteista on joko tuhoutunut tai peitetty täytemaalla.

Vuoden 2023 inventoinnissa kohde vaikutti olevan ennallaan. Muinaisjäännöspisteen lähellä havaittiin myös maasta paljastunutta pikeä, joka lienee peräisin tästä polttimosta.

Kuva 157. Kuusisaaren pikipolttimon kuoppa lounaasta. Kuva: Taneli Leinonen.

***Taulukko 40**. Vuoden 2023 inventoinnin havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7211847	427365		Mj-rekisterin mukainen keskipiste

Kuva 158. Kuusisaaren kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

54. Oulun tuomiokirkko (1000034326)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: hautapaikat, hautausmaat, hautapaikat, kirkkohaudat, kirkkorakenteet, kirkonpaikat

Kiinteistötunnus: 564-1-23-1

Osoite: Kirkkokatu 3, 90100 Oulu

Ajoitus: historiallinen

N 7210953 E 428168

Korkeus:

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: KM 2002079: 1-200, KM 2002078: 1-50

Aiemmat tutkimukset: Aimo Kehusmaa ja Mika Sarkkinen kaivaus 2002; Marika Hyttinen valvonta 2002; Teija Oikarinen kartoitus 2002; Aimo Kehusmaa kaivaus 1996; Markus Hiekkanen tarkastus 1996

Nykyisen tuomiokirkon paikalla on 1600-luvun alussa sijainnut kirkko, jolla on puolestaan ollut edeltäjä tai useampia jo 1500-luvun puolella. 1600-luvun kirkko on sijoittunut vain osittain nykyisen tuomiokirkon kanssa samalle kohdalla karttavertailun perusteella. Lisäksi sen suunta on poikennut nykyisen, alunperin 1770-luvulla rakennetun tuomiokirkon suunnasta. Kirjallisten lähteiden perusteella on arvioitu, että Oulussa kirkon lattian alle olisi haudattu yli 2000 henkeä. Luita onkin kirkon lattian alta ilmeisesti poistettu tai hautauksia on tehty tiiviisti päällekkäin.

Vuoden 2023 inventoinnissa kirkon todettiin olevan päällisin puolin hyvässä kunnossa.

55. Kalikkakangas SE (1000040187)

Kiinteä muinaisjäännös – ehdotetaan, että kohde rajataan uudestaan

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat

Ajoitus: rautakautinen, esiroomalainen aika

N 7217084 E 433013

Korkeus: Z/m mpy alin: 22,50

Löydöt:

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Timo Sepänmaa ja Janne Soisalo inventointi 2020

Tasaisen, muuten kivikkoisen kankaan itäosassa sähkölinjan alla on noin 70 m x 30 m laaja alue, joka on lähes kivetöntä hiekkaa. Tällä alueella on todettu 19 selvästi erottuvaa pyöreää tai soikeahkoa kuoppaa, halkaisijaltaan 1,5–3 m, syvyydeltään 0,25–0,6 m. Osassa erottuu enemmän tai vähemmän selvät noin metrin levyiset reunavallit – osassa ei. Kahteen kuoppaa on tehty koekuoppa, joiden sekä muihin kuoppiin tehtyjen koepistojen, perusteella kyse on keittokuopista. Nykyinen huoltotie, joka kulkee linjan pohjoislaitaa, kulkee muutaman kuopan yli ja on peittänyt osittain ainakin yhtä kuoppaa.

Inventoinnissa 2023 havaittiin, että alueella oli hakattu voimalinjan alustaa molemmin puolin linjaa hiljattain. Lisäksi linjalle oli ajettu hiekkaa ja rakennettu uuden tolpan perustuksia. Koko muinaisjäännös sijaitsee linjan alla ja osittain se ulottuu myös päätehakatulle osuudelle. Muinaisjäännösalueelta havaittiin 16 kuoppaa. Niiden lisäksi aluerajauksen länsipuolelta todettiin neljä uutta kuoppajäännöstä. Muinaisjäännösaluetta ehdotetaan täten rajattavaksi uudelleen alla olevan karttaleikkeen mukaisesti.

Kuva 159. Keittokuoppa kaakosta. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 160. Keittokuoppa (3) luoteesta. Kuva: Antti Purmonen.

***Taulukko 41**. Vuoden 2023 inventoinnin havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7217117	432993	2,5 x 0,5 m	Kuoppa
2	7217104	432978	2,5 x 0,4 m	Kuoppa
3	7217101	432983	3 x 0,6 m	Kuoppa
4	7217104	432992	3 x 2 x 0,5 m	Kuoppa
5	7217103	432997	1 x 0,3 m	Kuoppa
6	7217109	432996	2,5 x 0,4 m	Kuoppa
7	7217105	432999	1 x 0,3 m	Kuoppa
8	7217103	433002	2,5 x 0,5 m	Kuoppa
9	7217103	433004	3 x 2,5 x 0,5 m	Kuoppa
10	7217102	433012	2,2 x 0,4 m	Kuoppa
11	7217098	433008	2 x 0,3 m	Kuoppa
12	7217095	432995	1,5 x 0,5 m	Kuoppa
13	7217092	433013	2,5 x 0,5	Kuoppa
14	7217089	433003	2 x 0,4 m	Kuoppa
15	7217080	433010	2,5 x 0,4 m	Kuoppa
16	7217076	433006	2,5 x 2 m	Kuoppa
17	7217090	432970	1,5 x 0,4 m	Kuoppa, alueen ulkopuolella
18	7217079	432967	1,2 x 0,35 m	Kuoppa, alueen ulkopuolella
19	7217077	432972	1,5 x 0,3 m	Kuoppa, alueen ulkopuolella
20	7217074	432971	1,5 x 0,4 m	Kuoppa, alueen ulkopuolella

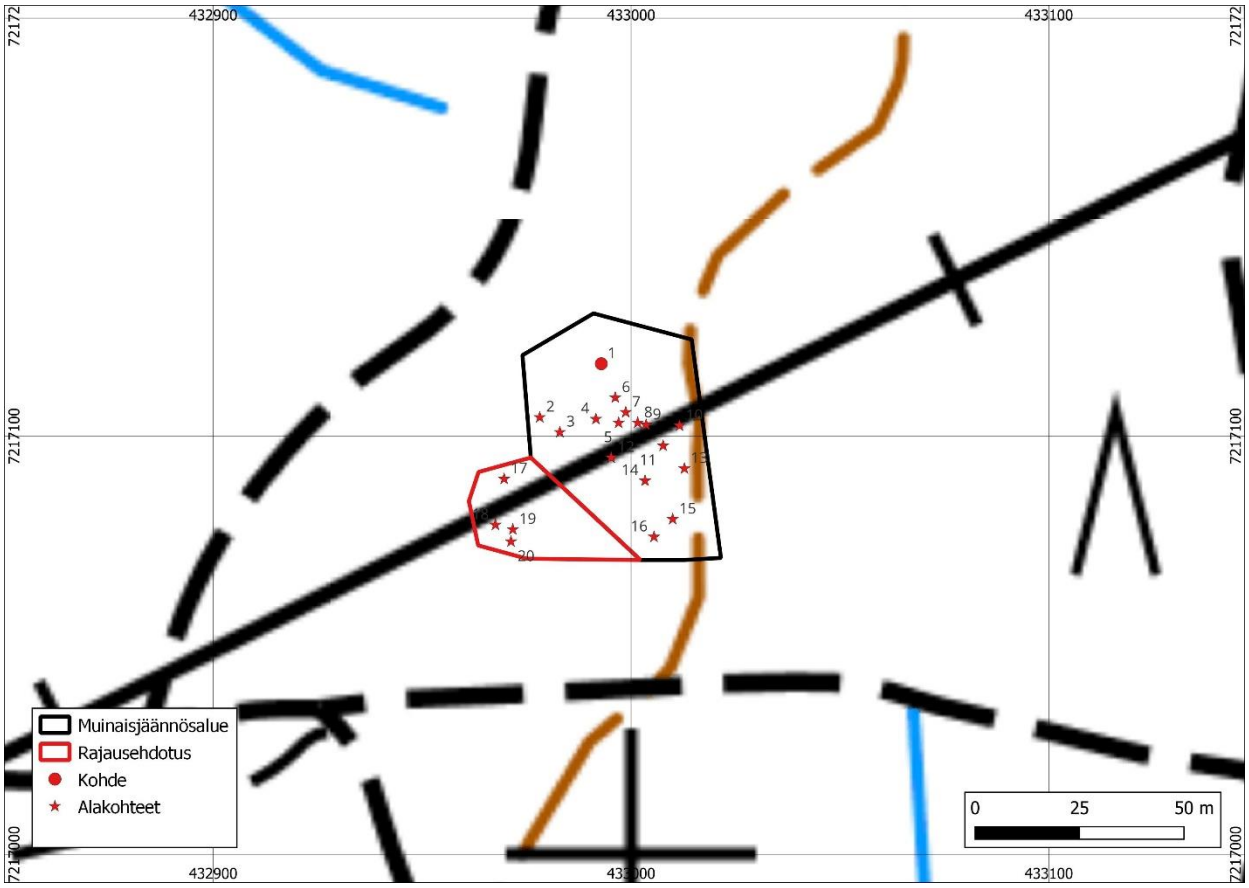

Kuva 161. Kalikkakangas SE muinaisjäännösalue, kohde, alakohteet ja rajausehdotus. Tekijä: Taneli Leinonen.

56. Hahtiperän hylky (1000036870)

Kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: alusten hylyt, hylyt (puu)

Ajoitus: historiallinen, 1600-luku

N 7211050 E 427780

Korkeus:

Löydöt:

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Matleena Riutankoski kaivaus 2019

Löytöpaikka on Oulussa Hallituskatu 1:ssä hotellin pysäköintialueella Pokkisenväylä -vesialueen eteläpuolella. Paikka kuuluu Oulun vanhaan asemakaava-alueeseen.

Parkkipaikan alueen arkeologisen valvonnan yhteydessä 2019 paikalta löytyi alustavasti 1680-luvulle puulustoajoitettu laivan hylky. Täytemaakerrosten alla oleva hylky on suurelta osin tutkittu ja siirretty pois, mutta hylyn osia on vielä maamassojen alla. Lisäksi alueelta on havaintoja vanhoista laituri- tms. rakenteista, joita ei toistaiseksi ole ajoitettu.

Laivanhylystä dokumentoitiin 2019 noin 10,5 metriä pitkä osa. Osan leveys vaihtelee 110 cm:n ja 440 cm:n välillä. Laiva on rakennettu limisaumatekniikalla. Se on ollut tasapohjainen lotja, josta on säilynyt keskiosa. Keula ja perä ovat tuhoutuneet alueen aiemmissa rakennustöissä. Koko jäljellä olevaa osaa ei saatu kaivauksessa 2019 esiin, koska osa hylystä on putken alla ja osa oli 2019 työmaan käytössä olleen tien alla.

Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2023 inventoinnissa.

4.2. Muut kulttuuriperintökohteet

57. Sarvikangas 2 (1000016455)

Muu kulttuuriperintökohde

Tyyppi: taide, muistomerkit, hakkaukset

Ajoitus: historiallinen

N 7209987 E 434989

Korkeus:

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Pekka Tätilä inventointi 2009; Alfred Petrelius inventointi 1890

Huom. rekisteröity inventoinnin 2023 aikana statuksella muu kulttuuriperintökohde.

Kyseessä on ns. Struven ketjun piste, joka on ollut merkintä kivessä. Edellisessä inventoinnissa pisteen on arvioitu tuhoutuneen tien alle. Struve käytti pisteestä nimeä Sarvi-kangas, nykyiseltä maastonimeltään piste on Sarvikangas 2. Piste ei ole osa UNESCO:n maailmanperintökohdetta.

Inventoinnissa 2023 havaittiin Sarvikankaan laella sen läpi koneellisesti raivatun tieuran varrella suurehko kivi, johon oli porattu reikä ja isketty järeä metallitappi. Kivi oli polku-uran luoteispuolella, kivikasassa, noin 10 m länsiluoteeseen muinaisjäännösrekisterin pisteestä. Tämä oletettavasti on alkuperäinen Struven ketjun pisteen merkki, mutta kivi on luultavasti sijainnut aiemmin tieuran kohdalla, josta se on nostettu sivuun.

Kuva 162. Sarvikangas 2:n todennäköisesti alkuperäinen Struven ketjun piste. Kivi on siirretty ilmeisesti pois paikaltaan. Kuva: Antti Purmonen.

58. Kontinkangas (1000043455)

Muu kulttuuriperintökohde

Tyyppi: taide, muistomerkit, tapahtumapaikat, rangaistuspaikat

Ajoitus: Historiallinen, 1900-luku

Muut nimet: Taavetti Lukkarisen hirttopaikan muistomerkki

N 7210302 E 429775

Korkeus: Z/m mpy alin: 25,00

Löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Janne Ikäheimo kaivaus 2014: Kohdetiedot ks. Janne Ikäheimo ja Tiina Äikäs, Taavetti Lukkarisen hirttopuu muistamisen ja perinnöllistymisen paikkana, Suomen museo 2018 (vol 125), s. 90–111.

Keskellä nykyisen Oulun Koulutuskuntayhtymä OSAO:n Kontinkankaan sisäpihaa on maanpetoksesta tuomitun Taavetti Lukkarisen hirttopaikan muistomerkki.

3.11.1916 tapahtuneen teloituksen muistoksi paikalle on vuonna 1935 tehty muistomerkki Oulun seudun rintamamiesyhdistyksen toimesta. Hirttämisessä käytettiin kahden männyn väliin asetettua poikkipuuta.

Kuva 163. Hirttopaikan muistomerkki kuvattuna lännestä. Kuva: Taneli Leinonen.

Muistomerkki on vanhaa, yli 140-vuotiasta (määritys vuonna 2016), mäntyä ympäröivä maalattu rautainen pyöreä aita, joka seisoo matalalla graniittiperustuksella. Ristikkomaisen aidan aukoissa on mustia ristejä ja rautakaiteen päällä on tapahtumasta kertova kuparilaatta.

Muistomerkin männyn kaarnaan on kaiverrettu neljätoista ristiä. joiden koko on keskimäärin 10 x 5 cm. Ristit on kaiverrettu 88–208 cm korkeuteen maanpinnasta. Teloituksen jälkeen paikalle haudattu vainaja on siirretty ja haudattu Oulun hautausmaalle 1917.

Vuonna 2023 todettiin, että muistomerkki on hyvässä kunnossa.

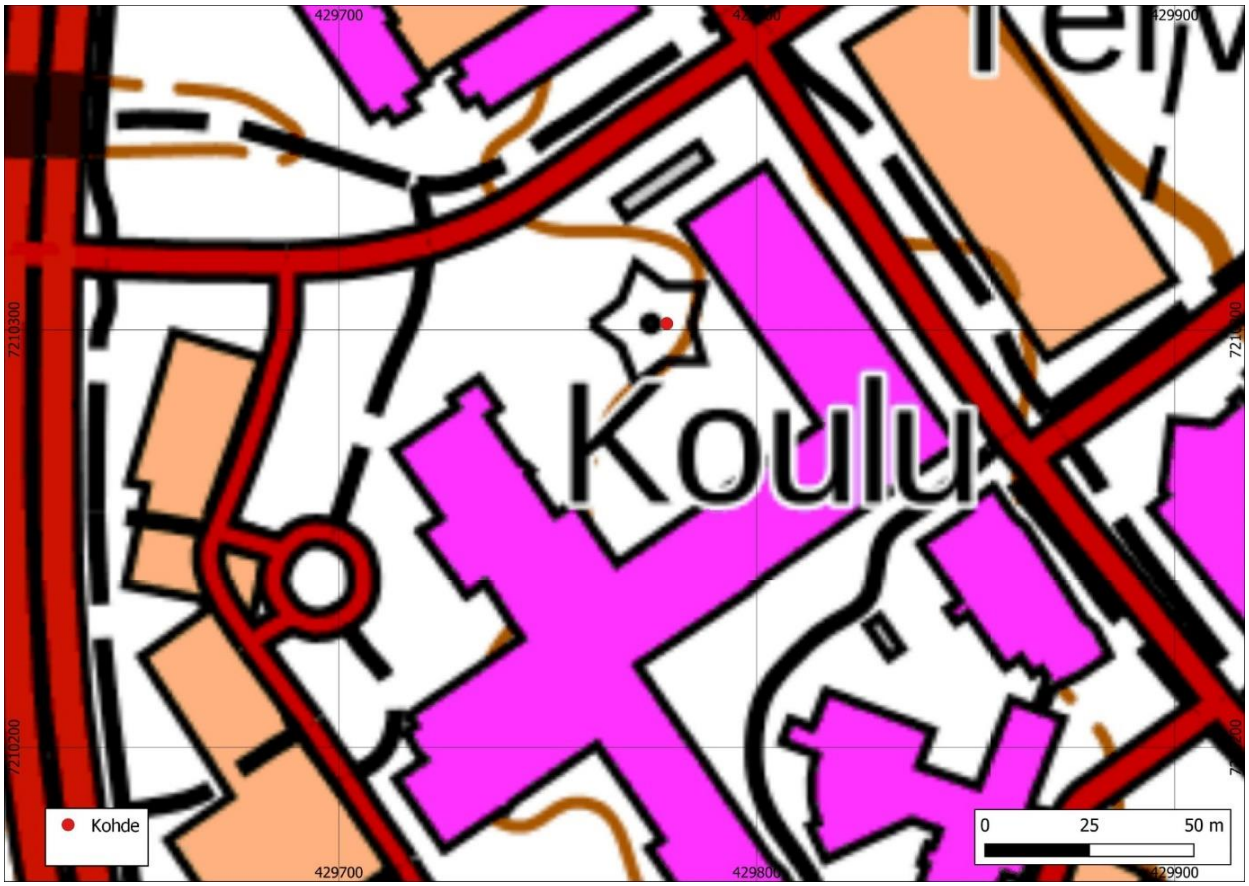

Kuva 164. Kontinkankaan sisäpihalla olevan muistomerkin kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

59. Yrjänäinen (1000037310)

Muu kulttuuriperintökohde

Tyyppi: taide, muistomerkit, tapahtumapaikat

Ajoitus: Historiallinen, 1900-luku

N 7211639 E 430485

Korkeus:

Löydöt:

Aiemmat tutkimukset:

Yrjänäisen talon pihalta on ammuttu Itsenäisen Suomen ensimmäiset tykinlaukaukset 3.2.1918. Paikalla on Suomen Kenttätykistön alkupisteen muistotaulu. Tapahtumaan liittyvä kiinteitä rakenteita paikalla ei tiettävästi ole.

Vuonna 2023 todettiin, että muistomerkki ja kaksi kenttätykkiä ovat hyvässä kunnossa. Pihapiirissä on tykkien ja paaden lisäksi pihapiirissä on tapahtumasta kertova infotaulu.

Kuva 165. Yrjänäisen talon pihan muistomerkki ja tykit ovat hyvässä kunnossa. Kuvattu pohjoisesta joelle päin. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 166. Kartta Yrjänäisen talon muistomerkin sijainnista. Tekijä: Taneli Leinonen.

60. Kaijonharju (1000032093)

Muu kulttuuriperintökohde

Muinaisjäännösrekisterinro: 1000032093

Tyyppi: taide, muistomerkit, hakkaukset

Ajoitus: moderni, II-maailmansota

N 7216062 E 429040

Korkeus: Z/m mpy alin: 15,00

Löydöt:

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Hilkka Heikkilä & Siiri Tolonen inventointi 2004

Kääntöpaikan keskellä on isommasta kivestä halkaistu kivilohkare, jonka korkeus on noin 1,14 m ja leveys 1,4–0,89 m. Lohkareeseen on hakattu katsojasta nähden vasemmalle suunnattu tykki ja sen oikealla puolella kaksi sotilasta. Kuvan alla on teksti: Eldquartier / der 2/Pz.Jg.Abt. / SS-Geb.Div.Nord / im Juli 1942.

Vuoden 2023 inventoinnissa kivi ympäristöineen havaittiin hyväkuntoiseksi.

Kuva 167. Kaijonharjun kivihakkaus. Koillisesta. Kuva: Taneli Leinonen.

***Taulukko 42**. Vuoden 2023 inventoinnin havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7216058	429040		Kivihakkaus

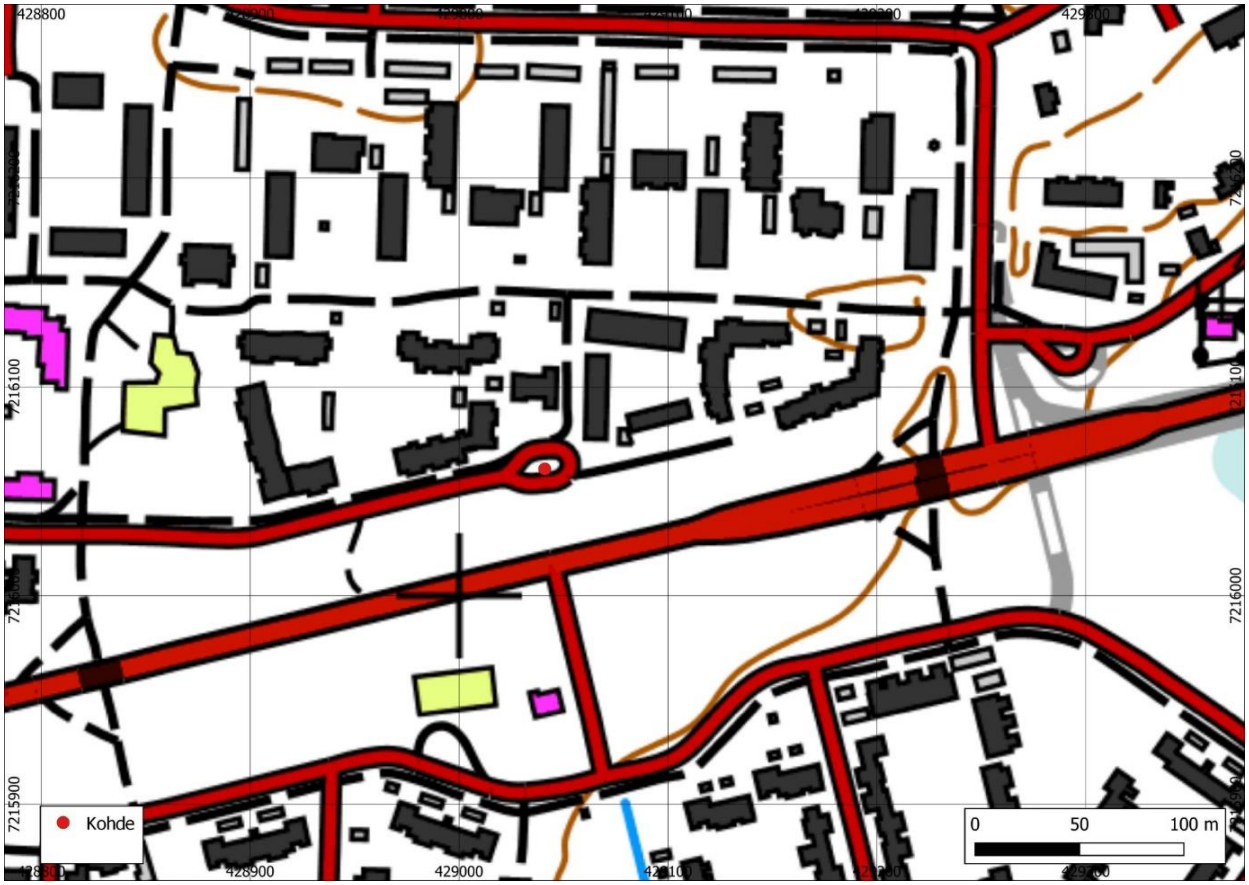

Kuva 168. Kaijonharjun kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

61. Kaijonranta (1000015530)

Muu kulttuuriperintökohde – ehdotetaan että kohde uudelleen rajataan

Tyyppi: puolustusvarustukset, taistelukaivannot

Ajoitus: moderni, II maailmansodan varustus, saksalainen

N 7215940 E 428886

Korkeus:

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Matleena Riutankoski ja Terhi Taipaleenmäki inventointi 2020; Hilkka Heikkilä & Siiri Tolonen koekaivaus 2007; Jaana Koskela & Saija Pietiläinen inventointi 2004

Oulun Kaijonrannan kaupunginosan alueella on II maailmansotaan liittyviä linnoitteita, joista on aiemmin dokumentoitu 121 kuoppajäännettä sekä yksi kivilatomus n. 10 hehtaarin alueelta. Muinaismuistolain tarkoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä kohteella ei ole todettu. Kohde sijaitsee Alakyläntien ja Kauppaporvarintien välisellä metsäisellä ja rakentamattomalla ulkoilualueella, joka on toiminut saksalaisten harjoitusalueena jatkosodan (1941–44) aikana, joten rakenteet on tulkittu saksalaisten aikaansaannoksiksi.

Vuoden 2023 inventoinnissa todettiin, että Alakyläntien eteläpuolella Kaijonrannan kohteet vaikuttavat säilyneen, mutta tien pohjoispuolella oli inventointihetkellä käynnissä meluvallityömaa, joten molemmat pohjoispuolelle rajatut alueet voidaan katsoa tuhoutuneiksi. Havaintojen perusteella ehdotetaan, että kohde rajataan uudestaan poistamalla tuhoutunut pohjoisosa muinaisjäännösrekisteristä ja jättämällä vain etelän puoleinen osa rekisteriin alla olevan kartan mukaisesti.

Kuva 169. Kaijonrannan kuoppakohteita etelästä. Kuva: Taneli Leinonen.

Kuva 170. Kaijonrannan pohjoispuoleiset alueet ovat tuhoutuneet meluvallityömaan yhteydessä. Kuva idästä. Kuva: Taneli Leinonen

***Taulukko 43**. Kohteen 47 havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
	7215941	428885		Eteläpuolen alueiden keskipiste

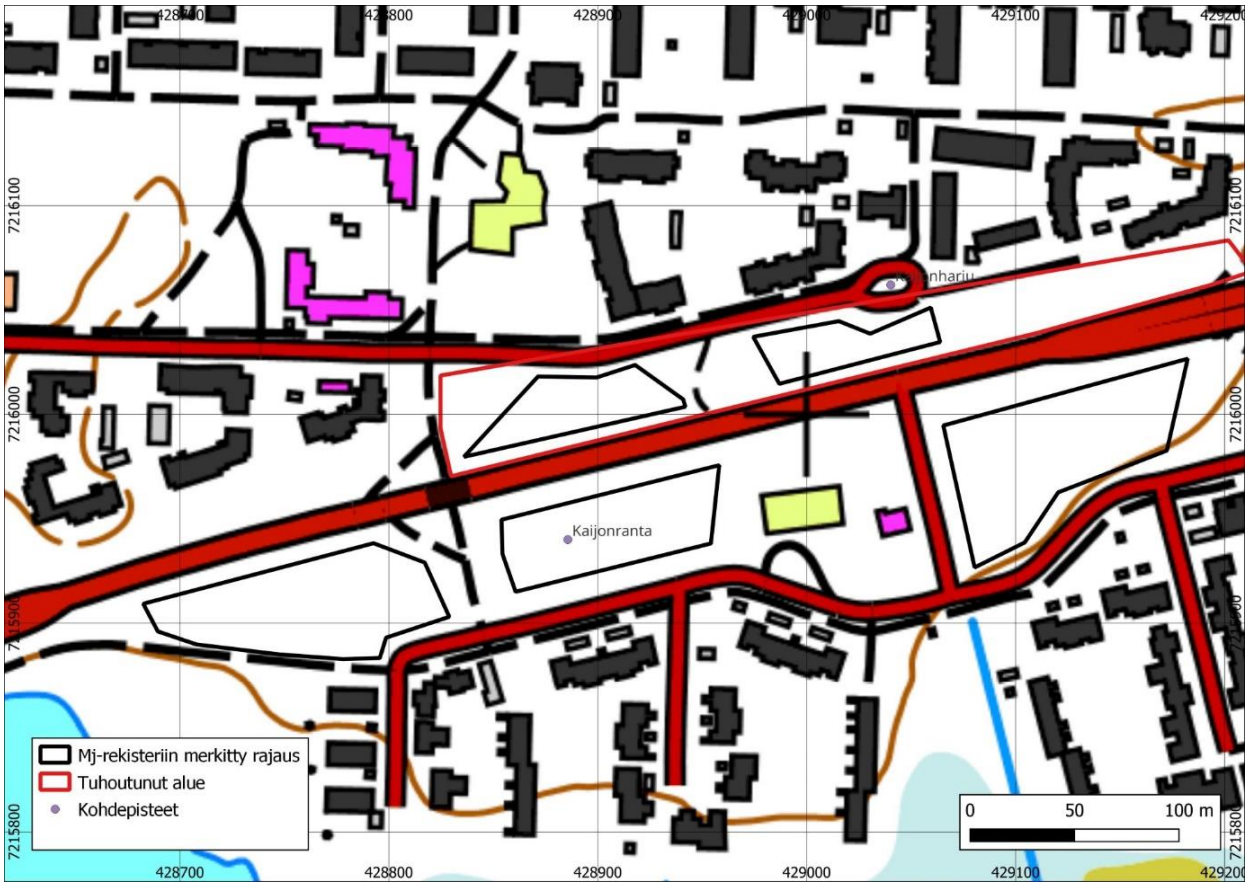

Kuva 171. Kaijonrannan tuhoutuneet alueet punaisella. Säilyneet alueet tien eteläpuolella mustalla. Tekijä: Taneli Leinonen.

62. Vaakunakylä (1000038447)

Muu kulttuuriperintökohde

Tyyppi: asuinpaikat, sotilasleirit

Ajoitus: moderni, toinen maailmansota 1939–1945

N 7212625 E 426670

Korkeus: Z/m mpy alin: 2,50

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Stig Roudasmaa, Oulun varuskunnan historia (Scripta historica VII, 1981), s. 180–181

Paikalla on ollut saksalaisten esikunta-, toimisto ja majoitustarkoitusta varten vuonna 1942 rakentama alue, ns. Vaakunakylä. Nykyisen rautasillan ja venesataman välisellä alueella Hartaanselän länsirannalla olevalla rantaalueella on ollut runsaat 20 rakennusta noin 80 x 200 metrin alueella.

Vuoden 203 maastotyössä alueelle ei päästy, sillä sitä ympäröi aidattu työmaa-alue, jonne ei voitu mennä.

Kuva 172. Vaakunakylän liepeitä kuvattuna lännestä, työmaa-alueen ulkopuolelta. Alueella on meneillään laajamittaisia tie- ja rakennustöitä. Kuva: Taneli Leinonen.

Taulukko 44. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7212124	426670		Mj-rekisterin mukainen keskipiste

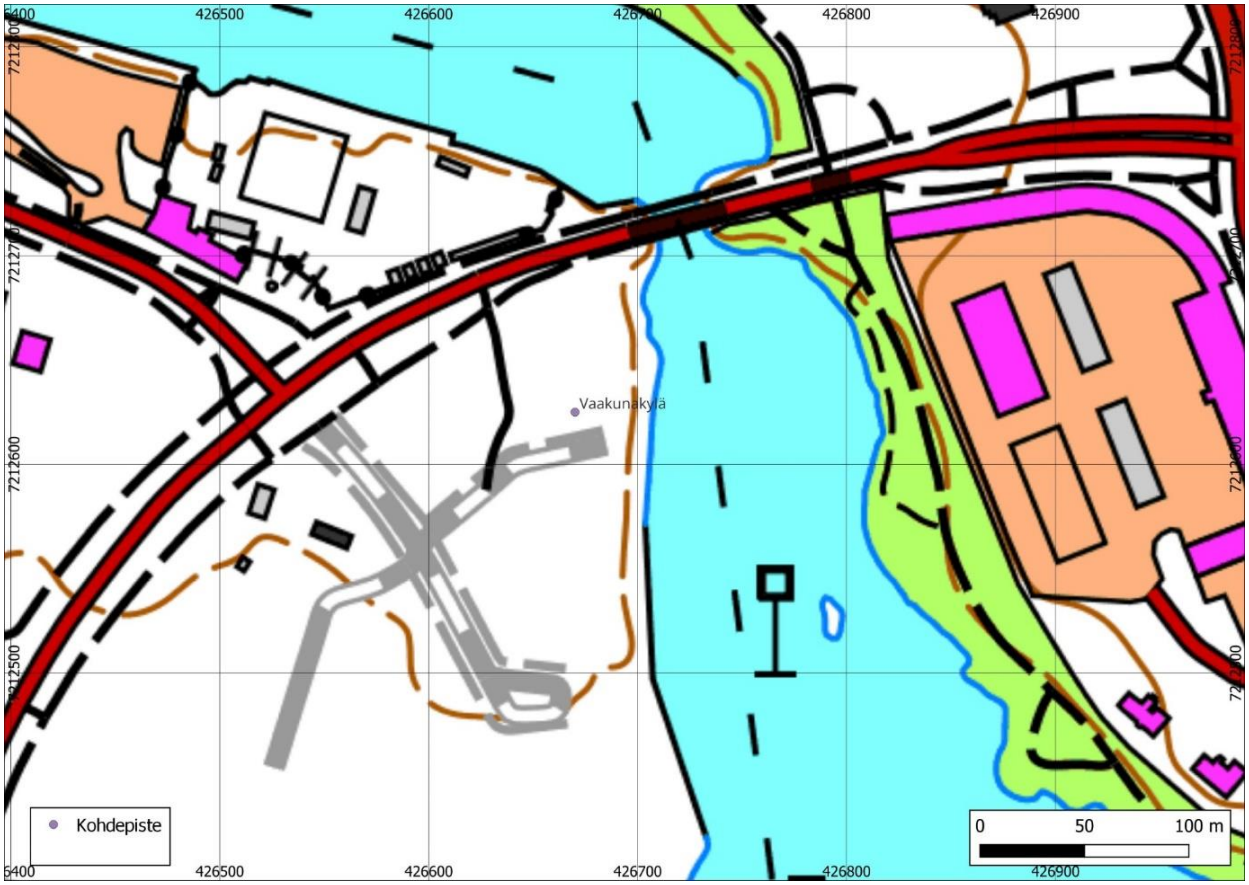

Kuva 173. Vaakunakylän kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

63. Alakyläntie (1000037644)

Muu kulttuuriperintökohde, joka on vapautettu rakentamiselle vuoden 2019 inventoinnin jälkeen – ehdotetaan poistettavaksi muinaisjäännösrekisteristä

Tyyppi: puolustusvarustukset, taistelukaivannot

Ajoitus: Historiallinen, moderni, toinen maailmansota 1939–1945

N 7214895 E 428290

Korkeus:

Löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Matleena Riutankoski & Terhi Taipaleenmäki inventointi 2020; Matleena Riutankoski inventointi 2019

Alakyläntien molemmilla puolilla, Syynimaan ja Linnanmaan tienristeysten välissä on dokumentoitu 121 saksalaisten toimintaan liittyvää kuoppajäännöstä ja yhden kivilatomuksen osa noin 10 hehtaarin alueella. Kuopat ovat pääasiassa puolustusvarustuksiin liittyviä ja ne ovat peräisin toisen maailmansodan ajalta. Muinaismuistolain tarkoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä kohteella ei ole todettu.

Inventoinnissa 2023 Alakyläntie-kohteen todettiin jääneen osittain Alakyläntietä reunustavien meluvallien alle. Maavallit on rakennettu ilmakuvista päätellen vuoden 2019 jälkeen. Kuoppia ja kaivantoja oli vielä havaittavissa maantien ja pyörätien välisellä alueella Alakyläntien länsipuolella. Metsässä oli jonkin verran talous- ja rakennusjätettä, lähinnä muoviroskaa ja lautoja.

Kuva 174. Alakyläntien länsipuolella säilyneitä kuoppia kuvattu lännestä. Kuva: Taneli Leinonen.

Taulukko 45. *Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7214906	428288	ei mitattu	Kuoppa
2	7215317	428261	ei mitattu	Kuoppa
3	7215404	428244	ei mitattu	Kuoppa

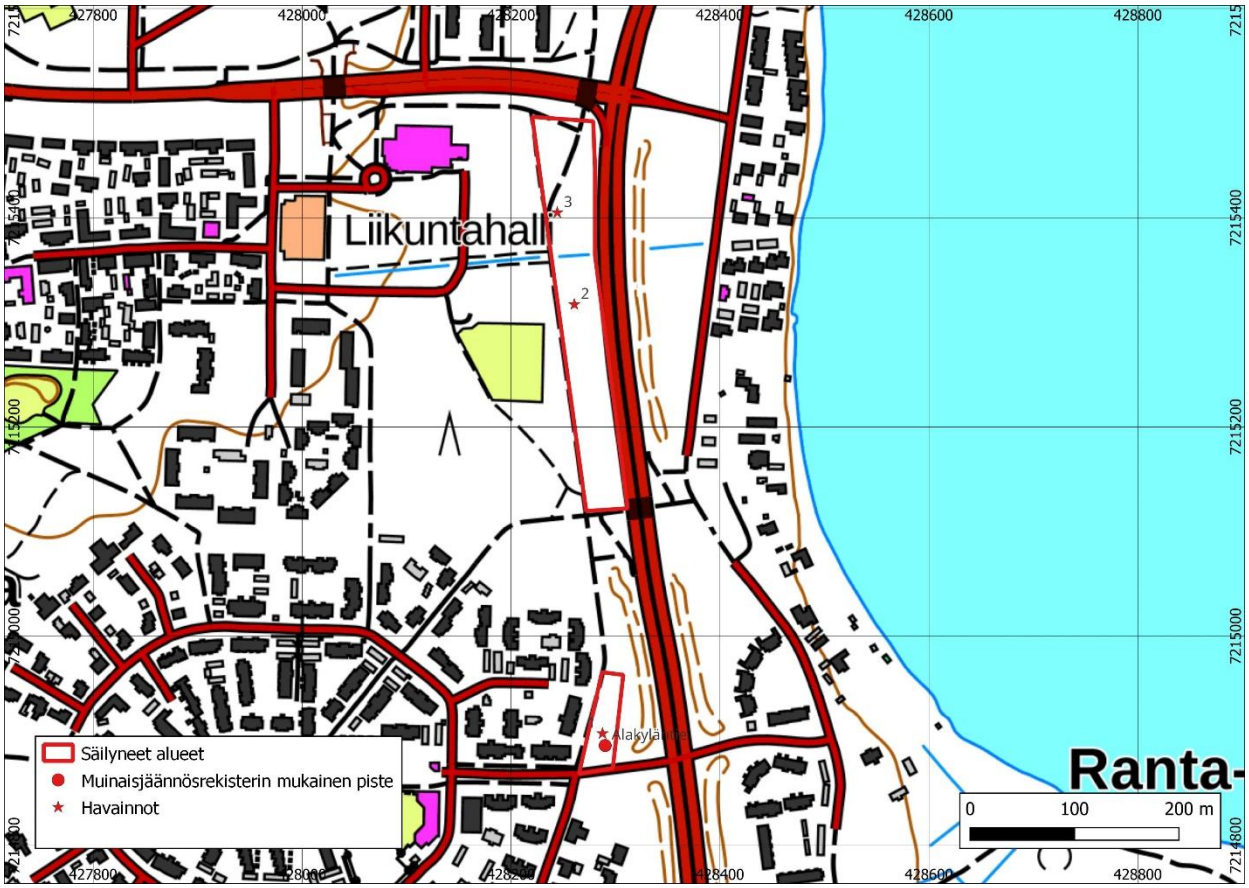

Kuva 175. Kartta Alakyläntien säilyneistä alueista ja havainnoista. Tekijä: Taneli Leinonen.

64. Pateniemenranta 2 (1000026669)

Muu kulttuuriperintökohde – todettiin tuhoutuneeksi, joten ehdotetaan, että kohde poistetaan muinaisjäännösrekisteristä

Tyyppi: kulkuväylät, laiturit

Ajoitus: historiallinen

N 7219168 E 423913

Korkeus:

Löydöt:

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Eveliina Salo ja Maija Huttunen inventointi 2015

Kohde sijaitsi Oulun Pateniemenrannan vesialueella. Kyseessä on T:n muotoisen laiturin osa, jonka vaakapalkki on paksumpi ja massiivisempi kuin ”pystypalkki”. T:n yläpalkin toisessa päässä on useampia irtonaisia lankkuja sekaisin pohjassa. Kappaleelta jatkuu kohti koillista noin 25 metriä pitkä ”häntä” joka päättyy suorakulmaiseen laattaan. Häntä vaikuttaa muodostuvan katvealueista ja välivedessä kelluvista pienistä objekteista. Mahdollisesti kyseessä on uponnut pyydys, jossa on kohoja epätasaisin välimatkoin, tai aineistossa on jonkinlaista häiriötä. Videomateriaalissa havaittiin painekyllästettyä puutavaraa, joka on samanmallista, mistä laiturit rakennettiin.

Laiturin paikka käytiin tarkastamassa inventoinnissa 2023, ja sen todettiin jääneen Pateniemenrannan muutostöiden alle ja siten tuhoutuneen. Kohde esitetään poistettavaksi muinaisjäännösrekisteristä.

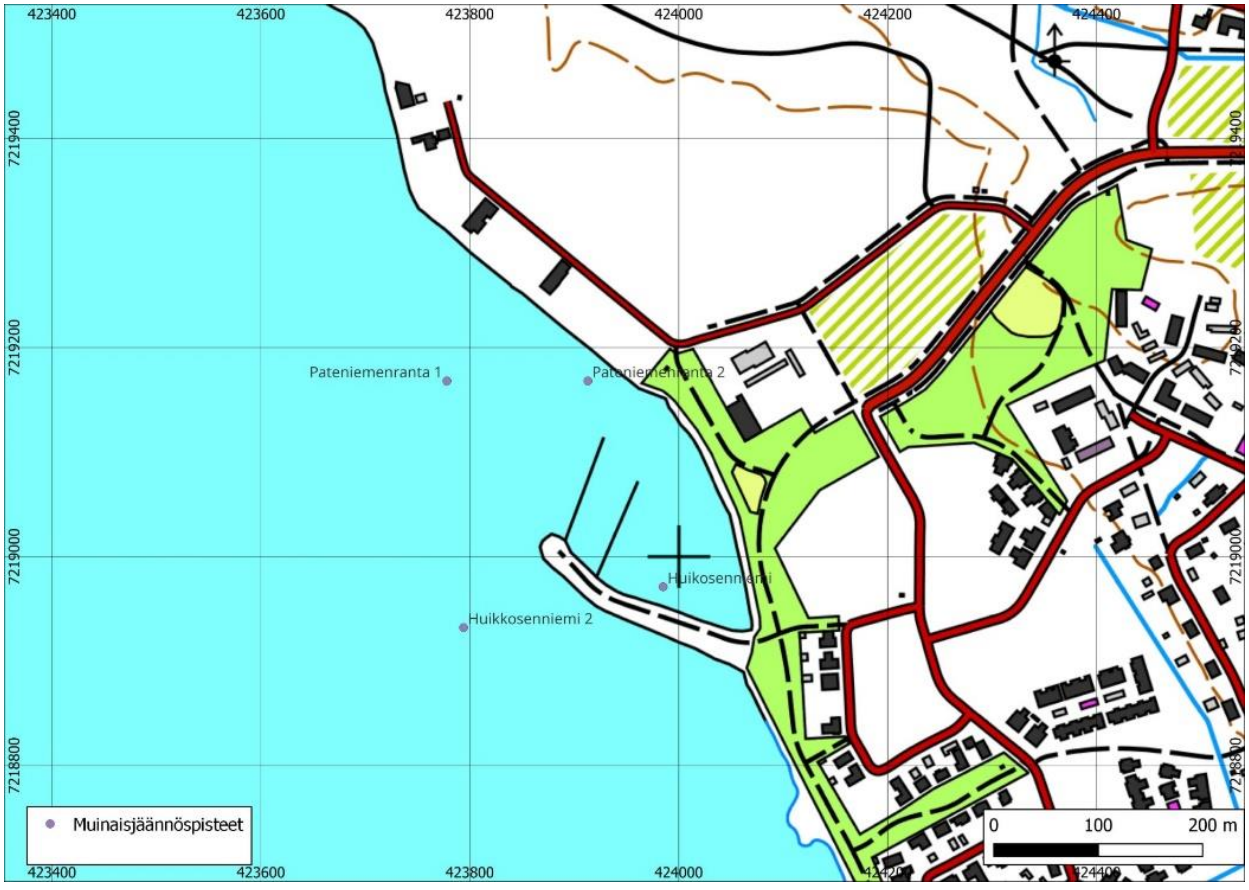

Kuva 176. Pateniemenranta 1 ja 2 sekä Huikosenniemi 1 ja 2 kartta. Tekijä: Taneli Leinonen.

65. Pateniemenranta 1 (1000026668)

Muu kulttuuriperintökohde – todettiin tuhoutuneeksi, joten ehdotetaan, että kohde poistetaan muinaisjäännösrekisteristä

Tyyppi: kulkuväylät, laiturit

Ajoitus: historiallinen, 1900-luku

N 7219168 E 423778

Korkeus:

Löydöt:

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Eveliina Salo ja Maija Huttunen inventointi 2015

Tasaiselta pohjalta nouseva lankkujen ja hirsien rivistö, joita epäiltiin ensin laivan kylkikaariksi. Kohde on kooltaan noin 2 x 4 metriä. Rakennelma kohoaa pohjasta 1,5 metriä. Yhdessä hirsistä havaittiin salvos (sormiliitos), jolloin todettiin rakenteiden olevan joko laiturin tai hirsiarkun osia. Kyseessä ei kuitenkaan olisi sataman uusin laiturivaihe, koska puutavara ei ole painekyllästettyä. Arkistolähteistä ei löydetty funktiota rakenteelle. Todennäköisemmin se liittyy laituriin, koska se on muodoltaan enemmän rivistö kuin neliö. Kohde myös sijaitsi hyvin lähellä rantaa, mikä viittaa ennemmin laiturirakenteeseen kuin esimerkiksi merimerkin tai kiinnittymispaikan perustukseen. Rakenne on osittain hautautunut veden liikkeiden mukana kulkeutuvaan hiekkaan.

Inventoinnissa 2023 arvioitiin kohteen tuhoutuneen. Kohdetta esitetään poistettavaksi muinaisjäännösrekisteristä. Kohdekartta on kohteen 64 yhteydessä.

66. Huikosenniemi (1000026667)

Muu kulttuuriperintökohde - todettiin tuhoutuneeksi, joten ehdotetaan, että kohde poistetaan muinaisjäännösrekisteristä

Tyyppi: alusten hylyt, hylyt (puu)

Ajoitus: historiallinen, 1900-luku

N 7218971 E 423985

Syvyysmax: 6,50

Syvyysmin: 4,30

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Eveliina Salo, Maija Huttunen 2015

Hylky sijaitsi Oulun Pateniemen alueen Huikosenniemen kyljessä keula kohti pohjoista.

Vuoden 2023 inventoinnissa kohteen arvioitiin jääneen Pateniemenrannan muutostöiden alle kohteiden 64 ja 65 kanssa. Ehdotetaan, että kohde poistetaan muinaisjäännösrekisteristä.

67. Huikkosenniemi 2 (1000032456)

Muu kulttuuriperintökohde

Tyyppi: alusten hylyt, hylyt (puu)

Ajoitus: historiallinen, 1900-luku

N 7218932 E 423794

Syvyys:

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Stora Enso ilmoitus 2018

Sijaintipaikka on Kuivasmeren alueella Oulun Pateniemen edustalla pengerretyn aallonmurtajan lounaispuolella, noin 81 metriä Pateniemen rannasta on mahdollisesti proomun hylky, joka sijaitsee merenpohjan syvennyksen reunalla. Runko kohoaa pohjatasosta noin kuusi metriä. Rungon pituus on noin 51 metriä. Luode–kaakko suuntainen hylky on paikannettu Pateniemen kehittämishankkeen valmistelun yhteydessä.

Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2023 inventoinnissa.

4.3. Mahdolliset muinaisjäännökset

68. Piispanletto (1000028583)

Mahdollinen muinaisjäännös

Tyyppi: alusten hylyt, hylyt (puu)

Ajoitus: historiallinen

N 7215500 E 424399

Korkeus: Z/m mpy alin: 22,50

Löydöt:

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: ilmoitus

Kohde sijaitsee Oulun Letonimen suojelualueen Piispanleton eteläpuolen rantavedessä ja on havaittavissa uusimmista satelliittikuvista: https://goo.gl/maps/nRZM1nknokq Ilmoittajan mukaan noin 10 vuotta vanhoissa satelliittikuvissa hylyn kappale on noin sata metriä etelään nykyiseltä paikaltaan syvemmässä vedessä, joten jäät lienevät siirtäneet kappaletta. Kyseessä on hylyn kappale, jonka koko on n. 20 x 5 m.

Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2023 inventoinnissa.

69. Oulunselkä (1000032450)

Mahdollinen muinaisjäännös

Muinaisjäännösrekisterinro: 1000032450

Tyyppi: alusten hylyt, hylyt (metalli)

Ajoitus: ajoittamaton

Koordinaatit: P: 7210341 I: 423343

Syvyys: n. 6 m syvyydessä

Löydöt:

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: Rami Kokko arkistotutkimus 2018

Mahdollinen kooltaan 5m x 1m x 0.9 m hylky tai hylyn osa noin 6 metrin syvyydessä. Kohteen materiaali joko puu tai metalli. Kohde sijaitsee noin 54 m nykyisen ruopatun väylän reunasta ja 40 m tulevan ruoppausalueen reunasta.

Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2023 inventoinnissa.

4.4. Löytöpaikat

70. Valkiaiskangas W (564040058)

Löytökohde – ehdotetaan että kohde muutetaan kiinteäksi muinaisjäännökseksi

Tyyppi: löytöpaikat, maakuopat, kuopat

Ajoitus: Varhaismetallikautinen, kivikausi–pronssikausi

N 7211641 E 436664

Korkeus: Z/m mpy alin: 31,00

Löydöt: palanut luu, hiiltä

Aiemmat löydöt: KM32874:1 kvartsiesine

Aiemmat tutkimukset: Timo Ylimaunu inventointi 2001

Kvartsiesineen löytöpaikka sijaitsee Valkiaisjärven luoteisrannasta n. 130 m luoteeseen ns. vanhalta Vaalantieltä Valkiaisjärvelle vievältä maantieltä 10 m luoteeseen. Kohde sijoittuu Valkiaisjärven länsipuolella olevien sorateiden risteysalueen keskelle ja se on tuhoutunut soranotossa.

Muinaisjäännösrekisteriin merkityn kvartsiesineen löytöpaikan GPS-pisteen lähettyviltä löytyi vuonna 2023 neljä kuoppajäännöstä vanhan puskittuneen hiekkamontun sekä maantien välistä. Pienimmät 1,5 x 1 x 0,5 m kokoiset kuopat tulkittiin moderneiksi. Kummastakaan kuopasta ei todettu kairanäytteessä huuhtoutumiskerrosta, ja toinen kuoppa oli poteromainen.

Kuopasta 2 saatiin kairanäytteestä satunnaisia hiilenpaloja sekä n. 20 cm:n syvyydestä pieni pala palanutta luuta, joka murentui sitä tarkasteltaessa. Kairanäytteestä ei erottunut varsinaista huuhtoutumiskerrosta, vaan koko näyte oli likamaata. Toisessa soikeassa kuopassa oli 10 cm huuhtoutumiskerros sekä hiilen paloja. Nämä kaksi kuoppaa tulkittiin esihistoriallisiksi.

Kuva 177. Kuopan 1 kairanäytteessä huuhtoutumiskerros ja hiilen paloja kuvattuna lännestä. Kuva: Antti Purmonen.

Kuva 178. Isoimman soikean kuopan (2) kairanäytteessä tuli likamaasta palanutta luuta sekä satunnaisia hiilenpaloja. Kuvattu etelästä. Kuva: Antti Purmonen.

***Taulukko 46**. Kohteen havainnot.*

Nro	N	E	Koko	Kuvaus
1	7211636	436639	2,5 x 2 x 0,5 m	Kuoppa, 10 cm huuhtoutumiskerros, hiiltä
2	7211632	436642	3 x 2 x 0,4 m	Kuoppa, soikea. Palanut luu, hiiltä.

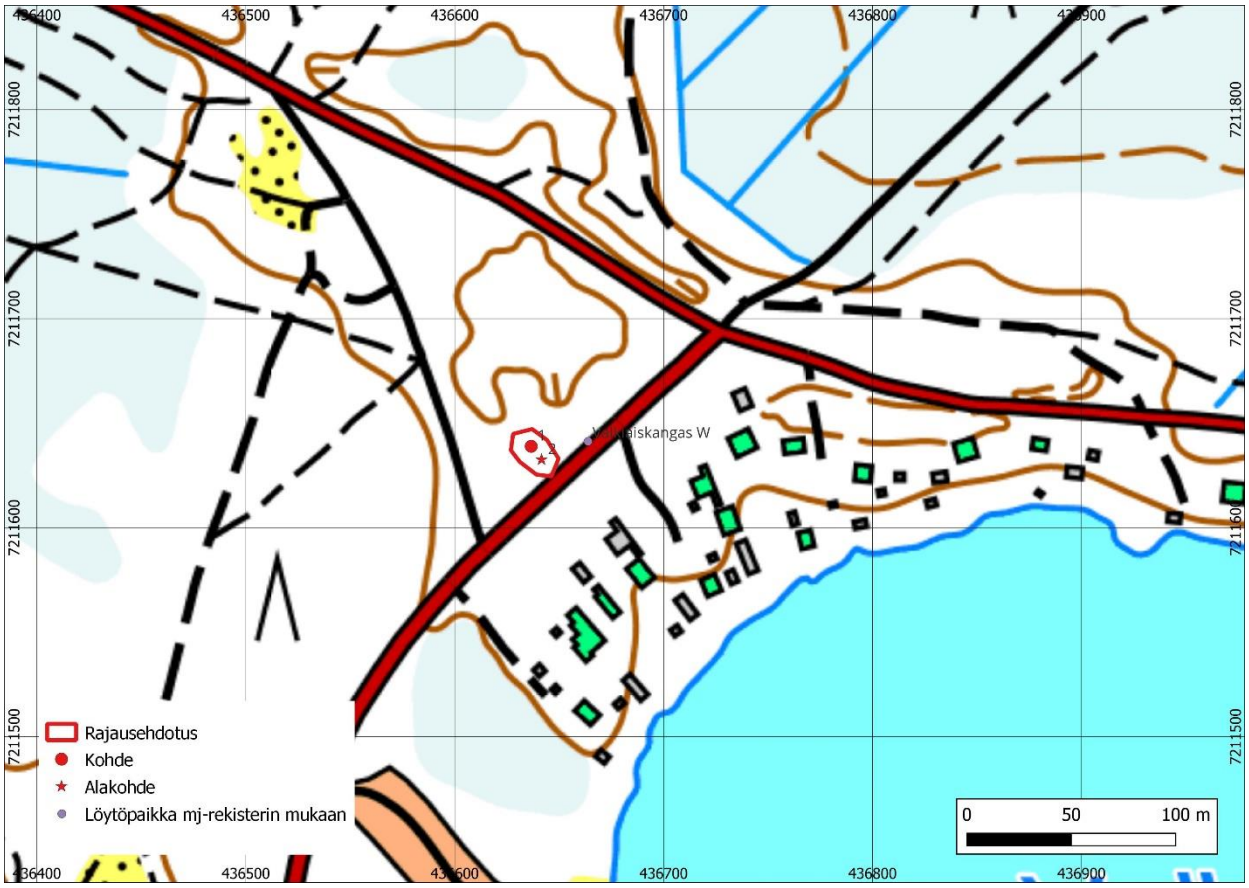

Kuva 179. Valkiaiskangas W:n löytöalue, uudet kuoppalöydökset ja rajausehdotus. Tekijä: Taneli Leinonen.

71. Nykänen (1000030126)

Löytöpaikka

Tyyppi: löytöpaikka

Ajoitus: historiallinen

N 7210106 E 431938

Korkeus:

Löydöt:

Aiemmat löydöt: -

Aiemmat tutkimukset: -

Pellosta löytynyt metallinilmaisimella syksyllä 2016 musketin kuula ja kannallinen, kohokuvioinen metallinnappi, joka ajoittuvat arviolta 1700–1800-luvuille. Löytöpaikka on melko lähellä pitäjänkartalle merkittyä Kanniaisen taloa. Esineet palautettu löytäjälle.

Vuoden 2023 inventoinnin osalta ks. *Kanniainen* historiallisen ajan autioituneiden kohteiden osiosta (inventoinnin osa 3).

72. Tuiranhovi (1000020354)

Löytöpaikka

Tyyppi: löytöpaikat, irtolöytöpaikat

Ajoitus: historiallinen

N 7219038 E 432095

Korkeus: Z/m mpy alin: 17,50

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: PPM 11860:1-2

Aiemmat tutkimukset: M. Mäkivuoti koekaivaus 1991

Tuiranhovin talon nykyisen (1991) asuinrakennuksen takana olevasta pellosta on kyntämisen yhteydessä löydetty rautaiset kirves sekä keihäänkärki (PPM 11860:1-2). Lisäksi paikalta mainitaan löydetyn "kaksi äyrin hopearahaa 1600-luvulta". Tarkastuksen yhteydessä ei ollut merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä tavattu.

Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2023 inventoinnissa.

73. Pateniemi (1867)

Löytöpaikka

Muinaisjäännösrekisterinro: 1867

Muut nimet: Pateniemen kaaripuu

Tyyppi: löytöpaikka

Ajoitus: ei määritelty

Koordinaatit: Paikannettu sanallisen selostuksen mukaan (toistaiseksi ei tarkkoja paikkatietoja): ETRS-TM35FIN N 7218507 E 424253

Korkeus:

Löydöt:

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: yksityishenkilön ilmoitus 2001

Pateniemen uimarannalta on löytynyt Limisaumaisen aluksen kaaren osa.

Kohdetta ei tarkastettu vuonna 2023.

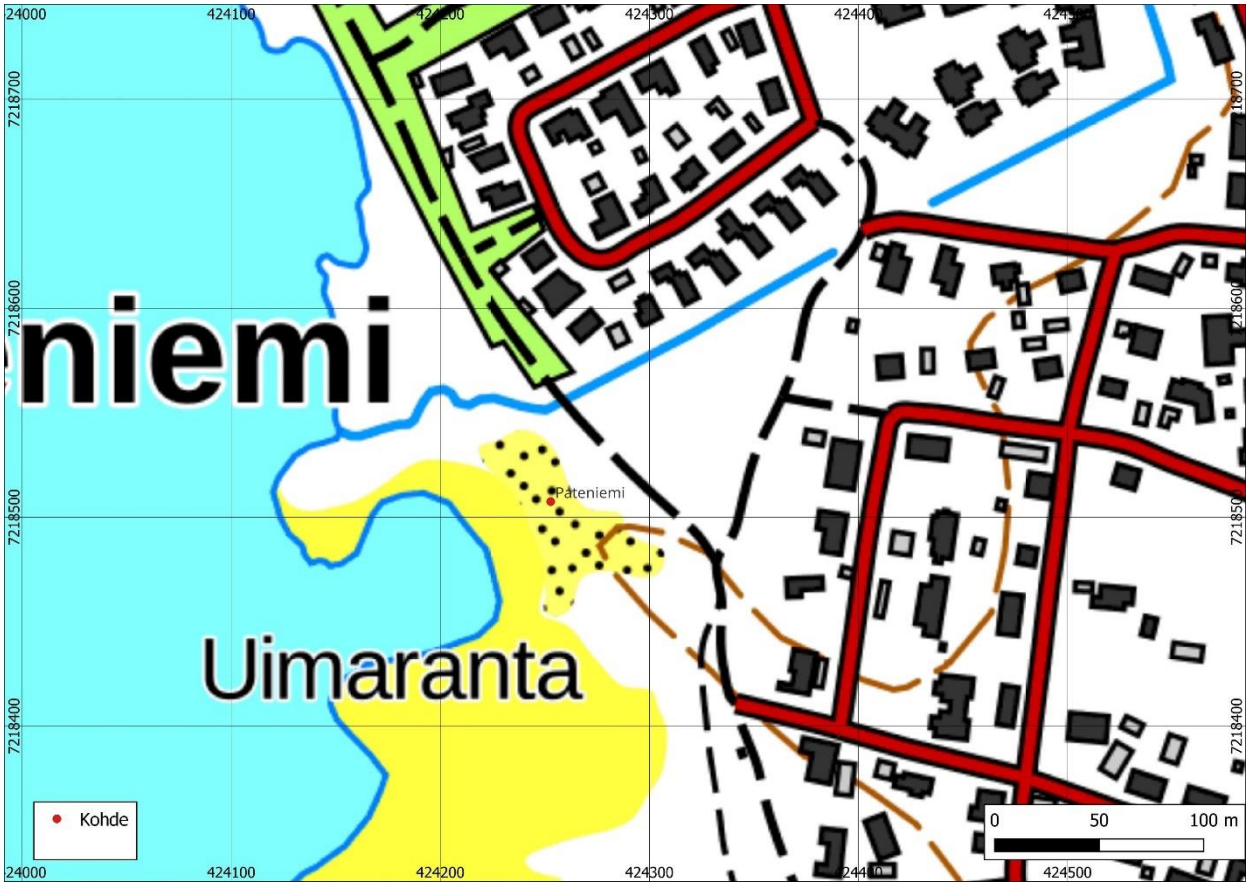

Kuva 180. Kohteen Pateniemi suurpiirteinen sijainti. Tekijä: Taneli Leinonen.

74. Lääninhallituksen tontti (564040045)

Löytökohde

Tyyppi: löytöpaikat, Löytökohde

Ajoitus: Keskiaikainen

N 7211117 E 428099

Korkeus: Z/m mpy alin: 2,50

Z/m mpy ylin: 5,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: PPM 7302, Puunkappaleita, jonka perusteella ahkio on voitu rekonstruoida

Aiemmat tutkimukset: K. Sandman kaivaus 1970

Kohde, keskiaikaisen ahkion löytöpaikka, sijaitsee Lääninhallituksen lisärakennuksen paikalla, josta v. 1970 kaivettaessa löydettiin työstettyjä puunkappaleita, joiden perusteella ahkio on voitu rekonstruoida. Radiohiiliajoitus ikää ahkion 1400–1500-lukujen taitteeseen (14C-ajoitus Hel-143, 470±100 BP; löydöt: PPM 7302).

Kaiv. ja rekonstr. 1970–1975 K. Sandman.

Kohdetta ei voitu tarkastaa vuonna 2023.

4.5. Poistetut kiinteät muinaisjäännökset

75. Sarvikangas (1000006061)

Poistettu kiinteä muinaisjäännös (ei rauhoitettu)

Tyyppi: taide, muistomerkit, kalliomaalaukset

Ajoitus: ajoittamaton

N 7209996 E 434755

Korkeus: Z/m mpy alin: 37,50

Löydöt: -

Aiemmat löydöt:

Aiemmat tutkimukset: Marika Hyttinen tarkastus 2022; Mika Sarkkinen tarkastus 2010; Mika Sarkkinen tarkastus 2006

Oulujoen itäpuolella ja Sarvisuon pohjoispuolella kohoaa kivikkoinen Sarvikangas. Sarvikankaan länsiosassa on pari kookkaampaa siirtolohkaretta, joista eteläisemmän, noin 2,5 x 3,5 metrin suuruisen ja 2,5 m korkean kiven luoteissivulla on mustalla ja punaisella maalattu liekkimäinen kuvio sekä yksittäisiä mustia viivakuvioita. Kuviot on maalattu jäkälättömälle, vaalealle, hieman koveralle pinnalle. Kuvioiden korkeus on noin 60 cm ja leveys noin 40 cm. Kuviot ovat pääosin mustalla väriaineella tehtyjä: punaista on vain kuvion yläosan liekkimäisen kuvaosan keskellä. Kuviot ovat vaikeasti havaittavat ja niiden ajoitus on epäselvä.

Vuoden 2022 tarkastuksessa havaittiin, että kohde on täysin tulen tuhoama. Kiven juurella oli poltettuja ponnekaasupulloja.

Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2023 inventoinnissa.

76. Pitkäsuo (564010038)

Poistettu kiinteä muinaisjäännös (ei rauhoitettu)

Tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: esihistoriallinen

N 7202955 E 431016

Korkeus: Z/m mpy alin: 20,00

Löydöt: -

Aiemmat löydöt: KM 39016

Aiemmat tutkimukset: Janne Ikäheimo ja Kirsti Paavola inventointi 2001; Helena Taskinen inventointi 1986

Röykkiö on todettu tuhoutuneeksi vuoden 2001 inventoinnissa, eikä sitä käyty tarkastamassa vuonna 2023.

5. Yhteenveto tutkimuksen tuloksista

Käsillä olevassa raportissa kuvataan 76 Oulun keskeisellä kaupunkialueella sijaitsevaa arkeologista kohdetta. Niistä kiinteitä muinaisjäännöksiä on 56, muita kulttuuriperintökohteita yksitoista, mahdollisia muinaisjäännöksiä kaksi, löytöpaikkoja viisi ja poistettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä kaksi.

Alueen arkeologisista kohteista tarkastettiin maastossa 61. Tarkastamatta jäivät vedenalaiset kohteet ja ne, joita ei ollut mahdollista paikallistaa.

Muinaisjäännösrekisteriin kirjatut kohteet ovat vuoden 2023 havaintojen perusteella pääosin entisenlaisina säilyneitä, ja varsinaisia aiemmista kohdekuvauksista poikkeavia vaurioita havaittiin vain harvoin. Muissa kulttuuriperintökohteissa ilmeisesti kokonaan tai osittain tuhoutuneita oli kuitenkin useita (*Pateniemi*, *Pateniemenranta 1* & *2* sekä osin tuhoutuneet *Alakyläntie* ja *Kaijonranta*).

Kohde *Sarvikangas 2*:n (ns. Struvenketjun osa) oli rekisteristä poistettu ja tuhoutuneeksi arvioitu, mutta se onnistuttiin vuonna 2023 paikallistamaan uudestaan – tosin luultavasti pois alkuperäiseltä paikaltaan siirtyneenä.

Osaan tunnetuista muinaisjäännöskohteista ja muista kulttuuriperintökohteista ehdotetaan vuoden 2023 havaintojen perusteella uutta rajausta tai rajauksen siirtämistä. Kahden kohteen (*Halosenharju 2* ja *3*) osalta muinaisjäännöspiste olisi siirrettävä kohteiden todelliseen sijaintiin, sillä aiemmissa tutkimuksissa on tapahtunut ilmeisiä paikannusvirheitä.

Yhtä kohdetta (*Halosenharju*) ei samasta syystä kyetty paikantamaan lainkaan. Yksi löytökohde (*Valkiaiskangas W*) ehdotetaan muutettavaksi statukseltaan kiinteäksi muinaisjäännökseksi.

Joidenkin kuoppajäännöskohteiden läheisyydestä tehtiin uusia havaintoja mahdollisesti samaan kontekstiin liittyvistä rakenteista. Ne on otettu huomioon rajausehdotuksissa tai ainakin mainittu kohteen kuvauksen yhteydessä, ellei yhteys itse kohteeseen ole aivan selvä. Jotkut muinaisjäännöskohteeseen liittyvistä uusista havainnoista tehtiin munaisjäännösalueen sisältä, joten niitä ei voitu tutkia kajoavin menetelmin.

Osa muinaisjäännösrekisteriin merkityistä kohteista sijaitsi suunnitelluilla kaava-alueilla, ja niiden tarkasteluun käytettiin keskimääräistä enemmän aikaa.

Oulussa 17.11.2023

Antti Purmonen

Taneli Leinonen

Arttu Tokoi

Ville Laakso

Maanala Oy

6. Lähteet

Arkistolähteet

(Tässä on kuvattu tutkimusalueeseen kohdistuneet keskeisimmät arkeologiset inventointiraportit.)

Ikonen, Tiia & Mökkönen, Teemu 2002. *Oulu – Uleåborg. Kaupunkiarkeologinen inventointi.* Museovirasto, rakennushistorian osasto.

Ikäheimo, Janne 2001. *Oulu, Jylkynkangas, Tutkimuskertomus suunnittelualueen arkeologisesta inventoinnista.* Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio 2001.

Kallio-Seppä, Titta 2007. *Oulu – Uleåborg. Kaupunkiarkeologisen inventoinnin päivitys.* Museovirasto, rakennushistorian osasto.

Ylimaunu, Timo 2001. *Raportti historiallisen arkeologian inventoinnista Oulun kaupungin Hupisaarilla syksyllä 2001.* Arkeologian laboratorio, Oulun yliopisto.

Ylimaunu, Timo 2004. *Oulun ja Kiimingin Alakylän välisen maantien nro 18709 itäpuolisten alueiden muinaisjäännösten inventointi elokuussa 2003. Inventointikurssi 2003.* Arkeologian laboratorio, Oulun yliopisto.